

ZBERATEL'

2003

7

Ročník IX.
Cena 44 Sk
ISSN 1335-8693

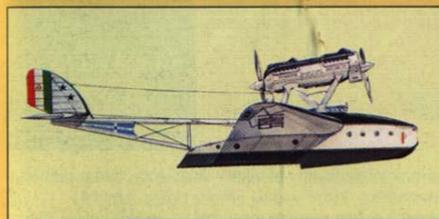
MESAČNÍK PRE ZBERATEĽOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

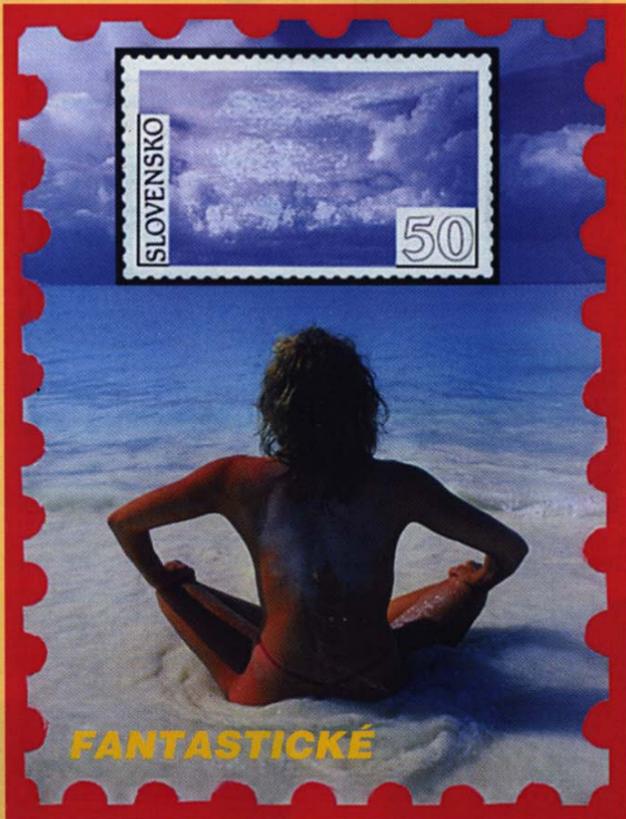
Známká, o ktorej sa dnes medzi filatelistami najviac hovorí – (str. 1)

Knieža Svätopluk na známkach – k rubrike Čo neodvíjal čas (str. 33–34)

Taliansky hydroplán SM S.55 (na detaile pohľadnice) – k článku Cez Atlantik nielen na vode (5) – str. 28–29

Na letné dni – k článku Filakoláže Luda Visokaya (str. 21–22)

Z PONUKY FIRMY ZBERATEĽ

More a svet
rýb – jeden
z námetov
© sérií
a hářčekov
v dnešnej
ponuke firmy
ZBERATEĽ
(str. 43)

↑ Francúzska obálka prvého dňa vydania známky M. R. Štefánik – k článku M. R. Štefánik – francúzska skladačka, NL a FDC (str. 26)

↑ Do hnedá tónovaná pohľadnica s pohľadom na Vysoké Tatry od Štoly – k článku M. Ziku: Slovensko na pohľadniciach Karola Plicku (Zberateľské state)

→ Sada automatových známok s posunmi tlačie nominálnej hodnoty a strihu, usporiadaná tak, ako bola pôvodne na zvitku – k článku M. Gereca Zmeny hodnôt automatových známok (Okienko špecialistu, str. 12)

↑ Súťaž fínskych leteckých známok a leteckých nálepiek – ilustrácia rovnomenného príspevku o novom známkovom zošitku, ktorý vydala Fínska pošta (str. 14)

← O veľkom množstve vody (dažda) a ňou zapríčinenou malou úrodou v Sliezsku v roku 1736 hovorí averz a reverz tejto medaili – k článku E. Minarovičovej Živelné pohromy a ich stvárnenie na minciach a medailách (str. 15–16)

Z OBSAHU / CONTENTS INHALT

- **Okiénko špecialistu - M. Gerec:** Zmeny hodnôt automatových známok, Zaujímavosti poštového lístka „Doprava na Dunaji“ 10 Sk / Changes of machine label face values, Interesting facts about postal card „Transport on the Danube“ 10 Sk / Veränderte Werte der Automatenmarken, Besonderheiten der Postkarte „Verkehr an der Donau“ 10 Sk (12-14)
- **E. Minarovičová:** Živelné pohromy a ich stvárnienie na minciach a medailách / Natural disasters and their depiction on coins and medals / Elementarkatastrophen an Münzen und Medaillen (15-16)
- **pem: Ad: Zabudnutá celina / Ad:** Forgotten stationary / Die vergessene Postkarte (17-18)
- **des - Zaujímavosti zo súčasnej korešpondencie (II) / Interesting items from present-day correspondence (II) / Besonderheiten aus derzeitiger Korrespondenz (19-20)**
- **V. Kučera:** Filakoláže Luda Visokaya / Philatelic collages of Ludo Visokay / Filakolage von Ludo Visokay (21-22)
- **MOT - M. Jobek:** Karibik - vzdialená exotika na TK / The Caribbean - distant exotic world on phonecards / Karibik - entfernte Exotik an TK (23-24)
- **P. Hallon:** Deň poštových lístkov v Estónsku / Postal cards day in Estonia / Tag der Postkarten in Estland (27)
- **V. K. Németh:** Cez Atlantik nielen na vode (4.) / Across the Atlantic not only on water (4.) / Über Atlantik nicht nur auf Wasser (4.) (28-29)
- **A. Urmínský:** Militarie trochu inak / Militaries a bit differently / Militarien ein bisschen anders (30-31)
- **Čo neodviad čas: Slovenskí panovníci na známkach / Slovak rulers on postage stamps / Slowakische Herrscher an Briefmarken (33-34)**
- **Príloha / Zberateľské state - M. Zika:** Slovensko na pohľadniciach Karola Plicku / Slovakia on postcards of Karol Plicka / Sloakei an Ansichtskarten von Karol Plicka

Vážení čitatelia, aj keď nás už od začiatku júna trápia letné horúčavy, témou rozhovorov medzi zberateľmi bol najmä hokej. Ani nie tak samotná hra, ako oslava bronzových medailí z majstrovstiev sveta. Nie však tá na námestiach, ale vyjadrená poštovou známkou, ktorá sa nám zrazu objavila v predposledný májový deň.

Keď po vlnajšom zlate zo Švédska si na jeho lesku chceli prihradiť svoju polievocku niektorí politici, chalani (ako hokejistom familiárne hovorí tréner Filc) to v zárodku odmietli s tým, že prvenstvo je víťazstvom ich vôle a túžby stať na najvyššom stupni. Sympaticky zareagoval aj vydavateľ poštových známok, keď v našich podmienkach pomerne rýchlo vydal a v dôstojnom rámci uviedol známku 10 Sk na počesť zlatých medailí.

Dvackrát nevstúpiš do tej istej rieky. Aj tak by sa dal nazvať krok Slovenskej pošty po tohtoročnom tretom mieste našich hokejistov na MS vo Fínsku. Radosť fanúšikov a najmä mladých ľudí bola veľká, veď prvýkrát sme na takom turnaji zdolali nášho najbližšieho suseda – hokejistov z Českej republiky. Ak sa politici už ani nepokúsili ziskávať nejaké tie body pre seba, vydavateľ známok „zabodoval“ na celej čiare, keď svojim neštandardným postupom poskytol hneď viaceré dôvody na rozruch nielen medzi filatelistami, ale aj medzi zberateľmi suverénov. A v týchto súvislostiach sa vytvoril priestor na viaceré otázky. Hneď prvou sa môžeme pýtať, či tretie miesto je významnejší úspech, keď bolo potrebné vydať honosnejšiu emisiu ako vlni - TL so štyrmi známkami 20 Sk. Iná otázka súvisí s utajovaním vydania, keď jeho aktéri sa stali anonymnými návrhármi, umelcami, grafikmi aj odborným poradným orgánom a vydavateľom. Je všeobecne známe, že v oblasti známkovvej tvorby má vydavateľ dva poradné orgány. Jeden vypracúva návrhy emisnej politiky z hľadiska dlhodobých zámerov a druhý predkladá návrhy na konečnú realizáciu. Návrh vydané známky k 3. miestu hokejistov nebol však prerokovaný ani v jednej komisii. Prečo?

V neposlednom rade je tu otázka súvisiaca s technickou stránkou, teda s použitou tlačovou technikou. 10 rokov si slovenská známková tvorba budovala a udržiavala významné postavenie tým, že všetky vydané známky boli zhotovené najkvalitnejšou technikou vychádzajúcou z rytiny. Použitá ofsetová technika (ktorej máme doma dostatok), má výhodu iba v rýchlosti možnej realizácie. Pritom si však uvedomujeme, že na túto otázku ani medzi zberateľmi nepanuje jednotný názor. Mnohí vydanie tejto emisie privítali a vôbec ich pritom nezaujíma ako, kde a kým bola vytlačená, prípadne aký dopad môže mať tento počín na obľúbenosť slovenských poštových známok v zahraničí.

Preto na záver otázka z nadsipu úvodníka, v koho prospech bolo vydanie známky 20 Sk k 3. miestu našich hokejistov, vytlačenej ofsetou v Anglicku (z dvoch fotografií, bez výtvarného spracovania), ktoré vážne narušilo doterajšie dobré meno slovenskej známkovvej tvorby vo svete, znamenalo ústup z pozícií seriózneho vydavateľa a posunulo slovenskú známku do oblasti púťového tovaru. A tu sa dostávame k podstate veci, ktorá nás znepokojila. 30. mája 2003 bol vyslaný signál, ktorý môže znamenať začiatok novej etapy slovenskej emisnej politiky, ktorá vyvoláva obavy nielen o budúcnosť slovenských poštových známok, ale aj filatelie. Lebo známky sa budú vydávať a zbierať nech už budú vyzeráť akokoľvek. Myslíme si však, že naša krajina by sa nemala zaradiť medzi tie, ktoré vydávajú súťažové 20-, 25-, 30-kusové tlačové listy, alebo ktorých emisná politika sa riadi metou vydať za rok toľko známok, koľko má rok dní, či iným spôsobom a bez akýchkoľvek škrupúl fabrikujú „produkty“ zberateľských materiálov s fetišovaným kritériom maximálneho zisku.

Áký je Váš názor, vážení čitatelia? Radi by sme ho poznali. Aj názory tých, ktorí sa okolo známkovvej tvorby pohybujú. Vaša redakcia.

Cui bono? (alebo ako sme oslavovali ...)

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATELSKÉ MATERIÁLY

■ 3. miesto na MS v ľadovom hokeji

Ako sme priniesli stručnú správu v minulom čísle Zberateľa, mimo emisný plán bola vydaná emisia pripomínajúca úspech slovenských hokejistov vo Fínsku. Vydanie emisie vydavateľom bolo uvedené nasledovným oznámením: „Známka č.297. Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR schválilo s platnosťou od 30.5.2003 vydanie príležitostnej poštovej známky »3. miesto na MS v ľadovom hokeji, Fínsko 2003« v nominálnej hodnote 20 Sk. Známka zobrazuje slovenskú hokejovú reprezentáciu na MS v ľadovom hokeji vo Fínsku 2003. Grafickú úpravu známky vyhotovila agentúra ENTERPRISE, spol. s r.o. Viacfarebnú známku o rozmeroch obrazovej časti 40x50 mm vytlačila viacfarebnou offsetovou technikou tlačiareň Walsall Security Printers Ltd., Veľká Británia. Známka platí v tuzemskom i medzinárodnom poštovom styku od 30.5.2003 až do odvolania.“ (Poštový vestník č.11, vydanie 2.6.2003).

Doplňme, že známka bola vydaná na tlačovom liste formátu rozmerov 185x140 mm so štyrmi známkami 20 Sk (pozri vyobrazenie v Zberateľovi 6/2003, str.3) a agentúra ENTERPRISE, spol. s r.o., Banská Bystrica, vydáva pre Slovenskú poštu, š.p., časopis Poštové zvesti. Témou tohto vydania sa zaoberá aj redakčný úvodník dnešného čísla a ohlasy uverejnené v rubrike MÁTE SLOVO.

■ Mačka a Kubko

V minulom čísle sme uverejnili informáciu aj o vydaní príležitostnej známky Maťko a Kubko pod poradovým číslom 297. Vzhľadom na to, že emisia k 3.miestu MS v ľadovom hokeji bola pripravovaná ako „prekvapenie“ a vydavateľ jej prideliť toto poradové číslo, známka Maťko a Kubko má poradové číslo 298. Prosíme našu predchádzajúcu informáciu opraviť v tomto zmysle.

■ Európska mačka divá

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR schválilo s platnosťou od 25. 6. 2003 vydanie hářčka „Európska mačka divá“ so 4 príležitostnými poštovými známkami. Hářček vyšiel v rámci emisného radu OCHRANA PRÍRODY a bol vydaný v spolupráci so SVETOVÝM FONDOM NA OCHRANU PRÍRODY - WWF (World Wide Found For Nature). Známky emisie zobrazujúce Európsku mačku divú (Felis

silvestris silvestris) sú označené logom WWF (Panda veľká). Emisia tvorí súčasť svetového filatelistického programu a kolekcie známkos s logom WWF, na ktorých sú zobrazené ohrozené živočíšne druhy. Poštové známky sú v nominálnych hodnotách 13, 14, 16 a 18 Sk.

Európsky druh mačky divjej bol už v mnohých oblastiach Európy vyhubený a dnes sa vyskytuje len v Škótsku, Nemecku a na Slovensku v hustých lesoch s bohatým podrostom. Toto divé a krásne zviera je mohutnejšie ako mačka domáca a má typický huňatý chvost. Je to plaché, samotárske zviera, ktoré sa združuje len v čase párenia, obyčajne v mesiaci marci, samica sa gotom osamostatní a v máji vrhne mláďatá. Živí sa prevažne malými hlodavcami, vtákmi a plazmi, najmä jaštericami.

Štyri známky sú vytlačené na spoločnom tlačovom liste s potlačenou plochou okolo známok (úpravou mápadne pripomínajúci emisiu Ochrana prírody - Lesné plody z roku 2000). Autorom výtvarných návrhov emisie je Vladimír Machaj. Rytcecké rozkresby a rytiny poštových známok vytvoril Rudolf Cigánik.

Hářček (formát 160x100 mm) vytlačila Poštovní tiskárna cenin Praha, a.s., ocelotlačou z plochých dosiek v kombinácii s offsetom v náklade 135 tisíc ks. Súčasne boli vydané štyri FDC vrátane príležitostných pečiatok, zobrazujúcich Európsku mačku divú, s domicom Bratislava. Obrazový motív FDC predstavuje prostredie lesa, v ktorom Európska mačka divá žije. FDC vytlačila tlačiareň TAB, s.r.o. Bratislava jednofarebnou ocelotlačou z plochej dosky v náklade 6 tisíc kusov. Poradové číslo H 299-302.

V budúcom čísle:

- 3.7.003 MAJSTROVSTVÁ SVETA V PLÁVANÍ, BARCELONA 2003, známka nominálnej hodnoty 11 Sk.
- 15.7.2003 KRÁSY NAŠEJ VLASTI - BANSKOŠTIAVNICKÉ TAJCHY KLINGER A ROZGRUND, známky nominálnej hodnoty 9 a 12 Sk

■ VYDANIA SP - OZ TÚP

POŠTOVÉ LÍSTKY (CDV)

Slovenská pošta, š.p., OZ TÚP Bratislava, vydala poštové lístky Zobor 7 Sk s nasledujúcimi prítláčmi:

■ MAJSTROVSTVÁ SVETA V ĽADOVOM HOKEJI A-KATEGÓRIA. Na prítláči je stupeň víťazstiev slovenských hokejistov z dote-

raz získanými medailami na majstrovstvách sveta (Petrohrad 2000 striebro, Göteborg 2002 zlato, Helsinki 2003 bronz). Dátum vydania 30. 5. 2003. Tlač PROMPT, a.s. Bratislava, ofsetom na bielom ofsetovom papieri gramáže 160 g/m² s hologramom. Na lístku je vytlačená cena 10 Sk a označenie 099 CDV 093/03.

■ **DEŇ MLÁDEŽNÍCKEJ FILATELIE** / Medzinárodná výstava poštových známok NITRAFILA 2003. Na ľavej strane lístka je reprodukováaná kresba 6-ročného Branislava Bereca: Fantastické zviera, ktorou získal 2. miesto v súťaži vo výtvarnej tvorbe „Volavkine dni“ (2000). Dátum vydania 1. 6. 2003. Tlač ako predchádzajúci lístok. Je na ňom vytlačené logo výstavy, cena 10 Sk a označenie 100 CDV 093/03.

■ **RUDOLF CIGÁNIK - VOLNÁ TVORBA A POŠTOVÁ GRAFIKA** / Medzinárodná výstava poštových známok NITRAFILA 2003. Na prítláči je reprodukcia grafického diela R. Cigánika. Dátum vydania 1. 6. 2003. Tlač ako predchádzajúci lístok. Je na ňom vytlačené logo výstavy, cena 10 Sk a označenie 101 CDV 093/03.

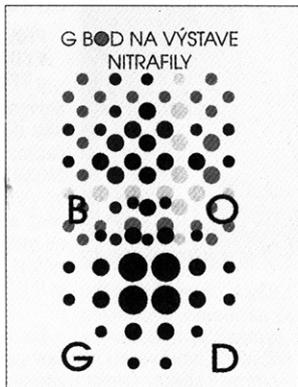
■ **DETSKÁ ZNÁMKA 2003** / Medzinárodná výstava poštových známok NITRAFILA 2003. Na ľavej časti lístka je umiestnená prítláč Igora Bencu so symbolickým motívom. Dátum vydania 1. 6. 2003. Tlač ako predchádzajúci lístok. Je na ňom vytlačené logo výstavy, cena 10 Sk a označenie 102 CDV 093/03.

■ **G - BOD NA VÝSTAVE NITRAFILY** / Medzinárodná výstava poštových známok NITRAFILA 2003. Na ľavej časti lístka je umiestnená prítláč Igora Bencu so symbolickým motívom. Dátum vydania 1. 6. 2003. Tlač ako predchádzajúci lístok. Je na ňom vytlačené logo výstavy, cena 10 Sk a označenie 103 CDV 093/03.

■ **1. MIESTO V ANKETE O NAJKRAJŠIU SLOVENSKÚ POŠTOVÚ ZNÁMKU ROKA 2002**. V ľavej časti lístka je prítláč s vyobrazením poštových známok spoločného slovensko-čínskeho vydania „Bojnický zámok“ a „Terasy v Handan“, pod ktorými je situovaný text. Dátum vydania 11.6.2003. Tlač ako predchádzajúci lístok. Je na ňom vytlačená cena 10 Sk a označenie 104 CDV 093/03.

ZNÁMKOVÝ ZOŠITOK: MAŤKO A KUBKO

Slovenská pošta, š.p. OZ TÚP, Bratislava, vydala k emisii **MAŤKO A KUBKO** aj známkový zošitok. Autorom grafického návrhu známkového zošitka je Erik Novitzký. Známkový zošitok rozmerov 75 x 66 mm obsahuje 10 známok Maťko a Kubo nominálnej hodnoty 7 Sk. Na prednej strane okrem vyobrazenia známky a textu s počtom, nominálnou hodnotou a predajnou cenou zošitka (70 Sk), je aj uvedený, aký druh zásielky možno známku vyplatíť. Na zadnej strane sú uvedené kontaktné adresy Slovenskej pošty, š.p., OZ TÚP a reklama

na personalizované známky so sloganom „Nechajte si urobiť vlastné poštové známky!“ Obal zošitka bol vytlačený ofsetom v tlačiarňi KNIHTLAČ, Zohor.

autorka knihy Marianna Grznárová, logo Slovenskej pošty, š.p., a označenie 050 CM 297/03. Grafická úprava Martin Činovský, tlač pohľadnice ofsetom v tlačiarňi KNIHTLAČ, Zohor.

PIGEONGRAM: NITRAFILA 2003

Slovenská pošta, š.p. OZ TÚP, Bratislava vydala 11. 6. 2003 pigeongram k Medzinárodnej filatelickej výstave NITRAFILA 2003. Pigeongram je vyhotovený z celinovej obálky so známkou v nominálnej hodnote 8 Sk. Autor výtvarného návrhu pigeongramu je Rudolf Cigánik. Pigeongram ofsetom vytlačila tlačiareň KNIHTLAČ, Zohor. Časť pigeongramov bola prepravená poštovými holubmi 11. júna 2003. Prepravené celiny sú opečiatkované príležitostnou výstavovou pečiatkou, prichodjou pečiatkou (denná pečiatka pošty Trnava 1) a na zadnej strane majú odtlačok konštatovacej pečiatky.

CM: MAŤKA A KUBKO, OCHRANA PRÍRODY

So známkom s postavičkami **MAŤKA A KUBKA** Slovenská pošta, š.p., OZ TÚP Bratislava, vydala dňa 1.6.2003 analogovú pohľadnicu (cartes maxima). Na pohľadnici je kresba so sympatickým Matkom a Kubkom a nalepená známka opečiatkovaná pečiatkou používanou na FDC. Na adresnej strane je uvedený autor ilustrácie Ladislav Čapka,

■ Slovenská pošta, š.p., 25.6.2003 vydala k emisii **EURÓPSKA MAČKA DIVÁ** cartes maxima s vyobrazením štyroch rôznych fotografií mačky divy. Pohľadnice boli vytlačené ofsetom firmou GROTH AG, Švajčiarsko. Farebné fotografie pre pohľadnice vyhotovili zahraniční autori: Niall Benvie, Dietmar Nill, P.Morris a John Cancalosi. Na pohľadniciach je okrem loga a copyrightu SP aj ochranná značka WWF. Známkami na pohľadniciach boli opečiatkované príležitostnými pečiatkami vyhotovenými pre FDC. Jednotlivé CM majú označenie 051 CM 299/03 (známka 13 Sk), 052 CM 300/03 (14 Sk), 053 CM 301/03 (16 Sk) a 054 CM 302/03 (18 Sk).

PRÍLEŽITOSTNÁ TLAČ: SPOLOČNÉ VYDANIE BOJNICKÝ ZÁMOK a TERASY HANDAN

Slovenská pošta, š.p. OZ TÚP Bratislava vydala dňa 11. 6. 2003 príležitostnú tlač s odtlačkami známok spoločného slovensko-činského vydania „Bojnický zámok“ a „Terasy v Handan“. Príležitostná tlač bola vyhotovená v PTC Praha, a.s., na vizitkovom kartóne gramáže 185 g/m² technológiou jednofarebnej ocelotlače v tmavozelenej farbe. Formát PT je 210x105 mm.

Na základe podkladov MDPT SR, Slovenskej pošty, š.p., OZ TÚP Bratislava a ďalších zdrojov informácií pripravil vkn

NOVÉ PEČIATKY

Do redakčnej uzávierky Zberateľa (27. 6. 2003) sme z TÚP v Bratislave získali nasledujúce informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach, ktoré sa budú používať po 15. 7. 2003:

- 3.8.2003 Ružomberok 3: **VLKOLÍNEC / SVE-TOVÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO / X. VÝROČIE**
- 9.8.2003 Rajec: **20. JUBILEJNÝ RAJECKÝ MARATÓN**
- 17.8.2003 Ružomberok 1: **65. VÝROČIE ÚMRTIA A. HLINKU**
- 5.- 10.9.2003 a 29.- 31.10.2003 Bratislava 1: **19. BIENALÉ ILUSTRÁCIÍ BRATISLAVA**

Informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach Slovenská pošta poskytuje aj na internetovej stránke www.pofis.sk

Jubilejné pečiatky v Ružomberku

Tretieho augusta tohto roka uplynie 10 rokov odo dňa, kedy bol **Vikolínec** zapísaný do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Tento deň (3. 8. 2003) bude pošta Ružomberok 3 (miestna časť Biely Potok) používať príležitostnú poštovú pečiatku v budove informačného centra ako súčasť „Nedele vo Vikolínci“ s bohatým kultúrno-spoločenským programom. Pri tejto príležitosti sa vo Vikolínci v budove Hasičského domu uskutoční aj **stretnutie zberateľov** (burza) od 8,00 hod. V uvedený deň bude zo železničnej stanice v Ružomberku do Vikolínca premávať kyvadlová doprava. Osobné autá môžu premávať do Vikolínca len na osobitné povolenie, ale parkovať musia na záchytnom parkovisku.

Dňa 17. augusta 2003 uplynie **65 rokov od úmrtia Andreja Hlinku**, ktorý zomrel len niekoľko týždňov pred vyhlásením autonómie Slovenska v rámci bývalej Československej republiky, za ktorú celý život neúnavne bojoval. Počas tohto jubilejného dňa (17.8.2003) sa bude používať príležitostná pečiatka na pošte Ružomberok 1 ako aj na Mestskom úrade v Ružomberku □ FW

20 rokov Rajeckého maratónu

Jubilejný 20. ročník Rajeckého maratónu bude pripomenutý aj príležitostnou poštovou pečiatkou, ktorá sa bude používať na pošte Rajec 9. augusta 2003 v čase od 8,30 do 12,00 hod. Autorom pečiatky je Mgr. Milan Šnirc. KF 53-29 filatelistom, maratóncom a širokej športovej verejnosti zároveň pripravuje pamätné listy a poštové listky s prílohou s maratónskou tematikou (autori Ivan Kandel, Anton Szaló). Start maratónu je o 10,00 hod. na námestí SNP. Akcia má názov Veľký Rajecký deň, Rajecký maratón a Jarmok. Počas dňa bude aj bohatý kultúrny program □ Sz

NEÚRADNÉ PRÍTLAČE

Košice: 10 rokov Spolku košických filatelistov

Tento rok si košíckí filatelisti pripomínajú 10. výročie založenia Spolku košických filatelistov (SKF). Pri tejto príležitosti SKF dal vyhotoviť prítláč na poštový lístok Zobor 7 Sk s emblémom spolku. Emblém kruhového tvaru pozostáva z názvu spolku, roku jeho založenia (1993) a kresby architektonického skvostu mesta - Chrám sv. Alžbety. Poštový lístok s prítláčou bol vyhotovený ako malý darček všetkým členom SKF k tomuto okrúhlemu jubileu □ vg

Z NOVINIEK NAŠICH SUSEDOV

Známkové a celinové novinky ČR

Ministerstvo informatiky Českej republiky 28. mája 2003 vydalo tri emisie príležitostných známok. Prvá známka hodnoty 6,40 Kč vyšla v rámci emisného radu **Defom** a prináša hlavných aktérov knižky spisovateľa Miloša Macourka s ilustráciami Adolfa Borna **„Mach a Šebestová“**, ktoré deti poznajú aj z televíznych večerníčkov. Autorom rytín emisie je Jaroslav Tvrdčí. Znamky sú vytlačené rotačnou ocelotlačou (čierna) kombinovanou s 4-farebnou hĺbkotlačou (žltá, červená, modrá a čierna) v TL po 30 ks známok. Súčasne sa vytlačili aj upravené TL pre známkové zošitky s 8 známkami a dvoma kupónmi. Tak ako na známke, aj na kupóne sú zobrazení Mach, Šebestová, pes Jonatán a mačka Micinka. Kat. č. ze 0358 ■ Znamka hodnoty 10 Kč pripomína **100. výročie otvorenia prevádzky prvého elektrického vlaku na trati Tábor - Bechyně**. Trať postavil za podpory Krajského výboru Kráľovstva českého a oboch miest český elektrotechnik, vynálezca a zakladateľ českého elektrotechnického priemyslu František Křížik (1847-1941). Otvorenie 23 km dlhej trate sa uskutočnilo 21. júna 1903. Mala 12 zastávok a jazda trvala niečo vyše hodiny. Na známke je vyobrazený jeden vozeň vlaku, ktorý mal neskôr typové označenie M 400.001 a 002. Autorom výtvarných návrhov a rytín emisie je Jiří Bouda. Tlač OT+HT v TL po 50 ks, kat. číslo známky 0359 ■ V rámci emisného radu **Technické pamiatky** boli vydané dve známky hodnoty 6,40 Kč, ktorých námetom sú najstaršie rozhladne v Čechách. Jedna z nich je postavená na Českokrumlovsku na najvyššom vrchole Blanského lesa **Kleť** (1083 m n. m.). Kamennú rozhladňu v pseudogotickom slohu dal postaviť knieža Jozef Schwarzenberg a v roku 1825 ju postavil Jan Sallaba. K rozhladni premáva

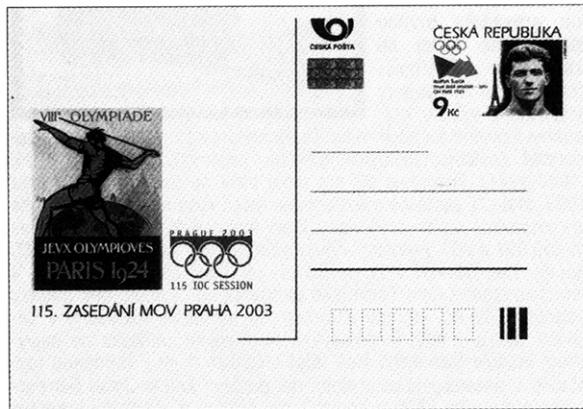
v **Slovanke** nad Hrabčticami v okrese Jablonec nad Nisou. Bola slávnostne otvorená 14. 8. 1887. Rozhladňa stojí na 3 m vysokom

podstavci (821,5 m n. m.), jej železná konštrukcia je vysoká takmer 12 m a zhotovená bola viedenskou firmou Waagner. V roku 1999 bola skorodovaná konštrukcia rozhladne opravená a vyhlásená za národnú technickú pamiatku. Autorom výtvarných návrhov emisie je Adolf Absolon a rytín Martin Srb. Tlač OTR+HT v tlačových listoch po 50 ks, kat. čísla známok 0360-0361.

Dňa 25. júna 2003 boli vydané dve príležitostné známky. Prvá nominálnej hodnoty 9 Kč bola vydaná k **Majstrovstvám Európy v športovej strelbe** (17.- 28.7.2003 Plzeň, 30. 7.- 6.8.2003 Brno). Známkou s kresbou strelca s puškou navrhol Kryštof Krejča, vyryl Pavel Kovářik. Tlač: OTR + HT v tlačových listoch po 50 ks známok, kat. č. 0362. Druhá známka bola vydaná pri príležitosti 250. výročia narodenia jazykovedca, zakladateľa slavistiky a historika **Josefa Dobrovského**

(1753-1829). K jeho najvýznamnejším dielam patria Dějiny české řeči a literatury, Podrobná mluvnice jazyka českého, Německo-český slovník, Základy jazyka staroslověnského a Kritické pokusy očistit starší české dějiny od pozdějších výmyslů. Známkou hodnoty 9 Kč navrhol Oldřich Kulhánek a vyryl Miloš Ondráček. Tlač: OTR + HT v TL po 50 ks známok, kat.č. 0363.

седаčková lanovka, pod ňou je historická turistická chata a hvezdáreň prístupná verejne. Svahy Kleti sú prírodnou rezerváciou. Na druhej známke je vyobrazená najstaršia kovová rozhladňa postavená

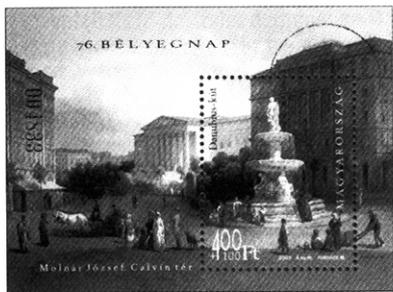
Ministerstvo informatiky ČR vydalo aj dva príležitostné poštové lístky a Česká pošta dva poštové lístky s prílačou. Dňa 25. 6. 2003 bol vydaný lístok k **115. zasadaniu Medzinárodného olympijského výboru** v Prahe. Na natlačenej známke hodnoty 9 Kč je okrem olympijských kruhov a zástavy ČR portrét Bedřicha Šupčíka (1898-1957), ktorý získal pre ČSR viacero medailí v gymnastických disciplínach na OH 1924, OH 1928 i MS 1926, 1930 a 1931. Na obrazovej strane lístka dominuje plagát z OH 1924 v Paríži. Autorom výtvarného návrhu je Jaroslav Fišer. Ten istý deň bol vydaný aj lístok **750 rokov mesta Police nad Metují**. Na natlačenej známke hodnoty 6,40 Kč je erb mesta a na obrazovej časti priechle radnice. Autor výtvarného návrhu je Václav Kučera.

K Medzinárodnej filatelistickej výstave NITRAFILIA 2003 Česká pošta vyhotovila na poštovom lístku s natlačenou známkou 9 Kč prílač s obrazom historického štítu s nápisom „Poštovní a telegrafní úřad“. Dátum dania do obehu: 11. jún 2003. Podobný lístok s prílačou bol vydaný k **Európskemu stretnutiu mladých filatelistov vo Svitavách** s kompozíciou priechľ historických domov a koničkom. Dátum dania do obehu: 26. jún 2003 □ vkn

Maďarsko: Deň poštovej známky, výročie Rákocziho bojov za slobodu

Pri príležitosti **76. Dňa poštovej známky** Maďarská pošta 6. mája 2003 vydala hárček a dve známky. Hárček rozmerov 80x60 mm má nominálnu hodnotu 400 Ft + 100 Ft príplatok na podporu organizovanej filatelie a výstavnej činnosti. Obraz hárčeka tvorí reprodukcia maľby J.Molnára: Calvinovo námestie. Ústredný motív obrazu na hárčeku - fontána „Danubius“ - je námetom aj dvoch

známok nominálnych hodnôt 35 a 40 Ft. Sú na nich zobrazené sochy žien z tejto fontány, ktorá sa v súčasnosti nachádza na Alžbetinom námestí. Hárček bol vydaný v náklade 80 tisíc číslovaných exemplárov, známky po 200 tisíc kusov. Výtvarné návrhy emisie: M. Forgács ● Okružle 300. výročie **Rákócziho bojov za slobodu** Madarská pošta pripomenula vydaním malého tlačového listu so štyrmi známkami (formát 120x60 mm). Námetom známok (všetky nominálnej hodnoty 120 Ft) sú pamiatky a rôzne predmety z tohto obdobia. Na prvej známke sú šable, kord i palčat, na druhej bronzové, strieborné a zlaté mince, Rákócziho pečatidlo a pamätná medaila, na tretej zástava so slávnym nápisom „Pro Libertate“, v popredí hudobné nástroje z kuruckého obdobia a na štvrtej známke pištole a charakteristické kurucké púzdro na pušný prach. Na okrajoch TL aj na pozadí známok vidíme fragmenty významných dobových dokumentov. Autor výtvarných návrhov A. Elekes, dátum vydania 6.5.2003, náklad 200 tisíc TL □ vkn

Novinky z Poľska

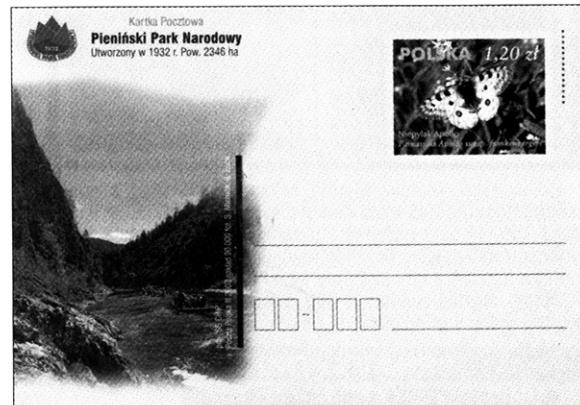

Poľská pošta k tohtoročnému námetu emisného radu EUROPA vydala známku hodnoty 2,10 Zl s **plagátom Wiesława Walkuského k výstave „VANITAS“**. Autor, ktorý vyhotovil vyše 200 plagátov, vytvoril zaujímavú kompozíciu portrétu ženy s lebkou v pozadí, ktorej pohľad sta by naznačoval povzniesenie sa nad slabosťou krásy a pozemského bohatstva. Znáмка bola vydaná 5. 5. 2003 v TL po 35 známok v náklade 1,36 miliónov kusov ● Poľská pošta siahla po námete **Varšavských palácov** a 30.5.2003 vydala štvorznamkovú sériu s týmto námetom („Lazienky Królew-

skie“). Zobrazujú Palác na Wyspie (známka 1,20 a 1,80 Zl), Palác Myślewicki (2,10 Zl) a Amfiteáter (2,60Zl). História palácov-parkového komplexu siaha do roku 1680, kedy knieža Stanislav Herakliusz dal architektovi Tylmanovi vystavať centrálny barokový pavilón. Na výstavbe palácov, ich interiéru a parkových plástik sa podieľalo mnoho významných umelcov. Autorom výtvarných návrhov emisie je S. Wiczorek. Znáмки boli vydané v náklade 4, 3, 2 a 1,5 miliónov kusov ● V tomto roku Poľsko vydalo už rad príležitostných poštových lístkov (s pôvodnými známkami). Niektoré z nich spomenieme: **Poľský rok v Rakúsku** s obrazovým motívom saxofónu a palety, podtlač hudobné noty. Vyšli tri lístky s ďalšími národnými parkami: **Pieniňský národný park** (založený roku 1932, rozloha 2346 ha), námet na známke motýľ (Parnassius Apollo supsp. frankenbergeri), vľavo pohľad na Dunajec s plfami.

skie“). Zobrazujú Palác na Wyspie (známka 1,20 a 1,80 Zl), Palác Myślewicki (2,10 Zl) a Amfiteáter (2,60Zl). História palácov-parkového komplexu siaha do roku 1680, kedy knieža Stanislav Herakliusz dal architektovi Tylmanovi vystavať centrálny barokový pavilón. Na výstavbe palácov, ich interiéru a parkových plástik sa podieľalo mnoho významných umelcov. Autorom výtvarných návrhov emisie je S. Wiczorek. Znáмки boli vydané v náklade 4, 3, 2 a 1,5 miliónov kusov ● V tomto roku Poľsko vydalo už rad príležitostných poštových lístkov (s pôvodnými známkami). Niektoré z nich spomenieme: **Poľský rok v Rakúsku** s obrazovým motívom saxofónu a palety, podtlač hudobné noty. Vyšli tri lístky s ďalšími národnými parkami: **Pieniňský národný park** (založený roku 1932, rozloha 2346 ha), námet na známke motýľ (Parnassius Apollo supsp. frankenbergeri), vľavo pohľad na Dunajec s plfami.

Ojcovský národný park (1956, 2146 ha), na známke netopier (Myotis myotis), vľavo celkový pohľad na krajinu so zámočkom v pozadí. **Poleski národný park** (1990, 9762 ha), na známke korytnička (Emys orbicularis), vľavo močaristá krajina s brezami v pozadí a v popredí s korytničkou. Ďalší lístok bol vydaný k **700. výročiu mesta Walcza**. Na známke je mestská renesančná radnica, vľavo celkový pohľad na mesto a erb mesta. Poštový lístok bol vydaný aj k **Svetovému dňu telekomunikácií** (17. 5. 2003) so symbolickou kresbou postáv na známke a hore vľavo s kompozíciou pohľadu na zem a komunikačných symbolov. Na lístku je vytlačené aj heslo ministerstva infraštruktúry: Pomoc všetkým ľuďom sveta vo vzájomnom komunikovaní. Znáмки na všetkých lístkoch majú nominálnu hodnotu 1,20 Zl □ vkn

Novinky z Ukrajiny

Ukrajinská pošta 7. februára 2003 vydala druhú časť emisného radu **Dejiny vojenstva na Ukrajine**. Tvoria ju štyri známky s rovnakou nominálnou hodnotou 45 k vytačené súťažou. Bojové scény ilustrujú vojny s Gótmí v 4. storočí, spojenectvo s Hunmi v 5. storočí, pochody na Balkán a avarské nájazdy v 6. storočí. Náklad známok je 300 tisíc sérií a majú kat. č. Mi. 552-55.

O týždeň neskôr, 14. 2. 2003, sa dočkal už šiesteho pokračovania emisný rad **Ukrajinská stavba lodí**, a to dvoma známami s rovnakou nominálnou hodnotou 1,00 (G). Tentoraz predstavujú plachtence s parným pohonom Groznyj a Odesa. Náklad tohto vydania je 500 tisíc sérií a kat. č. Mi. 556-57.

Príležitostná známka **Mikola Arkas** (1853-1909) s nominálnou hodnotou 45 k má deň vydania 21. 2. 2003. Je venovaná 150. výročiu narodenia ukrajinského spisovateľa a hudobného skladateľa. Na námkovom obraze okrem portrétu umelca nachádzame i symboly jeho činnosti - knihu a notové záznamy. Náklad známky je 300 tisíc kusov a kat. č. Mi. 558. Všetky známky boli vytačené ofsetom □ ilk

SPRÁVY · OZNAMY

■ Dobrofest 2003 a kolieskové korčule

Tohtoročný trnavský, avšak Medzinárodný hudobný festival **DOBROFEST 2003** otvoril ju svoju 12. kapitolu. Príležitostná poštová pečiatka Mgr. Milana Šnircu zobrazila Johna Dopyeru a pripomína 110. výročie narodenia a 15 rokov od smrti tohto vynálezcu rezofoonickej gitary. Filatelisti KF Tirnavy sa na organizácii Dobrofestu podieľali spoločne s poštou zabezpečením **DOBROPOŠTY**, ktorej zásielky z Dolnej Krupej do Trnavy priniesli pretekári na kolieskových korčuliach □ J.M.

■ O exponátoch mladých filatelistov

Za posledných päť rokov sa na Slovensku uskutočnili tri významné filatelistické výstavy, na ktorých bola vytvorená aj trieda mládežníckej filatelie. Boli to Medzinárodná výstava poštových známok **NITRAFILA 1998** v Nitre a na predchádzajúcich riadkoch už spomenuté výstavy **ŽILINFILA 2001** a **NITRAFILA 2003** (na výstave **SLOVENSKO 2002** trieda mládežníckej filatelie chýbala). Pokúsim sa na vystavených exponátoch mladých filatelistov ukázať, ako sa vyvíja zberateľská, ale najmä vystavovateľská aktivita vyspelejších mladých filatelistov - vystavovateľov. Bude tu pohľad na témy exponátov a tiež získané stupne medailí. Získané medaily sú rozhodujúce pre prijatie exponátov na vyššie domáce a hlavne na zahraničné výstavy. Veď vystavovanie a získavanie medailí na zahraničných výstavách je vynikajúci spôsob reprezentácie Slovenska v zahraničí.

Článok by mal poskytnúť informácie nielen vedúcim kružkám mladých filatelistov o jednej z rozhodujúcich foriem práce s mladými filatelistami, ale aj širšej filatelistickej verejnosti. Veď je málo informácií o tejto činnosti. Vytváranie exponátov učí mladých filatelistov systematicky a esteticky tvoriť, získavať a prehlbovať vedomosti o zvolenej téme. Účelne naplňa ich voľný čas a odvádza ich od nežiadúcich a škodlivých činností.

Účast exponátov mladých filatelistov zo Slovenska na výstave **NITRAFILA 1998** sa dá rozdeliť do dvoch častí: 1. časť tvorilo 11 exponátov s platnou kvalifikáciou a 2. časť 31 exponátov nových a neprepracovaných, ktoré sa uchádzali o jej získanie.

Exponáty 1. časti tvorilo 10 námetových a 1 o balíkovej pošte. Pozrime sa na námety: 2 exponáty boli o športe, 4 o faune a flóre, 1 o doprave, a 3 mali iné námety. Výstavná porota im pridela 1 veľkú striebornú, 3 strieborné, 5 veľkých postriedených a 1 postriedenú medailu.

Exponáty 2. časti tvorilo 28 námetových a 3 exponáty poštovej histórie a teritoriálnej filatelie. Počty námetových exponátov s jednotlivými témami boli: 2 šport, 12 fauna a flóra, 6 doprava, 3 kozmos, 1 osobnosť, 4 exponáty mali iné námety. Exponáty získali nasledujúce medaily: 2 veľké strieborné, 4 strieborné, 7 veľkých postriedených, 4 postriedené, 6 veľkých bronzových, 3 bronzové a 2 potvrdenie o účasti. Poštovo-historické a teritoriálne exponáty získali striebornú, veľkú postriedenú a veľkú bronzovú medailu. Oproti exponátom s kvalifikáciou vidíme vzostup exponátov o faune a flóre, doprave a kozme.

Výstava **ŽILINFILA 2001** tiež otvorila dvere mladým vystavovateľom, ktorí mali exponáty s kvalifikáciou, ale aj prvovystavovateľom a novým exponátom. Exponátov s kvalifikáciou prijali 17, z nich 15 od slovenských mladých filatelistov. Škoda, že pre nedostatok výstavných plôch časť exponátov hodnotila výstavná porota bez ich skutočného vystavenia. Z týchto 13 exponátov malo tematické zameranie: 10 šport, 1 fauna a flóra, 1 doprava a 1

kozmos. Ďalšie dva exponáty sa zamerali na poštovú históriu a teritoriálnu filateliu. Ako je vidieť, zaznamenal sa veľký nárast športových exponátov. Vystavná porota ohodnotila slovenské exponáty udelením 5 strieborných, 5 postriebrených a 5 bronzových medailí.

Nových a prepracovaných exponátov prijali na ohodnotenie 21. Z nich bolo 18 námetových exponátov (6 fauna a flóra, 2 doprava, 4 osobnosti, 1 kozmos a 5 iné témy, šport ani jeden). Ďalšie 3 exponáty boli zamerané na slovenské známky a poštovú históriu. Vystavná porota exponátom prideliť tieto medaily: strieborné 6, postriebrené 5 a bronzové 10. Je tu veľký pokles v športových exponatoch a vzostup exponátov fauny a flóry. Tiež 6 strieborných medailí je dobrý vzostup.

Na výstave NITRAFILA 2003 bolo vystavených 35 exponátov mladých filatelistov, ale pre nedostatočný počet albumových listov potrebný na medzinárodnú výstavu, porota 5 exponátov zo Slovenska nehodnotila. Z 30 exponátov bolo 13 zo 4 štátov. Ich zameranie bolo hlavne na námety a tiež na poštovú históriu. Z 22 slovenských vystavovateľov boli tieto námety: 8 šport, 5 fauna a flóra, 2 doprava, 1 osobnosti a 5 iné. Jeden exponát bol teritoriálny. Vystavná porota hodnotila 30 exponátov nasledovnými medailami: pozlátená 1 (ČR), veľká strieborná 7, strieborná 7, postriebrená 8 a bronzová 7. Je vidieť, že šport je u mladých filatelistov obľúbenou témou. Chýbali exponáty s kozmickou tematikou. Za pozornosť stojí, že vo vekovej kategórii 18-19 rokov bol prihlásený len jeden exponát a v kategórii 20-21 rokov žiaden exponát. Bude treba venovať viacej pozornosti prechodu mladých filatelistov do týchto kategórií a tiež prechodu k dospelým filatelistom.

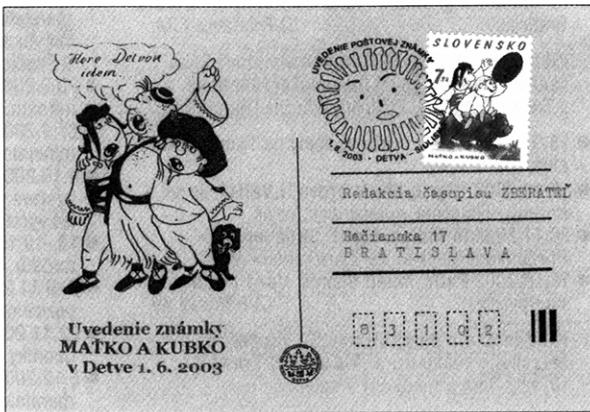
Slovenská spoločnosť olympijskej a športovej filatelie usporiada v spolupráci aj so Zväzom slovenských filatelistov v olympijskom roku filatelistickú výstavu športových exponátov ŠPORTOLYMPFILA 2004 v Bratislave. Vystavia na nej jestvujúce aj nové športové exponáty. Preto by mali vedúci krúžkov mladých filatelistov podnietiť mladých filatelistov, aby tvorili nové a zlepšovali svojej jestvujúce exponáty.

Ďalším podnetom na tvorbu takýchto exponátov by mohlo byť zameranie Olympiády mladých filatelistov v školskom roku 2003/2004 na telovýchovu a šport.

Skúsenosti s mladými filatelistami hovoria, že mladý filatelista, ktorý neurobí a nevystaví exponát, prestane mať záujem o filateliu □ jms

■ Matka a Kubko v Detve

Na Medzinárodný deň detí 1. júna 2003 sa v Detve uskutočnili opäť dve zaujímavé podujatia. Prvou bolo uvedenie novej poštovej známky so známymi postavkami detí, obľúbených valachov Matka a Kubka. Prijemné ovzdušie milej slávnosti v obradnej sieni Mestského úradu na úvod navodilo vystúpenie detského folklórneho súboru Ratolesť. Účastníkov slávnostnými príhovormi pozdravili primátor mesta Ing. Šufliarsky a riaditeľka odboru pôšt MDPT SR Ing. Brichtová. Potom spolu s predsedníčkou detvianskeho klubu filatelistov E. Lalíkovou vyslali novú známku do sveta pokorením zakysankou - ako náhradou za tradičný salašnický nápoj žinčicu. Na záver spoločným prípitkom zaželeli známke „šťastnú cestu“ na jej púti nielen do albumov filatelistov, ale aj k mnohým adresátom vždy len s dobrými správami...

Po premiestnení sa z Mestského úradu do priestorov Mestskej knižnice K. A. Medveckého nasledovalo otvorenie IX. ročníka výstavy návrhov detí a mládeže na poštové známky. Po privítaní hostí riaditeľkou knižnice E. Chlebovou, v príhovore dpt. Š. Piško, spoluzakladateľ týchto výstav, okrem iného podčiarkol skutočnosť, že niektoré kresby detí z týchto výstav boli aj realizované, či už ako poštové známky, pečiatky alebo na obálkach prvého dňa vydania. Na tohtoročnej výstave sa svojimi návrhmi na poštové známky zúčastnili aj deti z Trakoviec pri Trnave a z Košíc.

Pre účastníkov boli zabezpečené služby Pošty a nechýbala ani príležitostná poštová pečiatka. Organizátori vydali aj dva lístky s prílohami kresieb s postavkami Matka a Kubka □ šjp

Kresby detí s Beethovenou tematikou

Súčasťou inaugurácie poštovej známky s portrétom Ludwiga van Beethovena v Dolnej Krupěj 18. mája 2003, bola aj vernisáž výstavy výtvarných prác žiakov Základnej školy v Dolnej Krupěj. Predstavili sa na nej kresbami v podobe návrhov na poštovú známku s Beethovenovou tematikou. Návštevníci si s veľkým záujmom prezreli práce žiakov, ktorí úspešne zvládli túto pomerne veľmi náročnú tému. Z výstavy na ukážku prinášame kresbu známky žiačky IX. A triedy Dušany Lehotovej □ J.M.

Plány podujatí na II. polrok 2003

Slovenská numizmatická spoločnosť - pobočka Bratislava. Prednášky v budove SNM, Vajanského nábr. č. 2 na 3. poschodí, vždy utorok od 16.00 hod.

- 16.9.2003 **Ing. Alojz Balogh:** EURO - bankovky z pohľadu zberateľa
- 21.10.2003 **PhDr. Peter Zoričák:** Pohľad do kuchyne kremnických medailérov
- 18.11.2003 Pravidelná členská schôdza + prednáška **Mgr. Antona Fialu:** XI. numizmatická konferencia vo Vyborgu (Ruská federácia)
- 16.12.2003 **Mgr. Anton Fiala:** Nálezy mincí na území Bratislavy. □ Pripravila E.M.

Klub numizmatikov Kultúrneho a metodického centra Ozbrojených síl Slovenskej republiky v Trenčíne (bývalý Dom armády SR Trenčín)

- 18.9.2003 Obete I. svetovej vojny na Trenčianskom cintoríne
- 16.10.2003 **Mgr. L. Strohnerová, I. Veliký:** Jozef Korený - filatelista, numizmatik, vojak
- 20.11.2003 **M. Mikuš, Mgr. L. Strohnerová:** Prírodovedci a lekári trenčianskeho okresu
- 18.12.2003 **PhDr. Milan Šišmiš:** Vpád Turkov na Považie □ Pripravil Ký

Klub letcov a parašutistov Slovenského leteckého zväzu pri KaMC OS SR Trenčín (bývalý Dom armády SR Trenčín)

- 11.9.2003 **Mjr. v zálohe Karol Figura:** Letové hladiny a bezpečnosť lietania

- 9.10.2003 **Plk v zálohe Z. Kamanický:** Príhody a zaujímavosti z vysádzovania výsadkárov
- 13.11.2003 **Ing. arch. Štefan Androvič:** Slováci v Rakúsko-Uhorskom lictectve
- 11.12.2003 **Pplk. Dr. Š. Vittek:** Air Sympatia v roku 2003 a 2004 □ Pripravil Ký

Mineralogické podujatia v II. polroku 2003

Uverejňujeme prehľad podujatí pripravovaných pre zberateľov nerastov a skamenelín v druhom polroku 2003.

- 16.-17.8.2003 **Pezinok:** Pezinský Permonik. Kultúrne centrum Pezínok, Holubový 42
- 12.-13.9.2003 **Banská Štiavnica:** Tradičné stretnutie zberateľov minerálov, fosilii a drahých kameňov + Štiavnický Salamander. Stredná priemyselná škola S. Stankovianskeho, býv. chemická, Akademická 13
- 20.9.2003 **Příbram:** Mezinárodní setkání přátel nerostů, šperků a fosilii. Dům kultury, Příbram
- 27.9.2003 **Banská Bystrica:** Výstava a burza minerálov. Štátna vedecká knižnica, Lazovná ul. 9
- 4.10.2003 **Jablonec n/Nisou:** 20. výmenná a prodejní výstava minerálů, drahých kamenů, fosilii, šperků a léčivých kamenů. Areál Střelnice v Jablonci n/Nisou
- 18.-19.10.2003 **Praha:** 30. mezinárodní výstava nerostů. Menza VŠE, Italská ul., Praha 3 - Žižkov
- 7.-9.11.2003 **Tišnov:** 28. Podzimní mezinárodní expozice minerálů. Sokolovna + gymnázium v Tišnově
- 22.11.2003 **Ostrava:** Mineralogické setkání. Ústav Geoniky, Ostrava - Poruba
- 6.12.2003 **Bratislava:** 20. Mezinárodní stretnutie zberateľov nerastov a skamenelín. Slovenské národné múzeum - Prírodovedné múzeum, Vajanského nábrežie 2. □ Pripravil O. Miko

Balónový let Nitra-Golianovo

Jedným z atraktívnych podujatí na otvorení Medzinárodnej filatelistickej výstavy NITRAFILA 2003 bola príležitostná preprava poštových zásielok balónom. Prepravené zásielky boli opečiatkované príležitostnou poštovou pečiatkou s kresbou balónu, modrou palubnou pečiatkou balónu OM 9007, s ktorými tematicky ladila dotlačená známka 5 Sk na aérograme. Príchodiu pečiatku zásielky dostali na pošte v Golianove □ vkn

Ja a môj brat pred 60 rokmi

Tak nazval fínsko - švédsky grafik, spisovateľ, reportér a nakladateľ Mark Levgood návrh na poštovú známku, keď ho o to požiadala poštová správa ostrovnej krajiny Alandy. Každoročne navštevuje Alandy, píše o nich i kreslí ich, a preto pošta uznala za vhodné, aby sa stal autorom známky so spomienkou na svoje detstvo. M. Levgood má totiž k ostrovu hlboký citový vzťah. Predložil návrh naozaj

zvláštny - je na ňom umelec ako trojročné dieťa so svojím o rok mladším bratom na morskom pobreží, kde sa rád hrával a kde rád chodieval aj v súčasnosti. Pošta jeho návrh prijala a vydala ho na letnej známke v hodnote 0,55 eura. Vytláčená bola štvorfarebným ofsetom □ Zc

Dvojité jubileum v Turzovke

Turzovka má už vyše 400-ročnú históriu, jej zakladateľom bol Juraj Thurzo v roku 1598. Aj spolková činnosť v Turzovke má bohatú históriu, keď prvé spolky vznikali už v druhej polovici 19. storočia (spolok miernosti, spolok urbarialistov), ale spolková činnosť najväčšieho rozkvetu dosiahla v období po I. svetovej vojne. V Turzovke mnohí zbierali aj poštové známky, avšak klub filatelistov si založili až pred päťdesiatimi rokmi. Vtedy, v roku 1953, na ustanovujúcej schôdzi bol za predsedu klubu zvolený **František Porubský** (na obr.), ktorý túto funkciu vykonáva celých päťdesiat rokov!

Medzi zakladajúcich členov klubu patria notár v Stražkove, lekári Adolf Staneček, Miroslav Staneček a Ladislav Babiš, Ing. Ján Dlhopolček, Ing. Cisárík, R. Sorovka z Turzovky - Predmier (už v roku 1947 u neho kúpval známky aj autor prispiev-

ku), farár z Klokočova Rudolf Števlua, Jozef Mikovčák, Jozef Blažiček a prvý tajomník klubu Raimond Hehejik. Členom klubu bol aj Ondrej Krutošík z Vysokej nad Kysucou, bývalý vedúci pošty v Turzovke a ďalší. V roku 1985 tajomníčkou klubu bola Veronika Varmusová.

Počet členov v klube sa od založenia až dodnes pohybuje okolo 35 členov. Klub mal v minulosti aj KMF, prezentoval sa aj propagačnou výstavkou v Kultúrnom dome R. Jašíka. V roku 1998 sa klub podieľal aj na oslavách 400. výročia mesta (príležitostná poštová pečiatka, prílač na poštovom lístku „Svetové stretnutie Turzovčanov“).

Jubilujúcemu klubu i jeho predsedovi želám do ďalších rokov všetko najlepšie.

□ Jozef Korený

Ladislav Hanzen - 75 rokov

V dobrom zdraví oslávil 24. mája 2003 svoje vzácné životné jubileum - 75 narodeniny plk. v. v. Ladislav Hanzen, člen KF 52-19 Trenčín. V klube, ktorého členom je od roku 1974, postupne vykonával funkcie hospodára, správcu novínkovej služby a revízora. V roku 1985 bol zvolený za člena Západoslovenského KV ZSF, kde vykonával funkciu vedúceho sekretariátu a v roku 1987 bol poverený riadiť aktív klubov okresu Trenčín. V rokoch 1989-1991 bol tajomníkom KV ZSF, neskôr tajomníkom Združenia KF Zs oblasti. Od roku 1990 bol členom Prezídia ZČSF a od roku 1992 člen PUV ZSF.

Jeho zberateľská a vystavovateľská činnosť bola zameraná na československé a slovenské známky a námet „Trenčín, moje mesto“. Je nositeľom zlatého Čestného odznaku ZSF, medaily Zaslúžilý pracovník vo filatelii a ďalších vzácných ocenení. Jubilatovi želám veľa pevného zdravia, rodinnej pohody a veľa pekných chvíľ medzi trenčianskymi filatelistami.

□ Jozef Korený

Za Milanom Kulichom

Po dlhej ťažkej chorobe dňa 26. mája 2003 po veku nedožitých 51 rokov zomrel plk. v. v. Ing. Milan Kulich (★ 12.12.1952 Lučenec, † 26.5.2003 Trenčín). Členom ZSF bol od roku 1981. Od roku 1988 vykonával funkciu tajomníka KF 52-19 Trenčín. Aktívne sa podieľal na činnosti klubu, na poriadaní rôznych podujatí vrátane filatelistických výstav.

Vytvoril aj niekoľko návrhov na príležitostné poštové pečiatky. Bol spoluautorom štúdie o polnej pošte Sovietskej armády z obdobia rokov 1968-1990 ako aj prehľadu filatelistických materiálov s vojenskou tematikou vydaných na Slovensku v rokoch 1993-2002.

Zbieral poštové známky Československa a Slovenska, venoval sa ich štúdiu a svoje poznatky prezentoval na stránkach časopisu Zberateľ a v rámci Komisie slovenskej známky ZSF, kde vykonával funkciu tajomníka. Bol prvý, ktorý poznatky o nových slovenských známkach prezentoval v študijnom exponáte „Výplatné známky SR 1993-2003“. Svoj vzťah k prírode a životnému prostrediu vyjadril v exponáte „Ryby a veľryby“. Za jeho dlhoročnú obetavú prácu mu bol udelený zlatý Čestný odznak ZSF.

Odišiel vzácny, pracovitý a zodpovedný človek, dobrý kamarát, na ktorého sa dalo vždy spoľahnúť. Jeho odchod bude citelny nielen pre trenčiansku filateliu, ale celému ZSF. So zosnulým sa dňa 29.5.2003 v mene filatelickej verejnosti rozlúčil Jozef Korený, čestný predseda KF 52-19 Trenčín. Kým

OKIENKO ŠPECIALISTU

RUBRIKA PRE ŠPECIALIZOVANÝCH
ZBERATEĽOV SLOVENSÝCH
POŠTOVÝCH ZNÁMOK

Miroslav Gerec

■ Zmeny hodnôt automatových známok

Zmeny poštových sadzieb od 1. januára 2003 sa s určitým oneskorením prejavili aj na nastavení nominálnych hodnôt automatových známok. Podľa informácie Slovenskej pošty, š. p., Riaditeľstva pôšt Bratislava bola 6. februára mechanicky zablokovaná hodnota 5,50 Sk a 15. apríla boli nastavené tri nové nominálne hodnoty: 11, 16 a 18 Sk (na obr.) a zároveň bola zrušená hodnota 6 Sk.

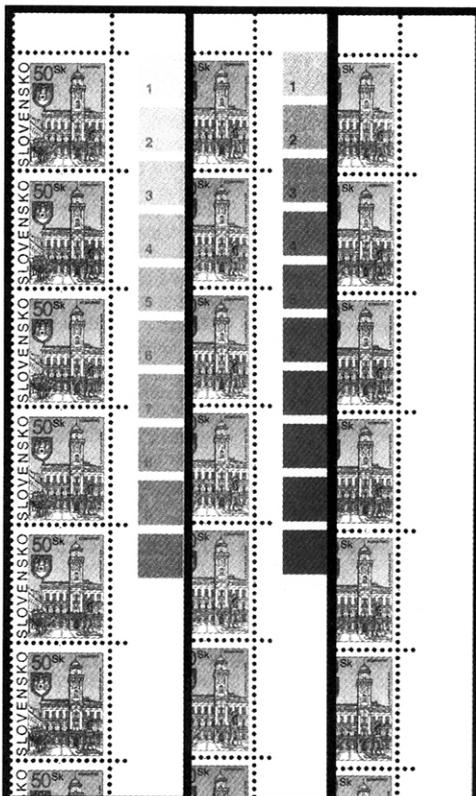
Tri nové hodnoty nahradili dve zrušené a „aktivované“ bolo jedno voľné tlačidlo. I. typ známky (základná tlač, ofset, nemecká tlačiareň) sa teda vyskytuje s ôsmimi nominálnymi hodnotami (5,50, 6, 7, 9, 10, 12, 13 a 14 Sk), II. typ (prvá dotlač, hlbkotlač, anglická tlačiareň) sa vyskytuje s jedenástimi nominálnymi hodnotami (5,50, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 a 18 Sk).

Pre špecialistov je na 2. strane obálky reprodukovávaná kuriózna zostava automatových známok, ktoré dokumentujú, že aj dokonale ne- mecký automat môže vyrobiť známky. V tomto prípade nebol správne nasadený alebo sa uvoľnil pás predtlačných známok, ktorého otvory majú byť nasadené na výstupky vodiaceho kolieska automatu. Koliesko voči papieru „prešmykovalo“, takže automat pri nepresnom posuve natlačil požadovanú hodnotu na nesprávne miesto a naviac známky odsekol tak, že „ušetril“ jednu predtlačnú známku, teda zo šiestich známkových polí vyrobil sedem známok gerec.miro@pobox.sk

■ Neočakávaná zmena pri prvej dotlačí výplatnej známky „Komárno“ 50 Sk

O výplatnej známke „Komárno“ boli čitatelia podrobne informovaní v Zberateľovi číslo 7/2001. Od vydania známky 26. apríla 2001 neuplynuli ani dva roky a poštová prevádzka spotrebovala celú základnú tlač známky (podľa informácie Slovenskej pošty, š. p., 3 310 000 kusov). Preto bola v Poštovej tlačiarňi cenín Praha, a. s., objednaná dotlač tejto výplatnej známky (počet kusov

nepoznáme). Doteraz bol na poštách zistený len jeden dátum dotlače - 28. marca 2003 na stroji Wifag 3.

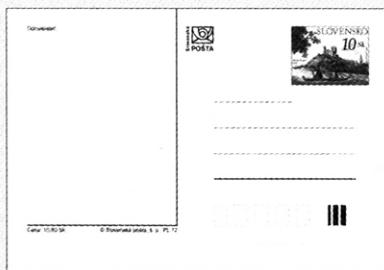

Obr.1 (vľavo) - Pravý okraj PL 1 s farebnou testovacou stupnicou svetlomodrej farby, rovnaký v základnej tlači i v dotlačí • Obr.2 (uprostred) Pravý okraj PL 2 s farebnou testovacou stupnicou červenej farby zo základnej tlače • Obr.3 (vpravo) - Pravý okraj PL 2 bez farebnej testovacej stupnice z dotlače

Pri prehliadke známok z dotlače bolo zistené, že v dotlačí bol použitý nový valec pre červenú hlbkotlačovú farbu, pôvodný bol pravdepodobne zničený pri minuloročnej povodni. Nový valec nemá žiadne nové doskové chyby a navyše na ňom nie je ani farebná testovacia stupnica, ktorá bola v základnej tlači na pravom okraji PL 2. To znamená, že na známkach z dotlače už nejestvujú žiadne doskové chyby v červenej farbe - ani katalogizované chyby na ZP 2/85 (oblúkovitá červená čiarka na hornom okraji nad písmenom „S“ skratky meny „Sk“ a krátka tenká šikmá červená čiarka na hornom okraji nad písmenami „AR“ názvu „KOMARNO“), ani na ZP 2/97 (červený bod pod hodnotovou číslicou „5“). Zvyšné dva valce - hlbkotlačový pre svetlomodrú a ocelotlačový pre čiernu farbu sú pôvodné a vyskytujú sa na nich rovnaké chyby ako v základnej tlači.

gerec.miro@pobox.sk

Zaujímavosti poštového lístka „Doprava na Dunaji“ 10 Sk

Skôr ako budete čítať ďalej, skúste si, milí čitatelia, otestovať vlastnú pozornosť a postreh. Podobne ako niektoré týždenníky na „oddychovej strane“ uverejňujú dve na prvý pohľad rovnaké kresby, medzi ktorými existuje určitý počet rozdielov, nájdite aj Vy jeden rozdiel medzi známkami na prvom a druhom obrázku.

Obr. 1 - Znáмка 1. typu (vľavo) a „známka 2. typu (vpravo)

Vydanie poštového lístka „Doprava na Dunaji“ schválilo MDPT SR s platnosťou od 4.7.2002. Grafickú úpravu lístka navrhol akademický maliar Dušan Grečner. Nominálna hodnota natlačenej známky je 10 Sk, čo bola v tom čase sadzba za listovú zásielku 1. triedy v tuzemskom styku a do susedných krajín. Lístok vytlačila oštetom tlačiareň PROMPT Bratislava na ceninovom papieri plošnej hmotnosti 160 g/m² bez optických zjasňovadiel s viacnásobnou priesvitkou „Logo slovenskej pošty“ a zabudovanými vláknami viditeľnými voľným okom a fluoreskujúcimi pod UV žiarením. Predajná cena lístka je 10,80 Sk.

Cena: 12,80 Sk

© Slovenská pošta, š. p., PL 78

Cena: 10,80 Sk

© Slovenská pošta, š. p., PL 72

Cena: 12,80 Sk

© Slovenská pošta, š. p., PL 77

Obr.3 - Ukážky malých posunov prítláče na lístkoch „Deň olympijskej a športovej filatelie“ a „Deň OSN a UNPA“. Dokumentujú obvyklý postup zhotovenia prítláče, pri ktorom môže dôjsť k posunutiu prítláče (je súčasťou sú aj údaje o predajnej cene, vydavateľovi a čísle lístka) voči kresbe lístka - v tomto prípade voči deliacej linke

Vyobrazené sú dve výrazné doskové chyby lístka - prerušená vodorovná čierna čiara pod značkami pre PSC a žltá vlnovka na ľavej strane lístka. Iná ako štandardná poloha priesvitky doteraz nebola hlásená, možno však nájsť lístky s priesvitkou v mierne šikmej polohe (v smere

zlava doprava stúpajúcej), zapríčinené pravdepodobne nesprávnym nastrihaním hárkov papiera pred tlačou.

Vzhľadom na evidentný rozdiel medzi sadzbou 10 Sk za prvú a 5,50 Sk za druhú triedu a obvyklý účel použitia poštových lístkov, poštové použitie tohto lístka bolo zriedkavé, pretože v drivej väčšine sa lístky posielajú 2. triedou. Z tohto hľadiska možno považovať vydanie lístka pre 1. triedu za poštovo neopodstatnené.

Na tomto lístku Slovenská pošta, š. p., OZ TUP Bratislava vydala 6 prítláčí. Prvá bola „Lodná pošta“ (4. 7. 2002), tri prítláče boli vydané k filatelistickej výstave „Slovensko 2002“ - „Deň FEPA a mládežníckej filatelie“ (6. 7. 2002), „Deň olympijskej a športovej filatelie“ (7. 7. 2002), „Deň OSN a UNPA“ (8. 7. 2002) a neskôr vyšli ešte dve prítláče - „AM-PHILEX 2002“ (30.8.2002) a „Summit NATO 2002 v Prahe“ (21.11.2002). Aj prítláče tlačovou technikou ofset vyhotovila tlačiareň PROMPT. Predajná cena lístkov s prítláčmi je 12,80 Sk.

Obr. 4 - Dosková chyba - prerušená vodorovná čiara pod značkami pre PSC

Podstatnejšie odchýlky ani výrobné chyby na žiadnom z týchto lístkov doteraz neboli zaznamenané, nebola hlásená ani iná poloha priesvitky. Predsa však existuje významná odchýlka obrazu, ktorá úšla pozorným očiam zamestnancov tlačiarne, vydavateľa a väčšiny zberateľov. Na lístku s prítláčou „Summit NATO 2002 v Prahe“ sa nápis „Parník Franz I., 1830“ nachádza v pravom dolnom rohu známky, na predchádzajúcich lístkoch je umiestnený v dvoch riadkoch pod konármi stromu v ľavej časti známky (bez čiarok za menom „Franz I.“).

Zistený rozdiel bol konzultovaný s pracovníkmi tlačiarne. Podľa ich vyjadrenia je štandardný postup výroby prítláčí taký, že najprv sa do zásoby vytlačí väčšie množstvo tlačových lístov základného lístka, upraveného tak, že nemá údaj o predajnej cene, vydavateľovi a registračnom čísle. Na tento „polotovár“ sa podľa potreby vydavateľa dotlačia prítláčový motív spolu s údajmi o predajnej cene, vydavateľovi a registračnom čísle konkrétneho lístka.

V prípade poslednej prítláče „Summit NATO 2002 v Prahe“ bola však už táto zásoba vyčerpaná. Lis-tok bol vytvorený a tlačeny ako celok - známka i prítláč súčasne a ako predloha pre známku bol v časovej tiesni omylom použitý pôvodný, neprijatý návrh autora s textom v pravom dolnom rohu známy. Vzniknutú odchýlku obrazu známky v súlade so zaužívanou terminológiou kvalifikujeme ako II. typ.

☐ gerc.miro@pobox.sk

Obr.5 - Dosková chyba - žltá vl-
novka na ľavej strane lístka (pre lep-
šiu viditeľnosť na čiernobielej repro-
dukcii farba zosilnená)

Literatúra:

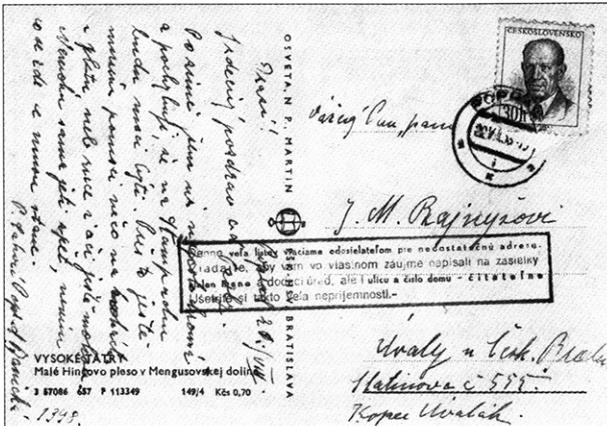
- [1] Spravodajca Ministerstva do-pravy, pošta a telekomunikácií Slovenskej republiky, ročník 2002, číslo 5, str.31
- [2] Poštový vestník Slovenskej po-šty, ročník 2002, opatrenia č. 172, 173, 181, 228, 328

ZAUJÍMAVÁ PRÍDAVNÁ PEČIATKA V POPRADE

Správne a presné údaje odosielateľa a adresáta zásielky sú základným predpokladom jej včasného a bezchybného doručenia. Pokiaľ to tak nie je, pošta má s dorúčením väčšie či menšie problémy, v tom najlepšom prípade nastane len oneskorenie doručenia zásielky adresátovi.

V extrémnom prípade sa stane zásielka nedoručenou a skončí v poštovej ohlasovni a účelom a k svojmu adresátovi sa možno nikdy nedostane. Samozrejme, v každom prípade to znamená pre poštu zvýšenie prácnosti a nákladov, preto sa snaží vplyvať na odosielateľov a rôznymi reklamnými prostriedkami ich motivuje k tomu, aby venovali písaniu adresy náležitú pozornosť. Na tento účel sa používajú propagačné letáky, propagačné strojové pečiatky, nálepky (najmä v súvislosti so zavedením PSC) alebo prídavné poštové pečiatky, spravidla umiestňované práve na zásielkach s nejakou chybou v adrese.

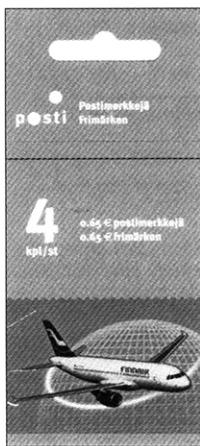
pečiatka s rozmermi 90 x 17 mm odtlačala na všetky zásielky vypravo-
vané z popradskej pošty. Nepochybné aj tieto doklady patria do regio-
nálnej poštovej histórie, preto si zasluhujú našu pozornosť.

☐ Miroslav Bachratý

Denne veľa listov vraciame odosielateľom pre nedostatočnú adresu. Žiadajte, aby vám vo vlastnom záujme napísali na zásielky nielen meno a doručitú, ale i ulicu a číslo domu - čítateľne. Ušetrite si takto veľa nepríjemností.

Zvyčajne išlo o krátke heslovité sloga-
ny, preto ma zaujala fialová prídavná pe-
čiatka na pohľadnici opečiatkovej niekedy
v 50-tych rokoch (žiaľ, rok nie je
v pečiatke čitateľný) na pošte Poprad
s pomerne obsiahlym textom: „Denne
veľa listov vraciame odosielateľom pre
nedostatočnú adresu. Žiadajte, aby
vám vo vlastnom záujme napísali na
zásielky nielen meno a dodací úrad,
ale i ulicu a číslo domu - čítateľne. U-
šetrite si takto veľa nepríjemností.“

Pohľadnica je adresovaná do Čiech,
preto je zrejme, že pečiatku použila pošta
v Poprade. Je však záhadou, prečo ju
odtlačila na zásielku, ktorá obsahuje úpl-
nú adresu. Snáď išlo o nejakú celoplošnú
propagačnú kampaň, pričom sa uvedená

Sútláč fínskych leteckých známok a leteckých nálepiek

V súvislosti s novými poplatkami za leteckú dopravu poštových zásielok, vydalo Fínsko v marci tohto roka štyri letecké známky. Na každej je zobrazené jedno v minulosti alebo v súčasnosti osvedčené lietadlo používané v tejto krajine: Nemecký Junkers Ju 52 v plaváčkovej verzii (1932-1948), americký Douglas DC-3 známý pod názvom Dakota (1947-1969), francúzske Super Caravelle (1964-1982) a európske Airbus A 320, ktoré letecká spoločnosť používa od roku 2001. Podľa originálnych fotografií návrhy známok vyhotovil P. Piippo. Znamky (všetky hodnoty 0,65 €) boli vydané pre známkové zošitky sútláčou štyroch známok a štyroch nálepiek PAR AVION. Na obale zošitka je Airbus A 320. Sútláč známok a nálepiek je vyobrazená na 2. str. obálky ☐ Zc

ŽIVELNÉ POHROMY A ICH STVÁRNERENIE NA MINCIACH A MEDAILÁCH

Elena Minarovičová

Počas svojho geologického vývoja prešla naša planéta a stále prechádza klimatickými zmenami, ktoré sa opakujú s odstupom tisícok až miliónov rokov. Tieto zmeny sú spôsobené spravidla kozmickými vplyvmi.

Ale aj vývoj technickej civilizácie a činnosť samotného človeka môže byť príčinou prírodných zmien, a teda aj pohrôm. Prírodné pohromy, ničivé živly - krupobitie, víchrice, povodne, extrémne teploty, zemetrasenia, tornáda, rozsiahle lesné požiare a ďalšie iné katastrofy postihovali po stáročia aj a postihujú aj v súčasnosti krajiny celého sveta. Ničivý živel, napríklad víchrica, presahujúca stokilometrovú rýchlosť, ktorá je navyše sprevádzaná výdatným dažďom, je apokalyptos nielen pre ľudí, ale aj pre ich majetok, príbytky a úrodu. Možno sa úvod môjho príspevku bude zdať čitateľovi neprimeraný, neadekvátny a pýta sa, aký súvis môžu mať živelné pohromy s mincami a medailami.

2

Úvodné slová majú však svoje opodstatnenie, pretože výber medailí a mincí, ktoré čitateľovi predstavujem, odzrkadľuje niektoré z prírodných katastrof, ktoré postihovali ľudstvo. Dnes sa už na tieto medailérske pamiatky pozeráme ako na niečo, čo sa kedysi odohralo a sú iba spomienkou na nepríjemné udalosti. Tieto drobné okružhle „kúsky kovu“, však nemusia byť predmetom

3

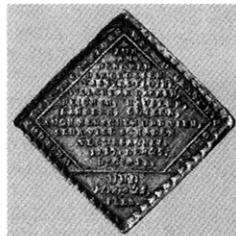
záujmu len numizmatikov a historikov, ale môžu byť zaujímavým a významným pomocníkom pre odborníkov, zaoberajúcich sa meteorológiou a klimatológiou, pri štúdiu klimatických zmien a prírodných pohrôm v minulosti. V nasledujúcich riadkoch si pomocou takýchto

mincí a medailí skúsime poodhaliť udalosti súvisiace so živelnými pohromami, ktoré sa konkrétne stali v Nemecku v 17. a 18. storočí.

4

V roku 1736 územie Slezska postihla povodeň, ktorá vážne ohrozila úrodu a priniesla krajine hlad. Nápisy na averze medaily „ach, ako veľa“ a na jej reverze „ach, ako málo“, spolu s vyobrazením silného dažďa a zničenej úrody, túto živelnú pohromu názorne dokumentujú (obr. 1 na 2. strane obálky).

5

Od októbra 1739 až do mája 1740 trvala v Slezsku dlhá a krutá zima. Toto obdobie je znázornené na medaili z roku 1740, ktorá zobrazuje zimnú krajinu a roľníka, sediaceho nečinne pri pluhu (obr. 2).

Extrémne sucho a nedostatok vody v Slezsku v roku 1746 a ich dôsledky sú veľmi originálne vyjadrené na striebornom odrazku dukátu. Na jednej strane mince je veterný mlyn s nápisom „málo vetra“, na druhej vodný mlyn s nápisom „málo vody“ (obr. 3).

6

7

Povodne, búrky a prietrže mračien dokumentuje napríklad medaila z roku 1772 v Bavorsku. Na averze medaily je znázornená prietrž, dážď, prázdné stodoly a nariekajúci a zomierajúci ľudia. Reverz medaily je alegóriou vďaky za slnko, teplo a dobrú žatvu (obr. 4).

Povodeň je znázornená aj na striebornej klippe - hranači mesta Hamburg z roku 1718 (obr. 5). Víchrice sú dokumentované na takmer identických reverzoch nemeckých mincí - toliari, dvojtoliari a klipce z obdobia vlády Wilhelma V. (1627-1637) (obr. 6, 7, 8).

Medzi živelné pohromy patrí aj zničenie úrody drobnými živočíchmi, napríklad kobyčkami. Túto udalosť nám pripomína strieborná medaila z roku 1748. Na averze medaili je veľká kobyľka, reverz znázorňuje oblak týchto nevíťaných hostí, ktorí zničili úrodu na poliach (obr. 9).

Medailárske pamiatky, ktoré som čitateľovi predstavila sú dôkazom, že medaily ilustrujú nielen históriu štátov, osudy významných osobností a ich výročia, ale že sú svedectvom rozmanitosti udalostí. A to nielen tých pozitívnych, ale aj negatívnych, ktoré postihli veľké ľudské komunity, na ktoré dlho spomínali a priniesli im hlad, biedu, utrpenie, ba aj smrť ■

(Prvý poštový kurz) • Počas prvej svetovej vojny to mali ťažké nielen vojaci v prvej línii so zbraňou v ruke, ale aj všetci tí, ktorí tieto útvary vpredu priamo zásobovali, obsluhovali, robili rôzne tak potrebné služby. Pochopiteľne, tiež mali zbrane. Veď neraz sa dostali do konfliktov, boli prepadaní, zaskočila ich delostrelecká paľba, padol alebo bol ranený spolubojovník, prišiel o kone, často aj o materiál. A smrť ich tiež neraz zaskočila počas služby.

A takúto službu vykonávala aj poľná pošta. Už samotná organizácia poľnej pošty bola dosť zložitá a vyžaduje si samostatné štúdium. Zásielky putovali z civilných poštových úradov do už aj tak

preťaženého centra, odtiaľ cez etapové a poľné pošty až k vojakom v prvej línii v zákopoch. A celý proces mal zase opačný smer. Keď si uvedomíme, že na frontoch boli milióny vojakov a každý z nich úpenlivo čakal na správy z domova, a doma zase netrpelivo čakali na pošťára, akú zvesť priniesie, tak si ani vo sne nevieme dost dobre predstaviť, ako sa to dalo zvládnuť. A muselo sa.

V tomto procese zohrávali veľmi dôležitú úlohu Etapové poštové úrady - K.u.K. Etappenpostamt. Ak sa front niekde na dlhšiu dobu ustálil bez pohybu pre rôzne príčiny, ako boli zima, nepriazne počasia, vyčerpanosť armád a pod., ustálil sa aj Etapový poštový úrad. Bol umiestnený v pozadí za frontom, aby ho nemohlo nič nečakane prekvapit.

Aj tu sa však často stávalo, že bolo treba urýchlene nahradiť ranených alebo padlých, či nezvestných. Nebolo to jednoduché, veď okrem poštárskych služobných povinností tu bolo ešte niečo, čomu sa hovorí - utajenie alebo vojenské tajomstvo.

V Ruskom Poľsku na okupovanom území sa prvýkrát uskutočnil kurz pre poštových zamestnancov - civilov. Poštový úradníci, muži a tentokrát výnimocne i ženy, s napätím počúvali prednášajúceho dôstojníka za prítomnosti šéfa Etapového poštového úradu. No a táto na tú dobu nezvyčajná udalosť sa udiala v Novoradomsku na sever od Čenstochovej. Túto dokumentárnu fotografiu z historickej udalosti v Rakúsko-Uhorskej armáde, uverejnil časopis Das interessante Blatt v čísle 30, na strane 14.

(Obchodník so známkami) • Markstein József sa narodil v Dobšinej v roku 1893. Po vypuknutí prvej svetovej vojny v roku 1914 narukoval do Lučenca k 25. pešiemu pluku. Tento pluk s veľkou tradíciou niesol plný názov K.u.K. Infanterieregiment Edler von POKORNY Nr.25. Markstein od roku 1915 bojoval na ruskom bojisku, kde bol aj ranený. Po zrušení frontu a následne i celej monarchie ukončil vojenskú kariéru vo veku Jeho veličenstva v hodnosti nadporučíka. Na fronte obdržal celkom päť vyznamenaní, ako prvé - populárne Signum laudis. V roku 1935 bol v maďarskej armáde povýšený do hodnosti kapitána, vtedy sa tejto hodnosti hovorilo - stotník.

Markstein József bol obchodníkom so známkami, a teda bol spoluvtvorcem poštovej histórie a filatelie vôbec. Obchod so známkami mal v Budapešti □ Michal Kiššimon

Ad: Zabudnutá celina

Zaujímavý príspevok Ing. M. Bachratého v čísle 6 Zberateľa pod názvom **Ekofila '92 Nitra - Zabudnutá celina** ma podnietil ďalej pátrať a hľadať súvislosti vo vydávaní poštových lístkov s prítláčmi k rôznym spoločenským a filatelistickým udalostiam v roku 1992. Pozorne som prelistoval Katalóg TROJAN „Privátni prítlisky na československých a českých celinách 1945-1996“ a katalóg POFIS „Československé celiny 1918-1992“, najmä sledované obdobie, a to ma priviedlo sa k tejto problematike vrátiť, pretože z údajov oboch katalógov, z ďalších známych aj menej známych skutočností, možno prísť k prekvapujúcim zisteniam a záverom.

Možno si ešte mnohí pamätajú, že v rámci konania filatelistických výstav (najmä v období pred rokom 1989) snaha organizačných výborov zabezpečiť okrem príležitostnej pečiatky aj filatelistický materiál (aspoň poštový lístok s prítláčou), bola spojená vždy s istými problémami. Oficiálne vydanie ceny podliehalo zložitému schvalovaciemu konaniu, vyžadoval sa niekoľkotisícový odber, a to väčšinou končilo neúspešne. Preto organizátori výstav hľadali aj iné riešenia a vo vlastnej réžii pre návštevníkov pripravovali poštové lístky alebo obálky s prítláčou.

Ich výtvarná úroveň bola rôzna, najmä poštových lístkov, keď bolo potrebné prítláč „napasovať“ do priestoru medzi adresou odošielateľa s PŠČ a údajmi pošty. Oprávnené hlasy filatelistov boli vypočítané až v roku 1991, keď 21. septembra bol vydaný poštový lístok s natlačenou známkou Pof. 2814

(pôvodná známka Pof. 2112 mala hodnotu 40h, k výstave PRAGA 88 bola vydaná so zmenenou hodnotou 1 Kčs), s nepotlačenou ľavou stranou, určenou na prítláč Pof. CDV 236. Adresová časť od nepotlačenej bola oddelená textom **ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA**. Do voľného predaja bol však daný až v novembri 1991. Teda jeho využitie na rôzne akcie v roku 1991 už prakticky nebolo možné. Jediné známe použitie tohto lístka na prítláč v tomto období bolo pri príležitosti 785. výročia prvej listinnej zmienky o meste Malacky. Pretože odtlačok príležitostnej pečiatky má dátum 23.10.1991 (**obr.1**), prítláč musela byť vyhotovená v bývalej pražskej poštovej ústrední. (Na doplnenie treba uviesť, že v máji 1991 bol vydaný podobný lístok s rovnakou natlačenou známkou, ale s hodnotou 5 Kčs s určením pre cudzinu Pof. CDV 237, teda na využitie a propagáciu menších domácich podujatí toto vydanie nemalo opodstatnenie a zrejme ani nebolo vo väčšom rozsahu využívané.)

Je dôvodné predpokladať, že úprava týchto lístkov mala pôvod v lístkoch vydaných 15.5.1991 k Všeobecnej Československej výstave v Prahe. Jediný oficiálne vydaný a katalogizovaný príležitostný lístok s natlačenou známkou 1 Kčs „Postilion na koni“ (10.9.1991) pripomenul 700. výročie obce Cífer (Pof. CDV 234). Z uvádzaných dôvodov sa používanie lístkov CDV 236 na prítláč

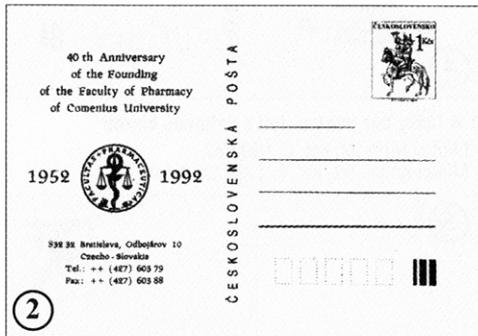
rozšírilo až v roku 1992. A tu prichádzajú zaujímavé zistenia, keď lístok k Ekofile Nitra 92 je len jedným z piatich variantov vyskytujúcich sa lístkov „Postilion na koni“.

Podľa Trojanovho katalógu súkromných prítláčí možno rozlíšiť tieto druhy lístkov:

- 1 ■ **lístky s prítláčou na CDV 236**, evidovaných spolu 5 druhov:
 - jubilejný rok mesta Malacky, kat. č. 1991/30-1
 - 40. výročie Farmaceutickej fakulty UK v Bratislave, kat. č. 1992/12 (obr.2)
 - Moravskosliezsky investičný privatizačný fond, a.s., kat. č. 1992/25
 - 50 rokov od lidickej tragédie, kat. č. 1992/43
 - Arbesovo knižkovecstvo znovu otvorené 19.3.1992, kat. č. 1992/73

1

2

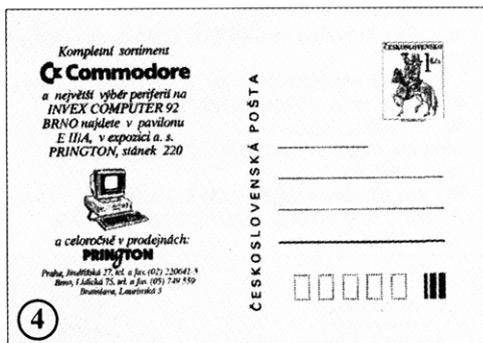
- 2 ■ **lístky s prítláčou s nápisom ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA dĺžky 75 mm s iným typom písma**, evidovaných 7 druhov:
 - 120 rokov mesta Břeclav, kat. č. 1992/28
 - 400 rokov pošty Mikulov (bez nápisu), kat. č. 1992/51-1
 - 400 rokov pošty Mikulov (s nápisom), kat. č. 1992/51-2 (obr.3)

3

- 800 rokov Valtíc (reprodukcia z celistvosti, bez nápisu), kat.č. 1992/102-1
- 800 rokov Valtíc (reprod. z celistvosti, s nápisom), kat. č. 1992/102-2
- 800 rokov Valtíc (pohľad na námestie, bez nápisu), kat. č. 1992/102-3
- 800 rokov Valtíc (pohľad na námestie, s nápisom), kat. č.1992/102-4

3 ■ lístok s prítačou s nápisom ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA dĺžky 70 mm s iným typom písma, väčšie rozmery lístka (160 x 110 mm) - Commodore - InveX Computer 92, kat. č. 1992/81 (obr.4)

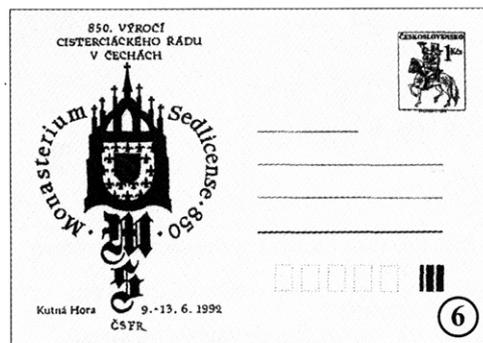
4 ■ lístky bez nápisu, len s deliacou čiarou

- Ekofila Nitra 92, kat. č. 1992/52
- Mladá Kadaň 92, kat. č. 1992/35-1 (obr.5)

5 ■ lístky bez nápisu a deliacej čiarly

- 850. výročí cisterciáckeho rádu v Čechách, kat. č. 1992/39 (obr.6)

Tri druhy nápisov ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA je vidieť na ukážke na obr.7.

Z uvedeného prehľadu vyplýva, že situácia v katalógovaní týchto poštových lístkov je zložitejšia ako sa zdalo len z pohľadu lístka „Ekofila Nitra“. Najmä z dôvodov uvádzaných v predmetnom článku, že archív spred roka 1993 neexistuje. Nezanedbateľnou skutočnosťou je fakt, že v období roka 1992 sa už určite žiadne veľké zásoby poštových lístkov CDV 236 nerobili, a preto možno predpokladať, že všetky tieto lístky boli tlačene podobne ako lístok „Ekofila Nitra“ jedným výrobným postupom vo viacerých operáciách (podľa počtu farieb prítačŕí).

ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA

ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA

ČESKOSLOVENSKÁ POŠTA

7

Podľa námetov prítačŕí je zároveň pravdepodobné, že náklady jednotlivých lístkov s prítačou sa pohybovali v stovkových množstvách a ich dostupnosť v súčasnosti je veľmi malá. Snáď nejaké bližšie informácie by nám vedeli dať len zberatelia z komisie celín ČSF □ pem

Súboje v Barlette

Talianka pošta 6. marca 2003 vydala príležitostnú poštovú známku s nominálnou hodnotou 0,41 euro, ktorou pripomenula udalosti odohrávajúce sa práve pred 500 rokmi. Francúzske vojsko obliehalo roku 1503 juhotalianske prístavné mesto Barletta a spôsob, akým sa konflikt vyriešil, vošiel do dejín: Rozhodnutie padlo v súboji trinástich vybraných rytierov na každej strane. Víťazmi sa stali Taliani.

Samotná Barletta bola známa už v antických časoch pod menom Bardulos a bola kúpeľným mestom pre Canusium (dnešná Canosa di Puglia). Dnes má asi 85 tisíc obyvateľov a administratívne patrí do provincie Bari. Pozoruhodné je aj ďalšie okolie Barletty: 15 kilometrov západne sa nachádza bojisko Cannae, antické osídlenie v Apúlii v blízkosti ústia rieky Anfidos (Ofanto). Známe sa stalo bitkou roku 216 pred naším letopočtom, kedy Kartáginci v počte asi 48 tisíc mužov pod vedením Hanibala zdruvujú porazili Rimanov. Ich 80 tisícové vojsko viedli konzuli Lucius Aemilius Paullus a Gaius Terentius Varro. Do histórie vojensťva sa Cannae zapísalo ako vzor bitky vedenej obchvatom.

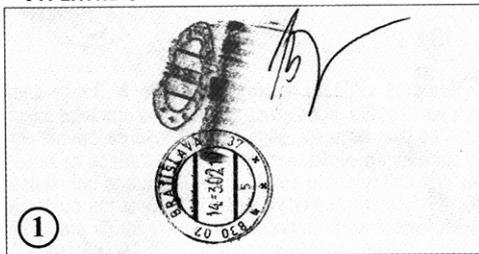
Známka bola vydaná v náklade 3,5 miliónov kusov a má katalógové číslo Mi. 2895. Autorom výtvarného návrhu známky je A. Vitale □ Ivan Lužák

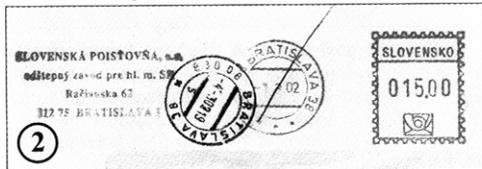
Zaujímavosti zo súčasnej korešpondencie (II)

Ako odozvu na rovnomenný príspevok uverejnený v našom časopise v čísle 5 v uplynulom roku, mi viacerí kolegovia zaslali ďalšie zaujímavosti zo súčasnej poštovej prevádzky. Najzaujímavejšie z nich predkladám na doloženie tvrdenia, že pre pozorného zberateľa aj súčasná poštová prevádzka prináša veľa zaujímavostí.

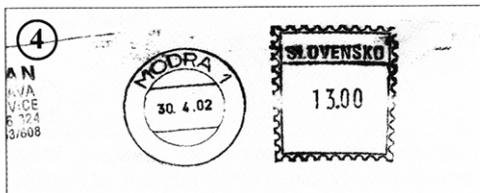
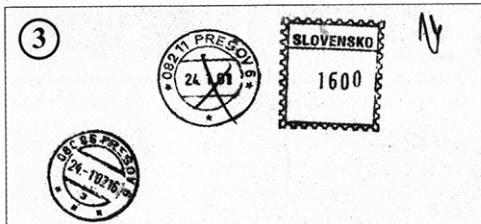
VÝPLATNÉ ODTLAČKY

„Miniaturný“ odtlačok výplatného stroja ■ Odtlačok výplatného stroja pošty Bratislava 37 bol pravdepodobne pre závalu odtlačený na doporučený list určený do Spišskej Novej Vsi v „miniaturnom“ prevedení (obr.1). Denná pečiatka je stlačená do elipsoidného tvaru šírky cca 1 cm a výplatnú známku predstavuje cca 4 mm široká machuľa bez čitateľných údajov. Uvedená pošta doplnila dátumové údaje odtlačkom dennej pečiatky 5. typu s rozlišovacím znamienkom „5“. Doporučená zásielka bola podaná 14. 3. 2002. Následne bola spracovaná na automatickom triediacom stroji, čoho dokladom je čiarový kód v oranžovej farbe na spodnej strane zásielky.

Oprava dňa podania ■ Na doporučenej zásielke Slovenskej poisťovne bol opravený dátum podania. V pečiatke výplatného odtlačku je dátum podania 1. 3. 2002, ale cez ňu je odtlačok ručnej dennej pečiatky podacej pošty, tzn. Bratislava 38 s rozlišovacím znamienkom „5“ s dátumovým údajom 4. 3. 2002 (obr.2). Táto úprava bola vykonaná z dôvodu nesprávneho nastavenia dátumu v pečiatke výplatného stroja alebo neskorším podaním zásielky na poštovú prepravu.

Oprava roku podania ■ V odtlačku výplatného stroja pošty Prešov 6 je dátumový údaj 24. 1. 2001. Obdobným spôsobom ako v predchádzajúcom prípade, odtlačkom ručnej dennej pečiatky bol zmenený rok podania - údaj v dátumovej pečiatke 5. typu s rozlišovacím znamienkom „3“ je 24. 1. 2002 (obr.3). Dôvodom tejto úpravy bol chybné nastavený údaj roka v pečiatke výplatného stroja.

Odtlačok bez PSČ ■ Odtlačok výplatného stroja pošty Modra 1 z 30. 4. 2002 nemá pred názvom podacej pošty poštové smerovacie číslo (obr.4). Dôvod? Použitie odtlačku staršieho štočka výplatného stroja pri závale štočka zo správnymi údajmi? Alebo iný dôvod?

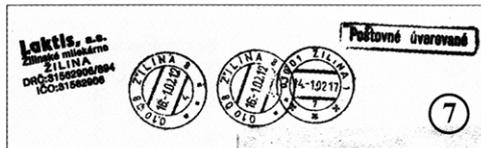
Odtlačok prekrytý strojovou pečiatkou ■ Obyčajná listová zásielka miestneho styku z Bratislavy do Bratislavy s výplatným uhradeným odtlačkom výplatného stroja s nečitateľným číslom pošty, má následne (pravdepodobne pri triedení) cez odtlačok výplatného stroja odtlačok strojovej propagačnej pečiatky pošty Bratislava 022 so zhodným dátumovým údajom 5.3.2002 (obr.5).

RUČNÉ DENNÉ PEČIATKY

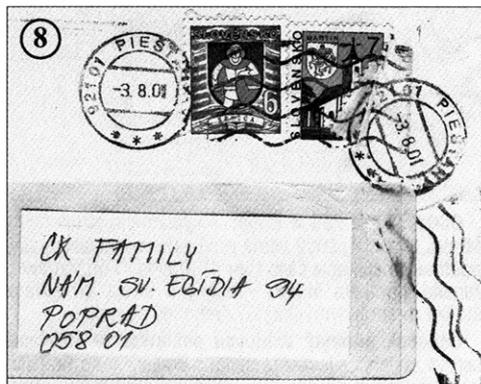
Starý typ pečiatky ■ Na poštovom lístku pošta Divín 19. 6. 1998 použila dennú pečiatku 3. typu s rozlišovacím znamienkom „a“ (obr.6). Pečiatky 5. typu boli na pošty postupne dodávané od zavedenia poštových smerovacích čísel v roku 1972. Je možné, že by sa pošta Divín ešte nedostala do poradia na výmenu starých pečiatok, ktoré boli ešte bez PSČ? Skutočnosť je asi prozaiickejšia. Pečiatka 3. typu bola použitá pravdepodobne

preto, lebo pečiatka (pečiatky) 5. typu bola poškodená, v oprave alebo použitá pečiatka bola práve „po ruke“.

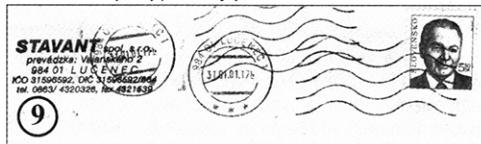

Odtlačky troch pečiatok ■ Na okienkovej obálke, pravdepodobne zaslanej v miestnom styku, sú tri odtlačky denných pečiatok žilinských pošt (obr.7). Záselka bola podaná a opečiatkovaná 14. 1. 2002 na pošte Žilina 1 dennou pečiatkou s rozlišovacím znamienkom „7“. Podľa čiarového kódu v dolnej časti obálky bola spracovaná na automatickom triediacom stroji (v Bratislave alebo v Košiciach) a 16.10.2002 vrátená do Žiliny na poštu Žilina 8 na doručenie, čo dokladujú dva odtlačky dennej pečiatky tejto pošty s rozlišovacím znamienkom „4“.

OTDLAČKY STROJOVÝCH PEČIATOK

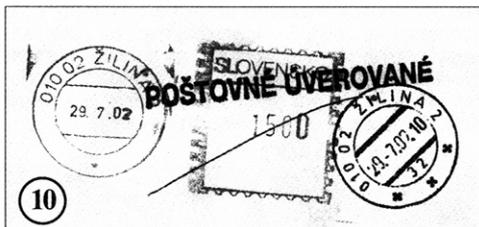
Oprava priečného odtlačku ■ Na obyčajnej listovej zásielke z Piešťan do Popradu sú dva odtlačky strojovej pečiatky pošty Piešťany 1 (obr.8). Poštovné za zásielku bolo uhradené známkami v hodnote 13 Sk. Vzhľadom na výšku poštovného išlo pravdepodobne o zásielku hrubšiu ako 5 mm, čo zodpovedá i stavu obálky. Prvý odtlačok strojovej pečiatky bol daný na zásielku priečne, pričom došlo k pokrčeniu, prehnutiu vpravo nalepenej známky hodnoty 7 Sk. Odtlačok strojovej pečiatky zasahuje i prehnutú známku. Druhý odtlačok je daný vodorovne cez obe vylepené známky, prebieha aj cez prehnutú známku 7 Sk a cez prvý odtlačok. Na oboch odtlačkoch strojovej pečiatky je dátum 3. 8. 2001.

Oprava chybného odtlačku ■ Na obyčajnej listovej zásielke z Lučenca do Spišskej Novej Vsi sú dva odtlačky strojovej pečiatky pošty Lučenec 1 s dátumom 31. 1.

2001. Druhý odtlačok na zásielke je z dôvodu, že prvý odtlačok neopečiatkoval vylepenú známku (obr.9).

ÚHRADA VÝPLATNÉHO

Neplatný odtlačok výplatného stroja ■ Doporučená listová zásielka odosielaná Slovenskou správou ciest, bola podaná na pošte Žilina 2. Prijímajúci pracovník vložil zásielku do výplatného stroja, ktorý odtlačil na zásielku výplatnú hodnotu 15 Sk. Pravdepodobne bol následne upozornený, že podávajúca organizácia má poštovné úverované, a preto odtlačok výplatného stroja prečiarkol a dal cez neho pečiatku s textom „POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ“. Zároveň vedľa odtlačku výplatného stroja umiestnil odtlačok ručnej dennej pečiatky podaciej pošty 5. typu s rozlišovacím znamienkom „32“. Dátum v pečiatke výplatného stroja i ručnej dennej pečiatky je zhodný 29. 7. 2002 (obr.10).

Doplatenie poštovného ■ Obyčajná listová zásielka z Topoľčan do Nitry mala vylepenú známku v hodnote 6 Sk. Znáмка bola opečiatkovaná strojovou pečiatkou pošty Topoľčany 1. Vzhľadom na to, že poplatok mal byť 7 Sk, bolo potrebné doplatiť 1 Sk, čo bolo potvrdené odtlačkom výplatného stroja (obr.11).

Verím, že aj týchto niekoľko vybraných zaujímavostí zo súčasnej poštovej prevádzky bude podnetom na novotnú pozornosti bežnej akútnej korešpondencie □ des

NA POČEŠŤ TALIANSKÉHO NÁMORNÍCTVA

Na uctenie bohatej tradície talianskeho námorníctva a jeho vysokého vojenského školstva v Benátkach, vlni vydalo Taliansko známku hodnoty 0,41 euro. Na pravej strane známky je zobrazený poslucháč námornej akadémie so zástavou školy a na ľavej strane loď slávneho cestovateľa Ameriga Vespucciho, ktorý dal novému kontinentu svoje meno. Znáмку navrhla M. C. Perriniová a vytlačaná bola päťfarebnou hĺbkotlačou □ Č

FILAKOLÁŽE

Luda Visokaya

S kolážami pána Luda Visokaya z Trebišova som sa prvýkrát stretol koncom apríla, keď do redakcie Zberateľa v liste z 15. 4. 2003 spolu s novými sentenciami poslal na ukážku aj niekoľko reprodukcii svojich prác. Vtedy som koláže iba letmo prezrel, lebo v poslednej dekáde mesiaca redakčné práce kulminujú a v tejto napätej atmosfére všetko, čo bezprostredne nesúvisí s prípravou nového čísla ide nabok a musí počkať. Vrátil som sa k nim až po dokončení májového čísla časopisu.

Autor svoje práce nazval „filakoláže“. Zrejme pritom vychádzal z toho, že koláže tvoril s použitím poštových známok (a iných predmetov filatelistického záujmu) a aj ich námet sa zaoberá zbieraním známok, filateliou. Filakoláže ma zaujali a chcel som o nich napísať pár riadkov do časopisu. Chcel som však o nich vedieť trochu viac, a preto som sa niekoľkými zvedavými otázkami obrátil na autora. Než som dostal odpoveď, zalistoval som v slovníku cudzích slov, aby som si pripomenul, čo sa o kolážach píše. Dozvedel som sa, že ide o slovo z oblasti výtvarného umenia, je francúzskeho pôvodu a znamená a) rozšírenú techniku surrealistov, inšpirovanú kubistickým objavom, ktorý spočíval v kombinácii rozličných materiálov, vkomponovaných do obrazu, b) obraz zlepený z rozličných výstrižkov, kresieb, rytín a reprodukcii.

Viac mi o kolážach a svojej tvorbe prezradil až sám autor, ktorému sa nečakane odpovedať na moje otázky, dokonca aj na také triviálne ako „čo chcel básnik svojim dielom povedať“. Z jeho listov a zo šťastnej zhody okolností, ktorá mi umožnila aj krátke osobné stretnutie a zoznámenie s autorom, sa začala pomaly formovať moja predstava o filatelistických kolážach. Navyše, mal som možnosť vidieť aj jeho ďalšie práce, a to dokonca aj originály. O tom, čo som videl, čítal a počul, sa pokúsim porozprávať v tomto článku.

L. Visokay vo svojom prvom liste tvorbu koláží definoval veľmi laonicky: „Koláž je vizuálna myšlienka“ (vizualizovať = urobiť dačo viditeľným). V ďalšom liste mi o kolážach napísal už viac: „Je to taký postrehovo-vizuálny tvorivý zámer, ktorý obrázkami naznačí istú myšlienku, ktorá by mala podnietiť diváka na vznik svojej vlastnej myšlienky. Koláž by mala podnietiť človeka k zamysleniu, k pozitívnej úvahe, mala by ho inšpirovať.“ Pochopil som to tak, že výtvarní

svoju predstavu zhmotní do obrazu - v tomto prípade do koláže - a vnímateľ (divák) vecnú stránku obrazu premení na svoju predstavu, dojem, myšlienku. Aj v prípade koláže sa citlivý a zložitý vzťah medzi tvorcom a vnímateľom bude odvíjať od tvorivej invencie autora a osobnostných predpokladov vnímateľa. Na autorovi záleží nakoľko svojím dielom dokáže rozozvučať nástroje ducha vnímateľa a naopak, na človeka - divákovi záleží, či autorom vyslané signály dokáže prijať, nimi sa obohatiť alebo inšpirovať.

Ešte niekoľko ďalších myšlienok L. Visokaya: „Koláž by mala mať čo najstručnejší text alebo pokiaľ je to možné, bola úplne bez textu. Napríklad tá moja s vysávačom nepotrebuje, aby som slovami naznačoval, že toto, v každej domácnosti dôverne známe zariadenie, si nevyberá a do svojich útrobov nemilosrdne pohltí aj takú slávnu poštovú známku ako je ONE PENNY. Ale Vám sa pri pohľade na túto koláž môže v mysli vynoriť niečo diametrálne odlišné - či už prežitá, skúsenostne overená alebo očakávaná. To je práve účel koláže - dať iskru pre vznik vlastnej myšlienky...“

Pokiaľ sa týka samotného názvu FILAKOLÁŽE, Ludo Visokay poznamenal, že jemu ako autorovi „nejde o akési výtvarné nóvum, ale skôr o myšlienkové spretrenie nazerania na poštovú známku, nachádzanie v nich istej obrazovej potechy - a nielen hodnota a cien, ktoré do značnej miery povahy, nás, filatelistov »speňajújú«...“

S kolážami sa už asi stretol každý, ni mne nie je táto výtvarná technika celkom neznáma. Stretol som sa s nimi najmä ako s knižnými ilustráciami. Dokonca aj s kolážami s použitím poštových známok, ako napríklad Adolf Hoff-

meister ilustroval Filatelistické poviedky Františka Langra. Ale videl som aj niekoľko karikatúr vyhotovených touto technikou - napríklad s motívom *pošta a filatelia*, ktorých výber bol vydaný aj knižne v roku 1981 pod názvom *POSTE RESTANTE* (Sociflex '81 Bratislava). Napriek tomu sa nazdávam, že práce Luda Visokaya preda len prichádzajú s niečím novým. Ani nie tak z hľadiska inovácie výtvarnej disciplíny koláže, ako skôr z hľadiska filatelie - hovoria o tejto zberateľskej oblasti z nezvyklého uhla pohľadu.

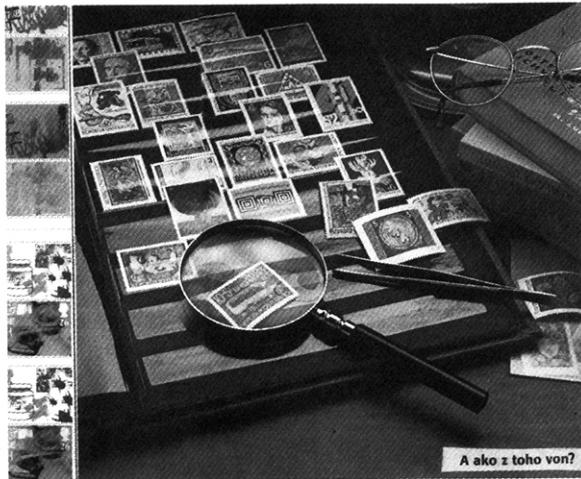
Svojimi sentenciami a kolážami vykresluje filatelistu ako bytost so všetkými radostami i strastami, ktorá ani pri venovaní sa ušľachtilej záľube nie je ochránená pred slabôstkami a rôznymi pochybeniami. Pritom využíva slovné hračky, paradoxy, viacvýznamovosť slov a obrazov. Osobitne rád laškujie s takými slovami ako „známky“ alebo „zúbky“, keď ich dáva aj do iných významových súvislostí než ich poznáme vo filatelistickej brandži. A diváka „núti“ k sebareflexii.

Obrazy sa nedajú verbalizovať, tie treba vidieť. Nedá mi však, aby som neurobil výnimku. Je to koláž, ktorá výstižne charakterizuje tvorivú metódu autora. Koláž tvorí krásne zdtišie s albumom, známkami, lupou a pinzetou. Text koláže vás však prekvapí s úplne opačnou polaritou než očakávate - namiesto nejakej kladnej zmienky o filatelii autor kladie otázku „A ako z toho von?“ Teda, ako odísť z filatelie, ako s ňou skončiť. Recesia, kanadský žartik, pesimistický pohľad na súčasnú filateliu alebo rozčarovanie starnúceho či chorľavého filatelistu? Pokiaľ si autor kládol za cieľ zamyslieť

sa nad touto stránkou filatelie, zámer sa mu podaril - lebo každá otázka je zároveň aj odpoveďou.

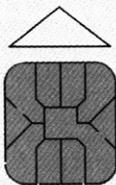
Medzičasom filakoláže Luda Visokaya mala možnosť vidieť už aj verejnosť. Pred nedávnom mali jeho práce verejnú premiéru na 4. filatelisticko-filokartistickej výstave v Košiciach, na ktorej sa predstavil so 16 kolážami a s takým istým počtom aj na ňu nadväzujúcej Regionálnej výstave exponátov mladých filatelistov. Jeho práce sa stretli so živým záujmom návštevníkov a niektorí filatelistickí činníci ich charakterizovali ako podnetné a perspektívne. V tvorbe nových koláží autor pokračuje, neustále prichádza s novými námetmi a nápadi, novými tvarmi i formátmi.

Po prvých kolážach formátu A 4 vytvoril aj koláže na pohľadnicovom formáte. Aj v poslednom liste, v ktorom písal o práci na námetoch slovenské kroje, priložil „pohľadnicovú koláž“ so zaujímavým námetom so snečnicou. Skoda len, že ju neposlal ako pohľadnicu - mal by som aj poštou prepravenú koláž... Kde je však napísané, že niekedy nebudú vydané koláže ako pohľadnice alebo ako obrazové poštové lístky? Alebo aj ako analogové pohľadnice...

Pán Visokay začal tvoriť koláže iba prednedávnom. Už aj za ten krátky čas možno u neho badať napredovanie, vývoj, cibrenie svojej techniky. Podľa môjho názoru v jeho tvorbe však ešte badať určitú insitnosť prejavu. Na vyjadrenie svojich myšlienok by mu azda pomohla aj precíznejšia práca s vystrihovaním a lepením obrázkov. Čo má byť rovné, treba aj rovno pripraviť (umiestniť, nalepiť, nakresliť...), inak to hnocí rušivo. Za najslabšiu stránku jeho koláží považujem texty. Nie ich znenie, ale vyhotovenie na kolážach. V prípade nevhodného typu a veľkosti písma, neprimeranej veľkosti, nedbalého vystrihnutia a umiestnenia, pôsobia totiž veľmi nepriaznivým dojmom (stá by išlo o kedysi typický vzhľad anonymných listov zostavených z výstrižkov novin a časopisov). A keďže sa autor pohybuje v oblasti výtvarnej tvorby, aj estetickým hľadiskám svojich koláží by mal venovať primeranú pozornosť. Možno je to daň za „raketový štart“ jeho filakoláží, keď pri tvorivom nadšení a veľkých možnostiach sebarealizácie s touto výtvarnou technikou tvorby, ešte u neho prevládalo množstvo nad kvalitou.

Ludo Visokay vykročil na zaujímavú cestu. Dúfam, že na nej bude pokračovať a spoločne mu želajme veľa tvorivej inšpirácie, úspešného hľadania nových námetov i tvorivého nepokoja, ktoré je hnacím motorom každého kumštu. Aby ešte vykúzlil veľa nových filatelistickej koláží, ktoré niekedy o filatelii (a živote) dokážu vypovedať viac ako siahodlhé traktáty □ **Viliam Kučera**

MALÉ OKIENKO TELEKARTISTU

/63/

RUBRIKA PRE ZBERATEĽOV
TELEFÓNNYCH KARIET

Marián Jobek

Karibik - vzdialená exotika na TK - I. časť

Pred nami, dospelými, je dovolenkové obdobie, deťom začali vytužené letné prázdniny. Je to čas pohybu ľudí za odдыхom, slnkom a vodou. Dnes už nie je žiadnou výnimkou zvoliť si takýto dovolenkový cieľ nielen do vzdialenejších kútoch Európy, ale aj ďaleko za jej hranicami. Z pohľadu cestovného ruchu je to zjednodušené povedané - exotika. A keďže exotiku na vlastnej koži si väčšina obyvateľov Slovenska nemôže ešte zatiaľ dopriať, nezostáva nič iné, len preniesť sa do nej aspoň prostredníctvom - napríklad aj telefónnych kariet. A práve takouto jednou z exotík je sústava ostrovov Veľkých a Malých Antíl.

Čo o týchto ostrovoch vieme? Prevažná časť z nás ich pozná skôr pod slangovým výrazom „Karibik“ alebo „Karibské ostrovy“. V skutočnosti ide o ostrovy nachádzajúce sa v priestore vymedzenom na severe Spojenými štátmi americkými, na západe krajinami strednej Ameriky a dole Južnou Amerikou. Obopínajú ich vody Atlantického oceánu, Mexického zálivu a Karibského mora, podľa ktorých pochádzajú aj názvy ostrovov. Najväčší z nich je nám dobre známa Kuba, ktorá bola v minulosti častým cieľom našich bývalých „vyvolených“. Ďalším veľkým ostrovom je Haiti, ktorý sa delí na Republiku Haiti a Dominikánsku republiku, ktorá je už známa aj viacerým našim dovolenkárom. Menším ostrovom je Jamajka a ostrov Portoriko patriaci USA. Samostatnou skupinou ostrovov tejto oblasti sú ešte Bahamské ostrovy. Potom je tam už len rad menších a malých ostrovov. A práve túto skupinu 13 ostrovov chcem predstaviť z pohľadu vydaných telefónnych kariet.

Ide o tieto ostrovy: Anguilla, Antigua & Barbuda, Barbados, British Virgin Islands (Britské Panenské ostrovy), Cayman Islands (Kajmanské ostrovy), Dominica, Grenada, Montserrat, St. Kitts & Nevis (Sv. Kitts a Nevis), St. Lucia (Sv. Lucia), St. Vincent & The Grenadines (Sv. Vincent a Grenadiny), Turks & Caicos (Turks a Caicos), Trinidad & Tobago (Trinidad a Tobago). Vzhľadom na rozmanitosť a rôznorodosť ostrovov, z hľadiska ich ďalšieho opisovania budem ich zjednodušené nazývať spoločným slangovým názvom Karibské ostrovy.

Pri predstavovaní krásnych TK Karibských ostrovov (s výnimkou prvej etapy, v ktorej sa vyznačujú farnosťou), opieral som sa nielen o svoju zbierku kariet Kajmanských ostrovov, ale hlavne katalógom „Caribbean PHONECARDS“, ktorý skúsenejší zberatelia TK určite poznajú. Bol vydávaný v Hodonine v roku 1999 a jeho autor je Ing. Vlastislav NOVOTNÝ. Ten spracovaním tejto problematiky v spolupráci s najrenomovanejšími zberateľmi z celého sveta odviezol vynikajúcu prácu. Katalóg je napísaný dvojязыčne, v českom a anglickom jazyku.

Pre všetky Karibské ostrovy boli hneď od začiatku vydávané vlastné telefónne karty. Dá sa povedať, že história používania TK na Karibských ostrovoch je prekvapivočou stará. Jej začiatky siahajú až do roku 1984 (na porovnanie len pripomeniem, že na našom území sa TK začali používať až v roku 1991). Aj mnoho iných, podstatne vyspelejších krajín, začalo túto novinku používať oveľa skôr ako na Karibských ostrovoch.

Na ostrove Sv. Vincent a Grenadiny sa už v roku 1984 začali používať magnetické TK od švajčiarskej firmy AUTELCA. Mali dizajn, v ktorom dominovala rôznofarebná šípka smerujúca dolava a udávajúca smer vloženia karty do automatu, pričom každá farba mala iný počet jednotiek - units alebo inú nominálnu hodnotu v EŠS. Spravidla ďalším znakom týchto kariet bol v hornej časti umiestnený názov prevádzkovateľa, „Cable and Wireless“ napísaný bielym písmom na modrom pozadí a na niektorých kartách pod ním aj menšími písmenami napísaný názov ostrova (výnimkou sú karty ostrova Trinidad a Tobago s dominujúcim modrým nápisom „textel“ a karty ostrova Sv. Kitts a Nevis, kde v hornej časti dominuje nápis „SKANTEL“). Spoločným znakom všetkých kariet tejto spoločnosti je v spodnej časti prednej strany čierny magnetický prúžok - nosič záznamu v šírke cca 11,5 mm.

Zadná strana karty bola biela s čiernym textom - inštrukciou ako postupovať pri telefonovaní. Tento text je buď veľký (typ A) alebo menší (typ B). Postupne sa tieto TK začali uplatňovať aj na ďalších ostrovoch - na ostrove Sv. Lucie (1985), na Kajmanských ostrovoch a na ostrove Sv. Kitts a Nevis (1986) a nakoniec na ostrove Trinidad a Tobago a na ostrove Turks a Caicos (1987).

Vôbec prvé tieto karty používané na ostrove Sv. Vincent a Grenadiny nemali ešte nápis názvu ostrova, ale rozpoznávacím znakom je začiatkové písmeno „V“, za ktorým nasleduje 7-miestny číslovač. Spolu 3 karty z roku 1984 mali nominálnu hodnotu 5 units v zelenej farbe (náklad 20 tisíc ks - obr.1), 10 units v bledomodrej farbe (18 tisíc ks) a 20 units v červenej farbe (15 tisíc ks).

Spolu dve karty z roku 1985 používané na ostrove Sv. Lucie mali nom. hodnotu 10 EŠS v červenej farbe (50 tisíc ks - obr.2) a 40 EŠS v bledomodrej farbe (30 tisíc ks).

Spolu tri karty z roku 1986 používané na Kajmanských o. mali nominálnu hodnotu 75 units v bledozelenej farbe (50 tisíc ks), 300 units v žltej farbe (30 tisíc ks) a 500 units v červenej farbe (15 tisíc ks). Na všetkých troch kartách začína číslovač označením „C“. Na rozdiel od kariet ostatných ostrovov (s výnimkou kariet Turks a Caicos), na Kajmanských o. bola používaná aj dotlač prvej hodnoty karty a to 75 units. Táto karta dodaná v roku 1990 má nominálnu hodnotu 75 units v tmavozelenej farbe a v číslovači chýba označenie „C“. Náklad dotlače nie je známy.

Podobne tri karty z roku 1986 používané na ostrove Sv. Kitts a Nevis mali nominálnu hodnotu 15 units v červenej farbe (10 tisíc ks), 25 units v bledomodrej farbe (10 tisíc ks) a 50 units, kde farba nie je známa (8 tisíc ks).

Spolu dve karty z roku 1987 používané na ostrove Trinidad a Tobago mali nominálnu hodnotu 30 \$ vo farbe, ktorá nie je známa (náklad 2.009 ks) a 50 \$ v tmavomodrej farbe (náklad 3.289 ks - obr.3).

Spolu tri karty z roku 1987 používané na ostrove Turks a Caicos mali nominálnu hodnotu 50 c v krémovej farbe (12 tisíc ks), \$ 10 v červenej farbe (15 tisíc ks - obr.4) a \$ 20 v zelenej farbe (20 tisíc ks). Na všetkých troch kartách je nápis „Helps the World Technology“. Na rozdiel od kariet ostatných ostrovov s výnimkou kariet Kajmanských ostrovov, na ostrove Turks a Caicos bola používaná aj dotlač druhého hodnoty karty, a to \$ 10. Táto karta dodaná v roku 1990 má nominálnu hodnotu \$ 10 v červenej farbe a na karte je nápis „Information Technology in Action“. Náklad dotlače je 20 tisíc ks.

Z prehľadu vyplýva, že spolu bolo na Karibských ostrovoch vydaných 18 rôznych TK od firmy AUTELCA. Aj keď sú tieto karty svojom obrazovou časťou v tejto etape ešte značne fádne a z opisných nákladov sa môže zdať, že tieto karty nemôžu byť v porovnaní s počtom obyvateľov jednotlivých ostrovov nedostupné, opak je pravdou. Absolutná väčšina týchto kariet bola po použití nenávratne zničená, na čom sa podieľali predovšetkým telefonujúci zahraniční turisti. Keď si však uvedomíme, že kto v druhej polovici 80-tych rokov minulého storočia zbiera karty, neprekvapí ho, že katalógové záznamy sú pomerne vysoké a pohybujú sa od niekoľkých desiatok US \$ až po označenie „RR“ (napríklad obe karty ostrova Trinidad a Tobago) alebo „R“ (napríklad prvá karta ostrova Sv. Vincent a Grenadiny alebo tiež prvá karta ostrova Turks a Caicos), tzn., že ide o rarity.

Používanie týchto kariet v praxi na niektorých Karibských ostrovoch však nemalo príliš dlhú existenciu. Už v priebehu roka 1989 sa začala postupná prezentácia magnetických kariet novej generácie od anglickej spoločnosti GPT. Okrem niekoľkých kariet, ktoré boli vydané na prezentáciu firmy Cable and Wireless Ltd. a ktoré nikdy neboli na Karibských ostrovoch bežne používané, bol vydaný v roku 1989 prvý zberateľský balíček Britskej Západnej Indie. Tento balíček obsahoval karty s nádhernými scenármi z 10 Karibských ostrovov (s výnimkou kariet Kajmanských ostrovov, ostrova Turks a Caicos a ostrova Trinidad a Tobago). Ukážka napríklad karty ostrova Sv. Kitts a Nevis - obr.5. Náklad každej karty bol po tisíc kusov. Súčasťou tohto balíčka bola aj karta z obdobia testovania kariet GPT pod názvom „West Indies Cricket Team England Tour 1988“, ktorá mala náklad 2.300 ks. O všetkých kartách celého zberateľského balíčka platí rovnako, že tieto karty boli vydané pre prezentáciu firmy Cable and Wireless Ltd. a karty nikdy neboli používané v praxi. Zberateľský balíček bol predávaný v tom období v Londýne a každý kus z neho bol v citovanom katalógu ohodnotený pre zaujímavosť po 100 US \$. V našich zemepisných šírkach sú karty zo zberateľského balíčka prakticky nedostupné (a to nielen z dôvodu vysokej ceny, ale predovšetkým z dôvodu ich nízkeho počtu a doby, kedy tieto karty boli vydané). Z uvedených ostrovov sú tieto vždy fakticky prvými katalogizovanými kartami systému GPT.

Spoločným znakom prednej strany týchto kariet je pôvodné logo firmy Cable and Wireless Ltd. umiestnené v ľavom hornom rohu, v pravom hornom rohu je názov ostrova, v strede dolnej časti karty je len text „Phone Card“, vľavo od textu je žltá šípka smerujúca doľava a vpravo od textu, v pravom dolnom rohu je uvedená nominálna hodnota. Zadná strana karty (ak na ňu pozereáme zvrchu) má na ľavej strane veľký výrez (typ A) alebo malý výrez (typ B), pričom celá zadná strana je čierna ešte bez výrazného bieleho rámčeka v hornej časti (tlačil McCorquodale). V strede hornej časti je na nej číslo karty skladajúce sa z kombinácie písmen a číslic, ktoré možno vidieť len pod určitým uhlom.

V rokoch 1989 až 1991 postupne všetky Karibské ostrovy prešli na používanie magnetických kariet GPT. Až na výnimky, väčšina ďalších kariet po vydaní zberateľského balíčka už bola vydávaná na bežné používanie, pričom tieto karty už dostali svoju „tvár“, tak ako ich už poznáme - v strede karty v dolnej časti prednej strany sa objavil už známy jednotný červený doplnujúci tvarovaný nápis „Caribbean“ nad textom „PHONE CARD“. Je však zaujímavé, že niektoré karty ostrovov tento jednotný doplnok neobsahujú (napríklad karty ostrova Trinidad a Tobago) alebo viace-

ré z nich ho po čase prestali používať.

Aj zadná strana postupne zaznamenala vývoj. Okrem už vyššie citovaných kariet zo zberateľského balíčka, na všetkých ďalších GPT kartách sa objavil na zadnej strane karty v hornej časti bielo-šedý obdĺžnik, v ktorom sa čiernym písmom natlačila kombinácia písmen a číslic, pomocou ktorých možno karty zatriediť a ľahko identifikovať. Všetky ďalšie vydané karty už mali len malý výrez. V závislosti od toho, čo všetko ešte zadná strana karty obsahuje, sa vyskytujú ešte nasledujúce možnosti

- ak je tam okrem obdĺžnika vpravo už len biele písmeno „B“ (tento variant označujeme písmenom „B“),
- variant „B“ doplnený ešte malým bielym štvorcom vľavo od obdĺžnika (označujeme písmenami „B+L“),
- variant „B“ doplnený ešte malým štvorcom vpravo od obdĺžnika (označujeme písmenami „B+R“),
- variant „B“ doplnený ešte malým rovnako veľkým štvorcom vľavo aj vpravo od obdĺžnika (označujeme písmenami „B+L+R“).

Iná dotlač (Datacard) sa vyznačuje tým, že je rovnaká ako variant „B“, len s tým rozdielom, že namiesto písmena „B“ na tomto variante je ležaté písmeno „C“, ďalší variant má pre zmenu zase písmeno „D“ a posledný variant nemá žiadne písmeno, len obdĺžnik □ **mjobek**

PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK MÁJ 2003

Poradové číslo, dátum, domicil, text pečiatky, autor, farba

01 ■ 5.5.2003 Trnava 2: MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK ● M. Šnirc ● Čierna

02 ■ 7.5.2003 Košice 1: 4. MESTSKÁ FILATELISTICKO FILOKARTISTICKÁ VÝSTAVA / DEŇ MESTA KOŠICE 2003 / KOŠICKÁ DETSKÁ ŽELEZNICA ● V. Gaál ● Čierna

07 ■ 18.5.2003 Dolná Krupá: L.V. BEETHOVEN ● M. Šnirc ● Čierna

08 ■ 29.5.2003 Trnava 1: DOBROFEST TRNAVA 2003 / 110. VÝROČIE NARODENIA a 15. VÝROČIE ÚMRTIA JOHNA DOPYERU ● M. Šnirc ● Čierna

09 ■ 29.5.2003 Myjava 1: POBNÁ POŠTA OS SR POD ZÁSTAVOU OSN ● J. Korený ● Čierna

10 ■ 30.5.2003 Turany: VI. LETNÉ ŠPORTOVÉ HRY ZAMESTNANCOV POŠT STREDNEHO SLOVENSKA ● P. Sovik ● Čierna

11 ■ 30.5.2003 Bratislava 1: A - KATEGÓRIA MS V LADOVOM HOKEJI V ROKU 2003 / BRONZOVÉ MEDAILE PRE SLOVENSKO ● E. Smažák ● Modrá

□ Pripravil vkn

75. výročie preletu Atlantiku západným smerom

Nemecká pošta pripomenula jubileum historického preletu Atlantického oceána smerom z východu na západ, ktorý sa uskutočnil v dňoch 12. a 13. apríla 1928. Posádka, ktorú tvorili Nemci H. Köhl a E. G. Hünefeld a Ir J. C. Fitzmaurice, k letu odštartovali z Berlína rťá upravenom lietadle Junkers W-33 Bremen. Atlantik začali zdolávať z írského Baldonnellu a dokončilo ho na ostrove Greeny pri Labrador, kde so svojim lietadlom pristáli neďaleko majáka nachádzajúceho sa už na území USA. Na príplatkovej známke sú podľa dobovej fotografie zobrazení všetci traja letci a lietadlo, ktorým sa prelet uskutočnil □ Zc

03 ■ 9.5.2003 Spišská Belá - Strážky: INAUGURÁCIA ZNÁMKY UMENIE / MEDŇANSKÝ (faksimile podpisu) ● E. Končeková ● Čierna

04 ■ 10.5.2003 Košice 1: XX. DNI FILATELIE SLOVENSKA / KOŠICE / 10.- 11.5.2003 ● V. Gaál ● Čierna

05 ■ 10.5.2003 Košice 1: SLOVENSÁKÁKADÉMIA VIED / 1953 - 2003 / XX. DNI FILATELIE SLOVENSKA / 10.- 11.5.2003 ● Dr. Reiffers ● Čierna

06 ■ 16.5.2003 Nitra 1: INAUGURÁCIA POŠTOVEJ ZNÁMKY SV. SVORAD, SV. BENEDIKT ● I. Benca ● Čierna

M. R. ŠTEFÁNIK

- francúzska skladačka, NL a FDC

V súvislosti so spoločným slovensko-francúzskym vydaním známky s portrétom Milana Rastislava Štefánika sme uverejnili aj informácie o doplnkových materiáloch vydaných francúzskou poštou (Zberateľ 5 / 2003, str. 4). V snahe priniesť aktuálne informácie a v časovej tiesni vznikli v tomto článku chyby a nepresnosti, ktoré teraz chceme uviesť na pravú mieru.

Predovšetkým všetko, čo sme napísali o známkovom zošitku, netýkalo sa tohto zberateľského materiálu, ale skladačky. Táto záměna vznikla zlým prekladom francúzskeho slova „pochette“. Pomýlilo nás aj to, že takúto skladačku sme ešte nevideli. Preto možno nebude od veci, trochu ju podrobnejšie opísať.

Skladačka má formát A 4, je vyhotovená na kvalitnom polokartónovom papieri a skladá sa na tri podlhovasté časti. Obe strany majú modrý podklad a sú potlačené kompozíciou ilustračných kresieb, fotografií a kresieb. V strednej časti v privesitvej hawidke sú zložené dva neupotrebené 4-bloky známok M. R. Štefánik - jeden francúzsky a jeden slovenský. Roztvorená vnútorná strana skladačky a horná strana zloženej skladačky boli vyobrazené v uvedenom piatom čísle Zberateľa. Na skladačke je vytlačený francúzsky a slovenský text, ktorý hodno citovať ako je prezentovaná osobnosť M. R. Štefánika, francúzsko-slovenské vzťahy i spoločné vydanie:

„Francúzsko-slovenská sláva pre spoločnú filatelistickú emisiu Francúzska a Slovenska: takmer legendárna postava Milana Rastislava Štefánika (1880-1919) sa prirodzene núka na obsadenie tohto pamätného priestoru, ktorý tvorí poštová známka. Pretože tento Slovák, ktorý sa v roku 1912 stal Francúzom, je človekom zblížovania. Bol presvedčený, že najlepší prostriedkom na uchránenie českého a slovenského ľudu pred rakúsko-uhorskou stáročnou a združujúcou nadvládou, by bolo ich zjednotenie v jednom štáte. Vďaka svojej energii a nepoddajnosti, diplomatickým misiám a vyjednávaniu, sa mu podarilo uskutočniť sen o nezávislosti týchto národov. Dnes sa s Masarykom a Benešom považuje za jedného zo zakladateľov tohto československého štátu, ktorý sa zrodil 28. októbra 1918. Založenie Československej republiky prispelo ku kultúrnym výmenám medzi Francúzskom a Slovenskom. Francúzsko prítahovalo talentovaných slovenských maliarov. Guillaume Apollinaire či André Breton mali vplyv na slovenskú poéziu. Slovenskí spisovatelia, preniknutí francúzskou kultúrou, rovnako výdatne prispeli k zblíženiu našich dvoch krajín.“

Ako zberateľský materiál skladačka pôsobí veľmi sympaticky, ale najviac sa nám páči ako luxusný obal na posielanie noviniek. Francúzska pošta vydala aj **pamätný list** so znakmi oboch krajín (obr.). Tiež je formátu A 4. Francúzska známka je opečiatkovaná pečiatkou používanou na FDC s portrétom M. R. Štefánika, slovenská pečiatkou s kresbou mohly na Bradle, ale s domáciom Modra (nebolo by vhodnejšie Brezová pod Bradlom, rodisko Štefánika v Košariskách alebo miesto jeho tragickej smrti Ivanka pri Dunaji?). Na pamätnom liste je dopĺňajúca kresba lietadla Maurice Farmana MF-II (nie Caproni, ako sme sa pôvodne domnievali na skladačke) a v spodnom ľavom dolnom rohu odtlačok francúzskej známky (rytina, zmenšenej rozkresby?) v modrej farbe. Čo na reprodukciu nie je vidieť, je dole v strede reliéfny odtlačok pečate francúzskej pošty. Na pamätnom liste je dovoľajúcny text o osobnosti M. R. Štefánika - presne takého znenia ako na skladačke.

Collection Historique de Timbre-Poste Français

U ne glorie franco-slavique pour une occasion philatelique commémorative France-Slovaquie, nous pensons que le signataire de Milan Rastislav Štefánik (1880-1919) méritait un hommage pour sa contribution à l'aviation et à la formation de la République tchécoslovaque. Il est connu que le 18 octobre 1912, un avion de tourisme de type Blériot, piloté par Štefánik, a effectué un vol de démonstration à Paris. Ce vol a été le premier d'une série de vols qui ont conduit à la création de l'aviation militaire française. Štefánik a été le premier à utiliser un avion de combat en 1914. Sa mort le 4 mai 1919, lors de la traversée de la mer Adriatique, a été une tragédie. Ses actions ont été reconnues par la France et la Slovaquie. La France a émis à son sujet une série de timbres commémoratifs. La Slovaquie a également émis un timbre en son honneur. Ces émissions ont permis de célébrer son héritage et son rôle dans l'histoire de l'aviation et de la République tchécoslovaque.

Francúzsko-slovenská sláva pre spoločnú filatelickú emisiu Francúzska a Slovenska: takmer legendárna postava Milana Rastislava Štefánika (1880-1919) sa prirodzene núka na obsadenie tohto pamätného priestoru, ktorý tvorí poštová známka. Pretože tento Slovák, ktorý sa v roku 1912 stal Francúzom, je človekom zblížovania. Bol presvedčený, že najlepší prostriedkom na uchránenie českého a slovenského ľudu pred rakúsko-uhorskou stáročnou a združujúcou nadvládou, by bolo ich zjednotenie v jednom štáte. Vďaka svojej energii a nepoddajnosti, diplomatickým misiám a vyjednávaniu, sa mu podarilo uskutočniť sen o nezávislosti týchto národov. Dnes sa s Masarykom a Benešom považuje za jedného zo zakladateľov tohto československého štátu, ktorý sa zrodil 28. októbra 1918. Založenie Československej republiky prispelo ku kultúrnym výmenám medzi Francúzskom a Slovenskom. Francúzsko prítahovalo talentovaných slovenských maliarov. Guillaume Apollinaire či André Breton mali vplyv na slovenskú poéziu. Slovenskí spisovatelia, preniknutí francúzskou kultúrou, rovnako výdatne prispeli k zblíženiu našich dvoch krajín.

Argumentaire des Timbre-Poste et des Valeurs Fédérales - 2/ 03 814 / © La Poste

Pri tejto príležitosti sa zmienime aj o francúzskej **FDC** (obr.) na 2. strane obálky). Obálka má formát 165 x 92 mm. Odtlačok príležitostnej pečiatky s portrétom Štefánika je okrem známky aj na voľnej ploche obálky. Zaujímavý je riešená ľavá časť obálky. Jej obrazová časť bola vytlačená osobitne na zvláštnom papieri (umelej hmote?) a zrejme až dodatočne nalepená na obálku. Tvoria ju kompozícia čiernobielej fotografie Štefánika na pozadí farebnej fotografie hviezdárne v Mendune. Horná a dolná časť chlopne na zadnej strane obálky je využitá na vytlačenie textu o osobnosti M. R. Štefánika (len francúzsky).

Za poskytnutie podkladov ďakujeme členovi redakčnej rady Zberateľa Ing. Marianovi Jobekovi □ Redakcia

DEŇ POŠTOVÝCH LÍSTKOV V ESTÓNSKU

Deň poštovej známky si pripomínajú poštové správy a filatelisti v mnohých krajinách. Menej sa už stretne s takou krajinou, kde si každoročne pripomínajú aj Deň poštového lístka. Medzi také patrí Estónsko, ktorého poštová správa si každoročne 13. novembra pripomína Deň poštového lístka (POSTKAARDIPÄEV). Zrejme zbieranie poštových lístkov bude medzi Estóncami veľmi obľúbené, keď sa im rozhodli jeden deň v roku venovať na ich pripomenutie.

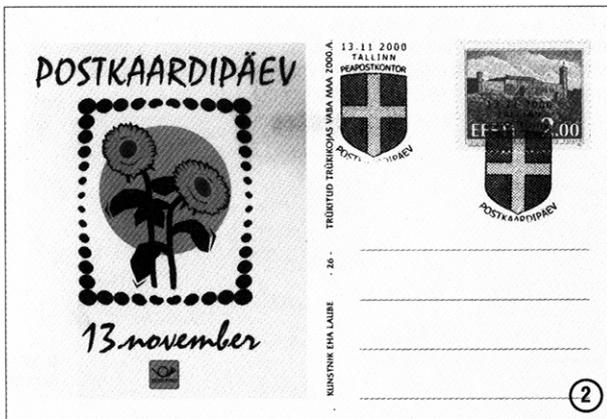
Na propagáciu Dňa poštového lístka používajú rôzne druhy pečiatok i propagačné štočky vo výplatných strojoch. Na ukážku som vybral odtlačok výplatného stroja, používaný v roku 1999, s trojriadkovým textom 13. NOVEMBER / POSTKAARDIPÄEV / EESTIMAAL (obr.1).

Na ďalšej ukážke vidíme poštový lístok Deň poštového lístka s príležitostnou pečaťou z roku 2000 (obr.2). Lístok nemá natlačenú známku, ale je oficiálne vydaný Estónskou poštou (EESTI POST). V Estónsku sa poštové lístky bez natlačenej známky, ktoré treba frankovať bežnými poštovými známkami, vydávajú k rozličným príležitostiam pomerne veľmi často. Sú to úradne vydaná estónskej pošty, je na nich vytlačené logo pošty a text, ktorý uvádza okrem vydavateľa aj príležitosť, ku ktorej bol lístok vydaný. Sú to veľmi zaujímavé predmety filatelistickeho záujmu. Lístky majú na prednej, ba niekedy i zadnej strane, ilustračný obraz (kresbu, fotografiu, symbol) a okrem loga pošty je na nich uvedené meno umelca (KUNSTNIK), ktorý výtvarný návrh lístka vypracoval. Uvádza sa na nich aj poradové číslo. K príležitosti, ku ktorej bol lístok vydaný, sa používa aj poštová príležitostná pečaťka.

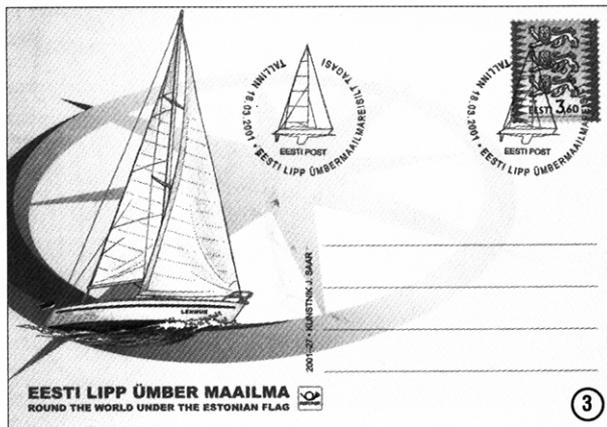
Na ukážku prezentujem lístok vydaný k príležitosti oboplávania sveta kapitánom Mart Saarsom s jachtou „Lennuk“, ktorá plávala pod estónskou vlajkou (obr.3). Na zadnej strane lístka je vo forme modrej podtlačky vyobrazená trasa plavby, uvedené meno kapitána jachty a dátum plavby.

13. NOVEMBER
POSTKAARDIPÄEV
EESTIMAAL

①

②

③

nej strane lístka je vo forme modrej podtlačky vyobrazená trasa plavby, uvedené meno kapitána jachty a dátum plavby.

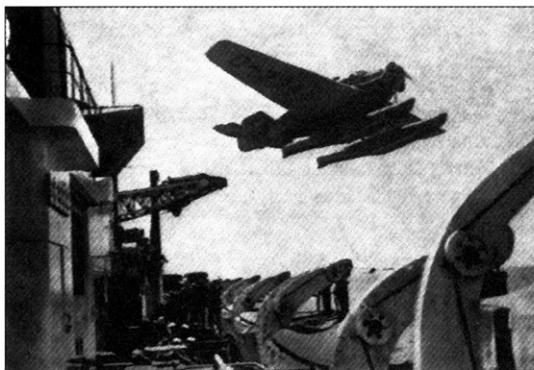
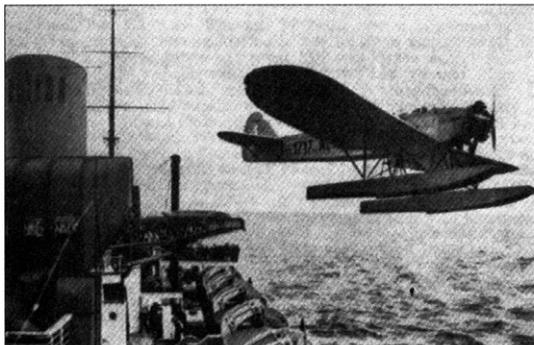
Takéto poštové lístky bez natlačenej známky sú plnohodnotným zberateľským materiálom i keď nie sú celinami. Sú však oficiálne vydané poštou, a pokiaľ sú riadne vyfrankované známkami v potrebnej výške, prípadne aj poštou prepravené, majú charakter filatelistickej celistvosti a patria do zbierok. Opečiatkované zaujímavou príležitostnou poštovou pečaťou, môžu byť perfektným doplnkom predovšetkým námetových zbierok a exponátov.

Starostlivosť o poštové lístky Estónska pošta vyjadruje aj príležitostnými pečiatkami prvého dňa vydania poštových lístkov. Dnešnú malú exkurziu o estónskych poštových lístkoch ukončím reprodukciami príležitostnej pečiatky, ktorú vlani ku Dňu poštového lístka používali v hlavnom meste krajiny □ Pavol Hallon

CEZ ATLANTIK NIELEN NA VODE (4)

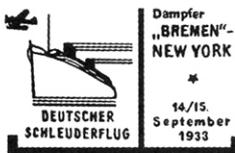
V. K. Németh

Systém nemeckej katapultovej pošty vynikal technickou úrovňou, organizačnou prepracovanosťou a veľkou spoľahlivosťou. Za sedem rokov prevádzky cez severný Atlantik bolo len 11 letov problematických (technické príčiny, nepriaznivé počasie). Loď „BREMEN“ v roku 1929 uskutočnila štyri katapultové lety a v ďalších rokoch spolu s loďou „EUROPA“ ich uskutočnili v roku 1930 už 24, potom už 31 (1931), 36 (1932), 34 (1933), 36 (1934) a v roku 1935, kedy tento spôsob dopravy na oboch lodiach končil, 34 letov. Väčšina letov sa uskutočňovala v mesiacoch medzi májom a októbrom, v zimných mesiacoch sa pre nepriaznivé poveternostné podmienky lety nekonal.

Obr. 20, 21 - Štart lietadiel z katapultovacích zariadení na lodi „BREMEN“ (hore) a „EUROPA“ pri plavbe cez Atlantik

S veľkou starostlivosťou sa môže stretnúť aj na zásielkach prepravovaných katapultovým letom z oboch lodí z hľadiska kvality odtlačkov poštových, potvrdzovacích a propagačných pečiatok. Výskyt celistvosti katapultovej pošty je veľký množstvom, ale aj z hľadiska ich rôznorodosti. Preto vytvoril kompletnú zbierku katapultových letov uvedených dvoch nemeckých transatlantických lodí je neobyčajne tvrdým zberateľským orieškom. O šírke tejto zberateľskej oblasti svedčí už samotná skutočnosť, že z lodí „BREMEN“ a „EUROPA“ bolo celkom vykonaných 218 katapultových letov a väčšinou z nich mohla byť prepravená pošta aj z desiatich zmluvných krajín.

Obr.22 - Ukážka 10 kašetov katapultovej pošty používaných na lodi „BREMEN“ a „EUROPA“

Zriedkavý výskyt prepravovaných zásielok zo zmluvných štátov môžeme doložiť na príklade Rakúska, odkiaľ bolo za štyri roky 32 katapultovými letmi z lode „BREMEN“ prepravovaných 1239 zásielok a 28 letmi z lode „EUROPA“ bolo prepravovaných 894 zásielok (podľa katalógu Georg Sobetzkeho). To na jeden let v priemere predstavuje necelých 36 zásielok - od najväčšieho počtu 204 až po počet 5 zásielok (!).

Okrem toho by sme nemali zabúdať na ďalšie kombinácie vytvorené zaujímavými frankatúrami, ktoré tvoria najcennejšie trofeje zberateľa v každej aerofilatelistickej zbierke. Medzi najzaujímavejšie celistvosti katapultovej pošty patria aj zásielky prepravované prípojnými poštovými letmi k oboj lodi.

Úsilie zrýchliť prepravu pošty cez severný Atlantik viedla k zrodu prípojých poštových letov (Nachbringenflüge) z Kolína nad Rýnom do Cherbourg. Pre obe lode po vyplávaní z Brém do New Yorku bol totiž Cherbourg poslednou európskou zastávkou, kde mohli na palubu ešte vziať aj poštové zásielky. Takto zásielky podané aj deň-dva po odplávaní lodí z Nemecka mohli zastihnúť „BREMEN“ alebo „EUROPU“. Išlo o kombináciu leteckej, lodnej a katapultovej pošty. Bolo to trochu komplikované, ale dobre premyslené a výborne plnilo svoj účel. Ako systém prípojov v doprave vždy plnil - v dávnej minulosti i v súčasnosti.

Obr.23 - Zásielka prepravená katapultovým letom z lode „BREMEN“

Cez Južný Atlantik vzdušnými cestami • História zdolávania Južného Atlantiku vzdušnou cestou má tiež veľa napísaných strán a tvoria zaujímavé kapitoly nielen letectva, ale aj prepravy poštových zásielok. Niektoré aspoň niekoľkými slovami pripomeniem.

Napríklad pokus portugalských pilotov G. Coutinho a S. Cabrala o prelet Južného Atlantiku z Lisabonu do Brazílie v roku 1922. Na cestu sa vydali z Lisabonu s lietadlom Fairey IIIC, v priebehu letu však havarovali, stroj poškodili a prelet dokončili až druhým lietadlom typu Fairey IIID pristátím v brazílskom Santa Cruz. Prvý etapový prelet Južného Atlantiku smerom z východu na západ uskutočnilo lietadlo Dornier Wal s veliteľom Commandantom Francem v dňoch 22. januára až 10. februára 1926. Neustálym zdokonaľovaním a používaním výkonnejších motorov, tieto lietadlá patrili vo svojej kategórii v medzivojnovom období k najúspešnejším. Viaceré prelety cez Atlantik uskutočnili Italiani na svojich hydroplánoch. Jeden z nich uskutočnil v roku 1927 de Pinedo s lietajúcim člnom typu Savoia Marchetti S.55, ktorý absolvoval okruh Sardinia-Dakar - Natal - Rio de Janeiro - Buenos Aires - Santiago - Montevideo-Pará - Havana - New Orleans - USA. V neskorších rokoch sa stali známe skupinové prelety Atlantiku talianskych hydroplánov. V dňoch 14.-15. 10. 1927 bez medzipristátia prekonal Južný Atlantik Francúzi D. Coste a Le Brix lietadlom Breguet XIX. Osobitnú kapitolu letectva tvorí obrovsky 12-motorový lietajúci čln Dornier DO X, svojho času najväčšie lietadlo sveta. V rokoch 1930-1931 uskutočnil lez cez Atlantik, ale lietadlo sa neosvedčilo. Inú, úspešnejšiu kapitolu tvorí plaváková verzia lietadla Latécoère LATE- 28.3, ktorým prekonal Jean Mermoz spolu s Gimiém a Dabrym dňa 12. mája 1930 Južný Atlantik medzi St. Louis v Senegale a Natalom v Brazílii za 21 hodín. Keďže viedli aj listové zásielky, ide o prvú priamu leteckú poštovú prepravu cez Južný Atlantik. Medzi najslávnejšie kapitoly určite patrí aj éra lietajúcich člnov Latécoère LATE- 300 „Croix-du-Sud“ (Južný kríž) ...

Preprava pošty cez Južný Atlantik • Priekopnícke lety majú pre leteckú dopravu obrovský význam. Sú jej predvojom, ktorými sa hľadajú a overujú technické, organizačné, geografické a iné podmienky na vybudovanie pravidelnej a spoľahlivej leteckej prevádzky. Preto ťažiskovým dopravným prostriedkom cez Južný Atlantik ešte aj začiatkom tridsiatych rokov zostali lode. Medzi najlepšie organizované poštové trasy v tejto oblasti patrila trasa, ktorú mali vybudovanú Francúzi.

Už krátko po skončení 1. svetovej vojny Francúzi otvorili pravidelnú leteckú poštovú linku z Toulouse do Casablanky (1919), ktorú postupne predĺžili až do Dakaru (1925). V súlade so záujmami rozvíjania politických, hospodárskych a obchodných vzťahov s krajinami Latinskej Ameriky, Francúzi začali pripravovať otvorenie leteckých liniek na Juhoamerickom kontinente. Prvá z nich bola otvorená medzi Natal a Buenos Aires (1927). V roku 1928 bola otvorená poštová trasa vedúca letecky z Francúzska do Dakaru, odtiaľ rýchlymi lodami cez Južný Atlantik do Natalu a odtiaľ ďalej leteckou alebo pozemnou cestou. (Pokračovanie)

Obr.24-27 - Niektoré z lietadiel, ktoré sa zapísali do histórie preletov cez Atlantik (zhora dole): Fairey IIID G. Coutinho a S. Cabrala, Letécoère LATE 28, 12-motorový hydroplán Dornier DO X a legendárny Letécoère 300 „Južný kríž“

MILITARIE trochu inak

Alexander Urminský

Militarie nie sú len pušky a kanóny, či iné zbrane alebo uniformy, kasárne a zábery z bojísk a podobne. Ničím zo spomenutých vojenských reálií sa vojaci nenaštyia. Preto na vojsko, armádu možno parafrázovať známe príslovie ako „predovšetkým chlebom je vojak živý“, lebo chlieb bol a dlho zostal základnou potravínou vojaka.

Už Rimania poznali vojenský chlieb „castrensis“ a „panis militaris“. A pekáť „pistorius“ už vtedy musel pri vojsku vykonávať svoje remeslo. To sa vlastne prenieslo až do súčasnosti, keď vojaci s potravinárskymi povolaniami v civile robia na vojenčine okolo proviantu a kuchyne. Veľa záložníkov je vycvičených na obsluhu mobilných poľných pekární. V stredoveku získavali vojaci chlieb plienením od občanov alebo z miestnych pekární, kde také boli. Neskôr začali budovať poľné pekárne tam, kde sa na dlhšie usadili, lebo pekárne neboli mobilné, ale stavané z dostupného stavebného materiálu.

Na pohľadnici 1 je poľná pekáreň slávneho 18. pluku c. k. Rakúsko-Uhorskej armády v roku 1914 v Srbsku. Pohľadnica bola vydaná v rámci vojenského albumu „Náš osemnásť“. Vojenský chlieb sa vždy lišil od chleba civilného - občianskeho. Bolo to z dôvodu dostupnosti a dostatku surovín, technológie, ale aj ceny. Odkiaľ sa vzal a do súčasnosti pretrval názov „komisár“ pre tmavý chlieb?

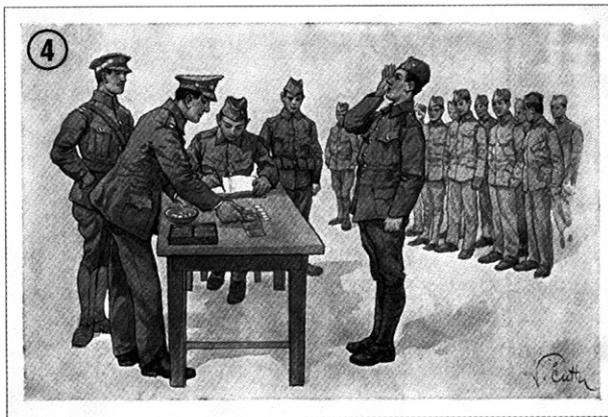

Za náruč komisáriek majú vojaci c. k. armády a ich spojenci na ďalšej pohľadnici (obr.2). Na pohľadnici je nápis „Prvý komisárny chlieb!“ (maď.) a veršovačka, ktorá hovorí o tom, že „z prvého pečenia v prvý deň, regrút troch komisárov vyfasuje, a pretože koláč tu je drahý, aj komisárovi príde na chuť.“ Vydavateľ pohľadnice nie je identifikovaný. Odoslaná bola zo Szavassu do Poly vojakovi na loď SMS Maria Teresia.

V tom čase bol podľa nariadenia cisára Františka Jozefa I. týždenný prídel chleba na vojaka 1,96 kg. Názov komisár je však o vyše 300 rokov starší. Vznikol počas 30-ročnej vojny. Armády, ktoré tiahli Európou, nemali vlastné pekárne a cestou nútili mestá a obce, aby im dávali chlieb. Vzdialenejšie obce museli na tento chlieb zase dávať obilie, lebo inak nestačilo. Aby zaťaženie obcí a hospodárenie s obilím a chlebom bolo ako-tak pod kontrolou, úrady a vojsko vytvorili komisie na ich dohľadanie. Komisijné chlebičky sa začali skrátene nazývať „komisár“. O ich kvalite svedčí zachované príslovie, ktorým karhali matky rozmazaných synov: „Počkej, až budeš na vojne komisár jest?!“

Popri chlebe neodmysliteľnou súčasťou vojakov v pocolumbovskom období sa stal tabak. Tento sa tiež „fasoval“. Prídel

chleba a tabaku dostávali vojaci obyčajne naraz. Tento motív je aj na pohľadnici z francúzskeho Sissonnu z čias 1. svetovej vojny (obr.3). Odoslaná

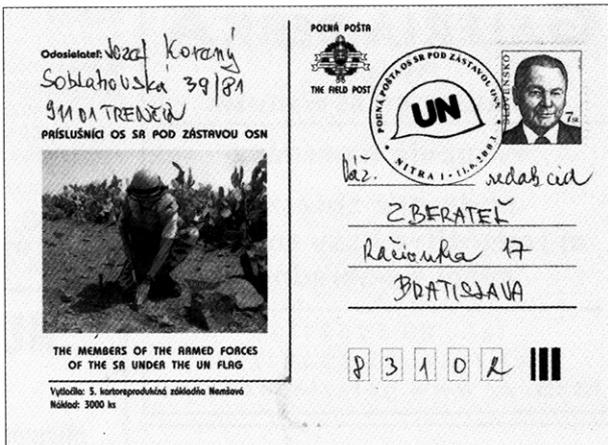
bola v roku 1920, teda až po vojne. Keď ešte nebola erárom stanovená vojenská povinnosť, najímali sa vojaci za žold. Od toho boli pomenovaní ako žoldniersi. Aj malé „štípéndium“, ktoré sme dostávali mesačne na vojenčine za Československej republiky sme nazývali žoldom. Vyplácanie u jednotky československej armády zobrazuje pohľadnica zo série vojenského života za nakladateľstva O.Moskobojnika z Prahy, odoslaná v roku 1928 z Bratislavy do Trenčína (obr.4). Námet pohľadnice vypracoval maliar V. Čútta. Známe sú tiež kolážne pohľadnice „Sen vojaka“ s bankovkami vysokého nominálu z obdobia Rakúsko-Uhorska alebo ČSR I. Aj táto krátky ukážka naznačuje šírku záberu pohľadníc s tematikou militárie. Za zmienku stojí aj tá skutočnosť, že niektoré z nich majú vzhľad útvarovú pečiarku poľnej pekárne, Feldbackereikomando a pod. ■

Plávajúca letecká základňa

Medzi najúčinnejšie druhy súčasných armád možno zaradiť lietadlové lode, alebo - ako sa im niekedy hovorí - materské lode. Príznačnejší názov pre ne by však bol plávajúce letecké základne. Lode obrovských rozmerov s prispôbenou palubou na štart a pristávanie lietadiel, s veľkým počtom obslužného personálu (aj vyše 2000 vysoko špecializovaných odborníkov), supermoderným technickým vybavením a obrovským akčným rádiom umožňujúcim operovať prakticky na každom mieste Zeme, tvoria zbraňový systém nebývalej sily a účinku.

Známkou s najnovšou francúzskou lietadlovou loďou „Charles de Gaulle“ vydala francúzska pošta 8. 5. 2003. Loď bola postavená v rokoch 1987-1989 a do aktívnej služby zaradená 18. mája 2001. Je poháňaná motormi na reaktívne pivo, posádku tvorí 1900 osôb, z toho 500 odborníkov letectva. Známkou hodnoty 0,50 € navhol Pierre Courtois, rytinu vyhotovil Pierre Forget. Pečiarka 1. dňa vydania sa používala v Toulon □ vkn

THE MEMBERS OF THE ARMED FORCES OF THE SR UNDER THE UN FLAG

Vytlačilo: S. kartoreprodukčná základňa Nemšová
Náklad: 3000 ks

Príslušníci OS SR pod zástavou OSN

Ako sme sa zmienili v predchádzajúcom čísle Zberateľa, Valné zhromaždenie Organizácie spojených národov ustanovilo 29. máj ako Medzinárodný deň príslušníkov mierových síl OSN¹. Na Slovensku bol prvýkrát tento deň pripomenutý 29. 5. 2003 v Myjave na slávnostnom stretnutí veteránov vojny. K tejto príležitosti bol vydaný aj lístok s prílohou. Na prílohu je farebná fotografia príslušníka misie OSN pri nebezpečnej, ale veľmi potrebnej práci našich vojakov - odmínovaní terénu. Lístok vytlačila 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová v náklade 3000 kusov. Okrem toho na lístku je vytlačený oficiálny znak Poľnej pošty OS SR. Pri tejto príležitosti bola používaná aj pečiarka poľnej pošty, ktorej obrazovú časť tvorí prilba s nápisom UN.

Medzinárodno-politické dianie si čoraz vo väčšej miere vyžaduje nasadenie vojenských misií OSN na dodržania pokoja a poriadku. Mierové misie operujú na mnohých miestach sveta a zúčastňujú sa ich aj príslušníci slovenskej armády. Z ich pôsobenia, najmä korešpondencie s domovom, vznikli mnohé celistvosti, ktoré sa tešia zberateľskému záujmu a dali podnet aj na rozšírenie zberateľského odboru militárie □ vkn

FIRMA ZBERATEĽ

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

831 02 Bratislava, Račianska 17

☎ 02 / 44 250 149

e- mail: zberatel @ nextra.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod.

SIMCO, s.r.o. Vám ponúka:

Balíčky s tematickými známkami z celého sveta s obsahom 25, 50 a 100 rôznych známok v cene 40, 80 a 160 Sk, a to napríklad Psy, Kone, Mačky, Praveké zvieratá, Huby a plody, Železnice, Vzducholode a balóny, Lietadlá a mnoho ďalších.

Ďalej ponúkame: 1000 rôznych známok v cene 400,-
5000 rôznych známok v cene 2250,-
10000 rôznych známok v cene 4500,-

Podrobný ponukový list zašleme na požiadanie.

Ponúkame balíček známok aj s vyššími katalógovými hodnotami (len Európa) v katalógovej hodnote 1000 EUR len za 10% ceny a to 4200 Sk.

Pri objednávke nad 400 Sk neúčtujeme poštovné ani balné !!!

U nás si môžete vybrať aj z ponuky pomôcok pre filatelistov značky Schaubek, a to:

albumové listy rôznych krajín sveta, zásobníky na známky, lupy, pinzety, perové dosky, fólie na FDC, NL atď.

Písomné objednávky môžete zaslať na adresu:

SIMCO, s.r.o., Astrová 1, 010 08 Žilina
alebo na tel. č./ fax: 041/5653 752

GALÉRIA DERKA®

Predajňa:

Žilinská 11, 811 05 Bratislava

vykupuje a predáva

**hodnotné zbierky
aj jednotlivé kusy známok,
mincí a pohľadníc**

tel.: 02 52621714

tel./fax: 02 52621715

http://www.galeriaderka.sk

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 045 / 5320250-51

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti
**filatelie, numizmatiky, notafílie, filokar-
tie, telefónnych kariet**

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu
a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

NUMIZMATIKA FOLLIS

Mikuláš Tóth, Košice

Vás pozýva na návštevu.
Nájdete nás v centre mesta.

Nákup a predaj:

- mincí ● bankoviek
- medailí ● radov a
- významenaní ● numizmatickej literatúry

Ponúkame:

výkup za hotové - diskrétno jednanie

NUMIZMATIKA - FOLLIS

Mikuláš Tóth, Hrnčiarská 7, 040 01 Košice
(priestory Východoslovenského múzea)
☎ 0042155 / 62 27786

Otvorené:

Pondelok: 12.00 - 17.00 hod.,
Utorok - Piatok: 10.00 - 17.00 hod.

Pre zberateľa je vždy prínosom, ak má nielen čo najviac poznatkov a vedomostí o poštovej známke, ale aj o jej tvorci, o jeho tvorivých zámeroch a cieľoch ktorými pristupoval k vytvoreniu výtvarného návrhu známky. Do dnešnej rubriky sme vybrali článok **dr. Jozefa Cincíka**, autora emisie *Kniežatá*, ktorá bola vydaná 14. marca 1944 (kat. č. 98-105). Pre súčasníka sa tu naskytá možnosť aj porovnať túto emisiu so známkami Osobnosti Veľkej Moravy (kat. č. 236-239), ktoré boli vydané 4. júla 2001 podľa výtvarných návrhov majstra Jozefa Baláža.

SLOVENSKÍ PANOVNÍCI NA ZNÁMKACH

Na piate výročie slovenskej štátnej samostatnosti vydalo Ministerstvo dopravy a verejných prác, rezort poštový, jubilejné poštové známky. Autor podob slovenských kniežat a kráľov na týchto známkach, ktorý na vyzvanie redakcie Historického zborníka napísal tieto poznámky, pretože keď čítaval obrazmi chudobne vybavené dejiny Slovákov od Fr. Sasinka, J. Bottu, J. Škultétyho alebo iných, dráždila ho predstava a ikonografická otázka: Ako asi mohli vyzeráť naše slovenské kniežatá. Tým viac ho poháňala túžba vidieť slovenských vládarov spredmetných obrazov, vyvolať si ich tváre v temnosvite raných dejín Slovenska, keďže videl, že dejepisy iných národov až oplývajú vznešenými podobizňami nositeľov národných cností, ktoré potom, v obrazoch a sochách zdôraznené, pred oči postavene a ikonograficky typizované, najmä v očiach mládeže i ľudu zvyšujú snahu nasledovať ich činy alebo vystríhať sa nedostatkov a chýb, do ktorých poniektorí z nich upadli.

Už pri prvom zostavení obrazovej časti Hrušovského Slovenských dejín roku 1939 s ľútosťou a znova musel ustáliť, že ikonografické pamiatky (zväčša z 18.-20. storočia), ktoré sa snažili typizovať a ustáliť výzor slovenských panovníkov, sa rozchodia (porovnaj napr. aj v posledných časoch rozličné poňatia Pribinu, Svätopluka a Mojmirá) a že výtvarníci na charakterizovanie niektorých postáv, predovšetkým dejinne menej výrazných, sa vôbec nepodoberajú (napríklad Mojmir II., Svätopluk II., Braslav). Zobrazujú ich, kresliac prevažne len fyziologicky schematicke a neprecízne masky, z výrazu ktorých divák skoro nič nemohol vyčítať a vycítiť. Nemohol sa dopátrať tých hnutí citov a myšlienok, ktorých nositeľmi niektoré slovenské kniežatá boli.

Pri kreslení ikonografickej série dynastie ôsmich našich vládarov nešlo preto pôvodcovi len o to, aby účesy, ozdoby hlavy alebo odevu boli dejinne a časovo verné alebo presne rekonštruované, išlo mu o to, aby za týmto archeologicko-krojovo-civilizačným aparátom už zo samého tvarového ustrojenia podoby vyžarovala v zhustenej skratke **osobnosť, teda človek, svojou povahou, dejinným poslaním, zmýšľaním a činom odlišný**. Išlo mu o to, aby sme v podobe našich panovníkov, najmä v rovine psychologického zachytenia, hľadali vždy aj človeka.

Preto sa usiloval vniesť do podoby kniežata **Pribinu** črty pokojamilovnej kresťanskej ušľachtilosti.

Do tváre kniežata **Mojmíra I.** odlesk **pevného odhodlania a rozvažitej energie**, s ktorou dokončil **veľké zjednocovanie Slovanov** ako základ prvého slovanského štátneho útvaru.

Prvý slovanský štátny útvar s **hlbokou múdrosťou a bodrosťou povahy** usiloval sa zveladiť oddaný priateľ a-
poštolov sv. Cyrila a sv. Metoda, **Rastislav**.

Popudlivý, odvážnu a výbojnú vojenskú povahu kráľa Svätopluka I. a jeho **živelné náhľady** na zveladenie krajiny našich predkov, odzrkadľuje výzor tohto panovníka. Badať to aj z prudkého zvlnenia za čiar až do tých hadovitých úskočných remienkov pod bradou alebo po kráľovskú vojenskú helmicu typu voronežského, ozdoba hlavy, ktorá vymenila čelenku, kniežacie korony alebo čiapy predchodcov, symbolizujúce mier.

Jeho súčasník, knieža **Kocel**, zápalistý podporovateľ ideálov kresťanskej cyrilometodovskej kultúry na území Zadunajska, predstavuje vznešený ideál vládneho vzdelenca a veľkorysého, ďaleko vidiaceho panovníka.

**Dramaticky ustarostený, jastrí zrak i sluch svoj de-
dič veľkej otcovej ríše Mojmir II.**, ktorý už pobadal, že základmi jeho štátu otriasa neúmerne viac síl, než by bolo primerané. **Nadstaviac prsia búrkam, čestne padá na kniežací štít v bojoch**, v ktorých sa ozýva dupot kopýt kočových dobyvateľov.

K jeho pádu a tým aj k pádu prvej slovanskej štátnosti iste v nemalej miere prispela i **nesornosť v samom rode**. Trádia ju symbolizuje **postavou Svätopluka II.**, ktorý napokon sám padá skľúčený a zlomený pod tlakom valiacich sa následkov, hoci vraj sám dal popudy na skazu svojho panovníckeho brata ako **nespokojné údelné knieža**.

V znaku **skalopevnej vernosti k sebe i ku svojim bratvóm Mojmiróvi II.**, k celému dedičstvu a k rodu prihovárať sa nám má **otvorená a mužná tvár** najmladšieho z bratvov, kniežata **Braslava, verného obrancu slovenskej štátnosti, bedlivého strážcu dunajských brodov**, ktorého meno má starý slovenský hrad nad Dunajom i pod ním vyrastené mesto, dnes hlavné mesto obnoveného slovenského štátu, Bratislavy.

Keď autora vyzvali, aby použil ideovým a iniciatívnym návrhom alebo námetmi na jubilejné poštové známky 5. výročia slovenského štátu, rozhodol sa pri takejto nekaždodennej prí-

ležitosti zverejniť výzor predstaviteľov slovenského panovníckeho rodu tak, ako mu vyvstal v obrazotvornosti po dlhoročnom štúdiu tohto veku slovenskej národnej minulosti. Po náležitom uvážení a prežití všetkých momentov sa usiloval ikonograficky normalizovať tváre našich vládcov vo forme najprv filatelie, ktorá najúčinnšie môže roznieť medzi široké vrstvy slovenského ľudu vyvolanú predstavu našich panovníkov a v cudzine môže zdôrazniť našu vôľu byť národom štátotvorne-kultúrnym.

☐ **HISTORICKÝ ZBORNIK**, č. 2/1944, Matica slovenská (aktualizácia niektorých dobových výrazov redakcia Zberateľ)

Letošní výročí poštovních známek

V letošním roce si filatelisté i poštovní správy připomenuli desáté výročí své emisní činnosti. Ovšem víme, že je to pouze zlomek času, po který se poštovní známky tisknou a existují, ale také se sbírají. Je všeobecně známo, že jejich vznik se přisuzuje Rowlandu Hillovi a jako rod zrodu se uvádí 1840. V samotné Velké Británii však v té době existovaly a používaly se nalepitelné kolký. Takže bychom měli s jeho jménem spojit jim navrženou poštovní reformu. A ta byla skutečně převratná a její principy žijí a používají se dodnes.

Pro naše území byly poštovní známky vydány později, ovšem musíme připomenout, že v roce 1835 písemně předložil rakouským úřadům podobný návrh na zavedení vyplacení poštovního známkami Slovinec Lorenz Kosir. Tedy o něco dřív než Hill, ovšem rakouské úřady to nepřijaly, a tento systém platby za poštovní služby až deset let po Velké Británii dne 1. června 1850. Jméno a skutečnost Kosirova prvenství zapadlo nezaslouženě v zapomnění.

V letošním roce připadají výročí vydání poštovních známek, která se nás sice příliš netýkají, ale jsou hezky zakulacena. V roce 1853 byly vydána první známky ve čtyřech zemích. **POR-TUGALSKO** své první známky vydala 1. července 1853. Byly tři, s portrétem tehdejší královny Marie II. Známký byly tištěny z rytiny opakovaně na papíru různě silných a vznikla i krásná tisková chyba. Existují i novotisky.

V stejný den vydala své první dvě známky i jihoamerická země **CHILE**. Měly hodnoty 5 a 10 centů. Pěticentová známka byla určena pro příplatek za lodní poštu. Prvé známky se tiskly v londýnské tiskárně, později ze stejných desek byl tisk zadán místním tiskárnám. Pak se tisk opět vrátil do Londýna. To je příčinou mnoha odlišností. Existuje 11 různých vydání, které se liší různými papíry, barvou i průsvitkou. Deseticentové známky existují i dělené.

Za další jubilanty se musíme vypravit do Afriky. Rozhodují datum je 1. září 1853 a jubilující zemi je klasický a známý **MYS DOBRÉ NADĚJE**. Táto známková země je proslavená svými trojúhelníkovými známkami. V době vydání první známky se jednalo o britskou korunní kolonii. Obraz známky představuje napolo sedící, napolo ležící ženu s lodní kotvou. Je to obraz ideální pro trojúhelníkový tvar známky. Nevím, zda kresba ovlivnila tvar známky, naopak, tvar známky podmiňoval provedení

kresby. Byly dvě, červená hodnoty 1 penny a modrá hodnoty 4 pencí. Tisky se ve stejné londýnské tiskárně jako ty Chilské. V průběhu let vyšly mnohokrát, takže katalogy evidují mnoho různých odchylek, opět v rozdílech papíru, průsvitce i barevných odchylkách, když pro nové vydání byly zhotovovány nové podklady. Nedá se předpokládat, že tato klasická známky by byla předmětem zájmu našich sběratelů.

Za posledním jubilantem musíme na druhou stranu zeměkoule. Svoje výročí si letos připomene 1. listopadu. Jako předchůzci, v době vyjití prvních známek, to byla britská kolonie. Oficiální pojmenování však bylo v době vyjití známek vytvořeno podle jména tehdejšího správce Van Diemens Land. Teprve roku 1857 byla přejmenována na **TASMANII** podle jména objevitele tohoto ostrova. Dnes je to součást Australského společenství. Obě první známky nesou, jak jinak, portrét královny Viktorie a mají hodnotu 1 a 4 pence. Byly zhotoveny v místní tiskárně. Také byly dotiskovány a rozdíly mezi jednotlivými tisky jsou patrné.

☐ **Karel Holoubek**

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

7

Vážení čitatelia, prinášame vyhodnotenie piateho kola súťaže a súťažné otázky siedmeho kola.

■ Vyhodnotenie 5. súťažného kola:

Na 1. otázku, ktorá sa týkala filatelistami zaužívaného názvu vyobrazenej známky, väčšina súťažiacich preukázala svoje dobré znalosti a odpovedala správne - **Bazilejská holička**. Jeden súťažiaci uviedol aj skrátenú verziu názvu ako „Bazilejka“. Boli však aj takí, ktorí sa čestne priznali, že tento názov nepoznajú (3). Iný súťažiaci uviedol, že ide o známku patriacu do skupiny, ktorej sa hovorí „popolušky“ (poštou nevydaná, používaná iba v miestnej doprave, nemajúca charakter oficiálnej poštovej známky). Ide však o oficiálnu známku vydanú 1. 7. 1845, ktorá mala platnosť do 30. 9. 1854. Vyobrazená holička na známke má symbolizovať poštovníctvo. Je to prvá viacfarebná a reliéfnou tlačou vyhotovená známka na svete. Známkami nie sú „až“ natoľko vzácné, ako medzi zberateľmi veľmi populárne a obľúbené.

Na 2. otázku, ktorá sa týkala chýb v texte na dvoch vyobrazených známkach, až na dve výnimky boli všetky odpovede správne (43). Išlo o chybné uvedenie latinského názvu zajaca poľného *Lepus europaeus* (namiesto *europaeus*) a vidlochvost feniklový sa nepíše ako fenyklový.

Na 3. otázku (ktorý článok sa v májovom čísle Zberateľa najviac páčil), súťažiaci prideliť svoje hlasy nasledujúcim článkom: 1. miesto - **P. Malík: Menová reforma 1953 a jej filatelistické dokumenty** (19 hlasov), 2. miesto - **V. K. Németh: Cez Atlantik nielen na vode**, 2 (17), 3. miesto - **O. Földes: Malý čriepok do mozaiky** (14), 4. miesto - **A. Urmínský: Celinové pohľadnice - terra incognita?** (13), 5. miesto - **M. Gerec: Okienko špecialistu: Blahoželenie 6 Sk** (9), 6. až 8. miesto - **M. R. Štefánik / mjs, M. Zika: Nie všetko zlomené je poškodené a Prevrátené lietadlo / vkn** (po 7 hlasov), 9. miesto - **A. Fiala: Platidlá bratislavského konzumného spolku v 19. storočí** (5) a 10. miesto - **S. Zrubec: Srdece srdcu srdečne** (4). Hlasy súťažiacich dostali aj ďalšie príspevky - v počte rekordných 9 článkov!

Výhercovia 6. kola súťaže: **Milan Uhrčík z D. Kubína** (nákupná poukážka firmy Zberateľ na 250 Sk) a **Marta Pazderáková z Michaloviec** (zásobník na známky, formátu A 4, 8-listový). Výhercom srdečne blahoželáme!

■ 7. - júlové kolo súťaže o kvet Zberateľa

Prvá súťažná otázka: Na prvej strane vyobrazená známka bola vydaná v

- Holandskej Guyane,
- Trinidade alebo
- Portoriku?

Druhá súťažná otázka: Na reprodukciách sú pamätné medaily s portrétmi nekorunovaných kráľov Slovenska (označené písmenami A až D). Vyobrazené sú aj reverzy medailí, kde dominujú ich erby (označené číslami 1 až 4), ale ich poradie je iné ako sú averzy medailí. Vašou úlohou je určiť k sebe patriace dvojice líčnej a rubovej strany medailí.

Tretia súťažná otázka: Napíšte názvy troch článkov a ich autorov, ktoré sa vám v júlovom čísle Zberateľa najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame do **7. augusta 2003**. Na vaše odpovede sa úprimne tešíme a vopred ďakujeme! Vaša redakcia.

FILATELIA ALBUM

**PREDÁVAME
A VYKUPUJEME
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍČ,
CELISTVOSTÍ
A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL**

FILATELIA ALBUM

Lazaretská 11

811 08 BRATISLAVA

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

Ervín SMAŽÁK

Lotyšská 16
821 06 Bratislava
tel.: 02/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prítláča, príležitostné poštové ☉ a strojové príležitostné ☉)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% -nú zľavu** pri materiáloch firmy ERVO.

ALBUM ZIKA

**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk

MZIKA@HOTMAIL.COM

TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

REGIONÁLNE PODUJATIA

→ 19. júl 2003 KRAKOVANY

HOBBY STRETNUTIA v Kultúrnom stredisku v Krakovanoch v roku 2003: 19.júl, 16.august, 20.september, 25.október, 15.november a 13.december • Začiatok stretnutí o 7,00 hod. • Kontakt: J. Braško, ☎ 0904 367 911 alebo 033 / 7798 490

→ 27. júl 2003 LUČENEC

MEZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV - LUČENEC 2003 - 27.7.2003 od 8,00 hod., hotel PELIKÁN (pri tržnici) • Informácie: ☎ 047 4329 266. Ďalšie stretnutia: 31.8., 28.9., 26.10. a 30.11.2003

→ 2. august 2003 TREŇČÍN

BURZA STAROŽITNOSTÍ A ZBERATELSKÝCH PREDMETOV • TREŇČÍN, Vystavisko TMM, a.s., Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín dňa 2.8.2003 od 7,00 do 12,00 hod. • Vstupné 20 Sk, parkovné 50 Sk, poplatok za stôl 50 Sk • Kontakt: Peter Kvasnica ☎ 0905-267 519 alebo Mgr.Darina Masaryková, tel / fax 032-7432 382, e-mail: os22@tmm.sk. Ďalšie burzy: 13.9., 1.11. a 6.12.2003

→ 3. august 2003 ŽILINA - RADOLA

MEZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIA ZBERATELOV usporiada Galéria MLYN ANTIK - KaM Radola č.133 (oproti čerpacej stanice Benzinol), 10 km od Žiliny: 3.8., 7.9., 5.10., 2.11. a 7.12.2003 od 8,00 hod. Aukcia 7.12.2003 od 9,30 hod. Kontakt: ☎ 041-421 4026, 0903-175 076, e-mail: antik_kam@pobox.sk.

→ 30. august 2003 TREŇČÍN

TRADIČNÁ CELOŠTÁTNA NUMIZMATICKÁ BURZA A AUKCIA Slovenskej numizmatickej spoločnosti v Trenčíne sa uskutoční v sobotu 30. 8. 2003 v Dome armády - teraz Kultúrne a metodické centrum, o.s. Hviezdoslavova 16. Burza začína o 7,00 hod. a aukcia o 10,00 hod. Stôl bude dostatok, katalógy sa rozdáajú pri príchode. Členské schôdze sa konajú tretí štvrtok v mesiaci od 16,00 hod. okrem letných prázdnin.

→ 6. september 2003 BRATISLAVA

BURZA ODZNAKOV, MEDAILÍ, MINCÍ A VYZNAMENANÍ sa uskutoční 6.9.2003 v Spoločenskej sále SK Bratislava-Nové Mesto, Vajnorská 21 od 8,00 do 12,00 hod. • Ďalšie burzy sa uskutočnia v dňoch 4.10. a 8.11.2003

→ 14. september 2003 ŽILINA

TRADIČNÉ ZBERATELSKÉ STRETNUTIE: FILATELIA, NUMIZMATIKA, POHLADNICE, CELISTVOSTI, MINCE, TELEF. KARTY a i. sa uskutoční 14.septembra 2003 od 7,30 hod. Miesto konania: ZK Slovena Žilina (vedľa futbalového štadióna). Ďalšie stretnutie bude 16.novembra 2003.

→ 21. september 2003 TREŇČÍN

TRADIČNÁ CELOŠTÁTNA FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční v Trenčíne, v Kultúrnom stredisku Dlhé Hony dňa

21. septembra 2003 • Ďalšia celoštátna burza sa v Trenčíne uskutoční dňa 9. novembra 2003.

➔ 27. september 2003 ZVOLEN

ZBERATELSKÉ BURZY - FILATELIA, NUMIZMATIKA, FILOKARTIA a i. zberateľské odbory - usporiada Klub zberateľov pri PK Zvolen 27.9. a 29.11.2003, vždy od 8,00 do 13,00 hod. v klubovní PK Zvolen - Podborová. Informácie a objednávky stolov: p.Halama, ☎ 0904 583 381

➔ 5. október 2003 BANSKÁ BYSTRICA

CELOŠTÁTNA FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční dňa 5. 10.2003 v priestoroch Domu Slovenského Misijného hnutia, Skuteckého 4, v čase od 8,00 do 12,00 hod. Objednávky stolov na adrese: Roman Šajgal, Podlavická cesta 25, 974 00 Banská Bystrica, ☎ 048 / 413 01 52.

➔ 12. október 2003 NITRA

SLOVENSKÁ NUMIZMATICKÁ SPOLOČNOSŤ v NITRE usporiada tradičné **HOBBY STRETNUTIA** (v nedeľu) 12.10. 2003 • Nitra, Párovská ul. 1 v čase od 7.00 do 13.00 hod.

➔ 26. október 2003 RUŽOMBEROK

VÝMENNÁ BURZA - STRETNUTIE ZBERATEĽOV sa uskutoční 26. októbra 2003 od 8.00 hod. v Ružomberku, Gymnázium sv. Andreja, nám. A. Hlinku.

Stretnutia zberateľov v Brne

Tradičné stretnutia zberateľov (pohľadníc, známok, mincí, bankoviek, odznakov, TK a i.) v Brne, MK klub, Vlhká ulice č.21, sa uskutočnia **16. augusta, 20. septembra, 18. októbra, 15. novembra a 20. decembra 2003**. Burzy začínajú o 7,30 hod. Rezervácia stolov a informácie: Klub sběratelů pohlednic ORBIS PICTUS, PS 727, 663 27 Brno, ČR alebo telefonicky na brnenských číslach 542536196 a 541224002.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Budova COIMEXU, Partizánska cesta 3 • Každý druhú nedeľu v mesiaci od 9.00 do 11.00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16.00 do 17.00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ul. 14 (Suvrovov internát) • Každú nedeľu od 8.00 do 12.00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Centrum voľného času, Starý trh č.25 • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 9,30 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY • Bufet Malá ryba, L.Štúra 6 (pri Lekárni) • 2. a 4. nedeľa v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Schôdzky členov a priateľov numizmatiky • Penzión Čierna pani, každý štvrtok od 16.00 do 17.00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42, Michalovce (2.poschodie) • 1x mesačne, každý druhý pondelok o 17,00 hod. (okrem letných mesiacov júl a august) ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18.00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Kaviareň hotela Korzo, hlavné námestie • Každú druhú a štvrtú nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **POPRAJ** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17,00 hod. Pošta Poprad 2, zasadačka na 2.poschodí ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Čierny orol (PKO), Hlavná ulica č.50/a (1.poschodie, miestnosť nad vchodom) • Každú nedeľu (okrem

sviatkov a prázdnin) od 10.00 do 12.00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Členské schôdze spojené s výmenou numizmatického materiálu. Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16.00 do 18.00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17.00 hod., apríl až september od 18.00 hod. ■ **TRNAVA** - KF Trnava • Centrum voľného času KALOKAGATIA, Strelecká 1 • Každý štvrtok od 16.00 do 18.00 hod. ■ **VRANOV n/Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Mestský dom kultúry, M. R.Štefánika 875 / 200 • Každú prvú nedeľu po 15-tom v mesiaci od 10.00 do 12.00 hod. okrem prázdnin a sviatkov □ (R)

6. ročník Medzinárodného veľtrhu poštových známok, mincí, telefónnych kariet, minerálov a zberateľstva

SBĚRATEL

Priemyslový palác, Výstavište Praha 7 - Holešovice
12.- 14. septembra 2003

Kontaktné adresy: Progres Partners Advertising, s.r.o.
CZ-110 00 Praha 1, Opletalova 55 ☎ 224 213 905,
224 234 274, Fax: 224 218 312, 224 235 033

ČO PIŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 6 / 2003

K 50. výročiu menovej reformy otvára 6. číslo Filatelie seriál V. Dražana a P. Aksamita o tomto období. Rozbehnuté seriály pokračujú ďalšími dielmi: Československé a české auto pošty posledným šiestym dielom a Doskové chyby na známkach ČR V. Zedníka deviatou časťou. M. Langhammer reaguje na prechod na euro pri automatových známkach. Zaujímavý námet dokumentuje vo svojom príspevku S. Kamenický: Ženský futbal na známkach. Putom medzi tematickou filateliou a poštovou históriou je určite článok P. Hauznera: Nemocničné vlaky českého Rádu Maltézskeho rytierov. Medzi informáciami zaberajú popredné miesto správy z česko-nemeckej výstavy OSTROPA v Jihlave od jurymanov W. Müllera a V. Vaníčka. Prílohou tohto čísla tvorí výsledková listina 27. aukcie Profil □ ik

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) ■ 6 / 2003

V úvode júňového čísla L. Molnár v článku Istoty a neistoty sa zamýšľa, aký vplyv bude mať na filateliu vstup Maďarska do EÚ. Ten istý autor v ďalšom článku uvádza anglické celistvosti ako poštovo-historické dokumenty. P. Kallós na filatelistickom materiáli pripomína 1550. výročie úmrtia kráľa Húnov Attilu. L. Ürmös predstavuje skromnú účasť troch filokatelistických expozícií na výstave NUNFILA 2003. Touto výstavou sa zaoberá aj niekoľko ďalších príspevkov a obrazov spravodajstvo. S. Szekeres čitateľa oboznamuje so svetom analogových pohľadníc a ich zásady dokladá na príkladoch ČM so športovou tematikou. Časopis prináša rozhovor s grafikom T. Tökésom, tvorcom viacerých emisií známok. Z ďalších príspevkov sa zmienim ešte o rozsiahlom a bohato ilustrovanom článku D. Soókyho o tohtoročnej známokovej produkcii Českej republiky □ vkn

■ SV. GABRIEL (SR) ■ 2 / 2003

Informačný bulletin Spoločenstva sv. Gabriel tradične otvára svoje stránky správou o stretnutí členov SSG - tentokrát o marcovom (24.) stretnutí v Nitre. Aj druhé tohtoročné číslo bulletinu prináša rad zaujímavých článkov: Dr. Ladislav Battyány-Strattmann, Ján Pavol II. - 25 rokov pontifikátu, P. P. Rubens „História cisára Konštantína I. Veľkého“, Sv. Andrej-Svorad a sv. Beňadik a ďalšie. Bulletin prináša informácie o nových slovenských známkach s kresťanskou tematikou a záverečné stránky sú aj v tomto čísle venované kronike SSG a spoločenským rubrikám □ vkn

INZERCIA

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok v rubrike INZERCIA je 20 Sk. Za inzerát zvýraznený rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonent časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. Inzeráty prosíme písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Uverejňujeme ich v došlom poradí. Komerčné inzeráty, reklamy a ich grafickú úpravu účtujeme podľa osobitného sadzovníka, ktorý na požiadanie zašleme, alebo dohodou. Redakcia

■ **PREDÁM KOMPLETNÉ ROČNÍKY:** ★★ Slovensko 2000, 2001 za nominál, FDC 2002 (800). Kompletne ★★ série Alžbeta II. (zoznam zašlem). Vybavím chybenky Albánska a Maďarska. Michal ŽIKA, Sečovská 8, 821 02 Bratislava, ☎ 0903 / 942 017. Z 224

■ **KÚPIM POHLADNICE MESTA NOVÉ ZÁMKY** z rokov 1898-1920. Aj zbierku. R. KOPAJ, SNP 46, 940 01 Nové Zámky, ☎ večer 035 642 1416. Z 225

■ **PREDÁM SKART:** Švajčiarska, malý formát 100% 1 kg (900 Sk), Anglicko 1 kg (800), veľký formát 100% dovoz z Dánska - Švédsko 1 kg zaplombované (3000), Fínsko 1 kg zaplombované (3000), Dánsko 1 kg zaplombované (3000), Island 100g (1600), Kanada 1 kg (3500). Ručím za kvalitu.

MÁTE SLOVO

OHLASY • NÁZORY • POZNÁMKY

A je to tu...

Nečakane sa narodilo väčšinou filatelistov „nechcené dieťa - príležitostná poštová známka k poslednému medailovému miestu našich hokejistov na majstrovstvách sveta vo Fínsku. Nie som síce zanieteným obdivovateľom športových výkonov akéhokoľvek druhu, ale úspechy našich športovcov na svetových kolbištiach si vždy vážim. Tak je to aj v tomto prípade. Napriek tomu si myslím, že pripomínať tretie miesto známku nominálnej hodnoty 20 Sk, vydané v háčkovéj úprave tlačového listu (alebo háčkové?) so štyrmi známkami je skôr znevážení vlnajšieho prvenstva, pripomenutého peknou známku v hodnote len 10 Sk. To za jeden rok na svetových burzách tak stúpa cena bronzu. Je prevýšila zlato?

Ale teraz vážne... Filatelisti tvoria skupinu stálych zákazníkov pošty, ktorí za vložené peniaze nepožadujú žiadnu protislužbu od pošty. Prečo teda musia aj takýmto spôsobom prispievať na iné, vo väčšine už profes-

Róbert KOPAJ, SNP 46, 940 01 Nové Zámky, ☎ večer 035 642 1416. Z 226

■ **KÚPIM BALÍČKY VÝPLATNÝCH ZNÁMK** vysokých hodnôt 20, 30, 40 a 50 Sk - nové vydania. Róbert KOPAJ, SNP 46, 940 01 Nové Zámky, ☎ večer 035 642 1416. Z 227

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01** a Združenie klubov filatelistov Košice **príjme a zašle výbery do kolovania**. Informácie na adresu správcu kolovania: Teodor MAGDA, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z 228

■ **VYMENÍM SLOVENSKÉ, ČESKÉ a zahraničné telefónne a dobiejacie mobilové karty**. Hľadám TK herci a fauna celý svet. Jaroslav MÜLLER, pp 83, 920 01 Hlohovec. Z 229

■ **PO PREDCHÁZAJÚCEJ DOHODE** príjmem i zašlem výbery celín, celistvostí, poštových tlačív z územia Slovenska od predznámkového obdobia po súčasnosť. Dušan EVINIČ, Poľská 4, 040 01 Košice. Z 230

■ **KÚPIM HODNOTNÉ ZBIERKY A LISTY**. Ponuky na adresu Peter JONEC, Rastislavova 79, 040 01 Košice, ☎ 055 / 623 2628. Z 231

■ **PREDÁM POŠTOVÉ ZNÁMKY** ★ ☉ všetkých európskych štátov, tiež rôzne mince - zoznam pošlem. V. ŠARFI, ul. E. B. Lukáča 11, 936 01 Šahy, ☎ 036 / 741 2425. Z 232

■ **STÁLE HĽADÁM VOLEJBALOVÝ NÁMET VO FILATELI** (★ ★, celiny, pečiatky atď.). Ponuky prosím na adresu Laco KAJABA, Americká 1315, 34901 Stříbro, CZ alebo na mailovú adresu: laco.kajaba@seznam.cz Z 233

■ **PREDÁM ZNÁMKOVÉ KRAJINY SVETA** jeden kus á 3 Sk. Zoznam štátov zašlem. Vymením chybenky ČSR II ☉ za chybenky ČSR II ☉. Róbert KYTKA, Nová ul.95, 908 74 Malé Leváre. Z 234

■ **PO DOHODE PRIJÍMAM I ZASIELAM** výbery známok, FDC, celín... Hľadám partnerov na výmenu kus za kus i podľa katalógov. Kúpim zbierky. Miroslav SUKUPČÁK, Čáčov 254, 905 01 Senica, ☎ 0905 358 707 Z 235

■ **KÚPIM ROHOVÉ ŠTVORBLOKY SLOVENSKÝCH zn.** č.45 papier -fild- PH, LH, LD a -fils- PH, LH, PD, č.56 PH, LH, LD, č. 60 papier -fild- všetky, č.61 PH, LH, č. 70 papier -fild- všetky, č. 153 všetky, č. 166 papier -fils- PH, LH. Cenu rešpektujem. Miro STRIBRNÝ, L.Fullu 21, 841 05 Bratislava, ☎ 653 15 853. Z 236

sionálne alebo poloprofesionálne športové podujatia? Skutočne by ma zaujímalo, koľko športovcov si kúpilo (alebo kúpil) siahodlhé a finančne náročné poštové listy, vydané k filatelistickým výstavám SLOVENSKO 2002 alebo NITRAFILIA 2003?

Od roku 1993 vyšlo asi 22 známok s tematikou 13 športových odvetví, medzi ktorými však chýbajú plavecké úspechy našej Moravcovej. Jej zlaté medaily zavážia menej, než iné kovy?

Zdôrazňujem, aby nevznikli zbytočné dohady a polemiky, že si vážim výkony všetkých našich športovcov, ale posledné vydanie, najmä jeho nie priam šťastná úprava (približujeme sa komerčným vydaniám niektorých afrických a juhoafrických poštových správ), je podľa môjho názoru škodlivá doterajšiemu dobrému menu našej známkovej tvorby v zahraničí. Preto sa nemôžem zbaviť dojmu, že určitú úlohu v tomto prípade zohral aj nátlak niektorých kruhov, ktorým je iste neznáme odporúčanie Svetovej poštovej únie poštovým správam nevýdavať poštovo nepotrebné známky, medzi ktoré, keď nie pre iné, tak pre svoju nominálnu hodnotu, táto známka patrí. Zamyslime sa nad tým prv, než bude neskoro □ **Štefan Piško**

ANKETA 2002: Najkrajšia emisia alebo najkrajšia známka?

Zberatelia sa dozvedeli výsledky vyhodnotenia Ankety o najkrajšiu slovenskú známku za rok 2002. A prečítali si, že na 1. mieste sa umiestnila spoločná, slovensko-čínska emisia známok Terasy Handan a Bojnický záмок. Pozorný filatelista sa však zháči, lebo anketa bola predsa vyhlásená **O najkrajšiu známku**, nie emisiiu. Prečo sa zmenili zásady ankety, ktorá doteraz vždy ako najkrajšiu posudzovala jednu známku z daného roka a nie emisiiu vydania viacerých známok?

Zdá sa, akoby sa pri spracúvaní výsledkov zráтали hlasy respondentov za Bojnický záмок s hlasmi za Terasy Handan. Účastníci ankety, v zhode s vyhlásenými podmienkami mali uviesť na každú otázku iba jednu odpoveď. A ak niekto hlasoval za obe známky emisie, tieto hlasy by nemali byť platné, lebo to odporovalo vyhláseným pravidlám. Ak organizátori vyhlásili výsledky ankety tak, ako boli zverejnené, udialo sa to proti názorom účastníkov, ktorí hlasovali za jednu známku v súlade so zverejnenými podmienkami ankety.

Je zaujímavé, prečo sa ale nezráтали hlasy ostatných pravidelných emisií - Osobnosti, Umenie a pod.? Prečo bola urobená výnimka pre slovensko-čínske vydanie známok? Prečo sa tak nepostupovalo aj v iných, predchádzajúcich rokoch, keď boli tiež vydané známky jednotnej úpravy? Príklady by sme našli. Veď v roku 1999 zvíťazila známka M. Činovského z emisie EUROPA - TANAP hodnoty 11 Sk (a druhá hodnoty 9 Sk zo súťaže ostala bokom). A som presvedčený, že druhá známka tejto emisie dostala vtedy viac hlasov ako druhá známka

tohtoročnej víťaznej emisie. Jedného autora mali aj ďalšie emisie - a ak by sa hlasy za ich známky počítali, výsledky ankety by boli určite iné...

Tohtoročný postup pri sčítavaní hlasov je odchýlka od pravidiel v predchádzajúcich rokoch, a tým nie je korektný. Podľa môjho názoru o takomto kroku mali byť účastníci informovaní predtým, ako budú odosielať hlasovacie lístky. Alebo takto sa malo konať až v ďalšom ročníku ankety a ročník 2002 vyhodnotiť obvyklým spôsobom. Pretože administratívne metódy a postupy vyhlasovania od zeleného stola, so zmenou podmienok ankety ešte pred konečným zverejnením výsledkov môžu spochybniť dobrú vec. A to by bolo na škodu nášho koníčka.

□ Ján Mička

Slovenskí bronzoví hokejisti

Pod týmto názvom uverejnili Poštové zvesti, časopis Slovenskej pošty, š.p., informácie o vydaní príležitostnej poštovej známky k 67. MS v ľadovom hokeji Fínsko 2003. Domnievame sa, že bude zaujímavé oboznámiť sa, ako prezentuje túto známku vydavateľ.

„30. mája 2003 sa na Poštovej ulici v hoteli Forum o 16,30 uskutočnila inauguračná unikátna poštovej známky: Bronzoví hokejisti na 67. Majstrovstvách sveta v ľadovom hokeji Fínsko 2003. Na známke je vyobrazená fotografia slovenských hokejistov, ktorí na MS v Helsinkách získali 3. miesto. Známkou vydala Slovenská pošta, š.p., (ďalej SP) OZ TÚP Bratislava, realizácie sa chopila reklamná agentúra ENTERPRISE. Po prvýkrát na Slovensku je tlačaná ofsetovou technikou v tlačiarňi vo Veľkej Británii. V porovnaní s dospelá vyžívanou rytinovou technikou predstavuje ofset modernú technikou - najmodernejší spôsob plnofarebnéj tlače z plochy, ktorú využívajú pošty takmer na celom svete. Znáмка vyšla v limitovanej sérii v nominálnej hodnote 20 Sk.

Ešte pred samotným „pokrstením“ sa pred hotelom Forum od 16,00 do 16,30 konala autogramiáda hokejistov Ľubomíra Višňovského a Richarda Zedníka, počas ktorej bolo možné zakúpiť si háčkové novej poštovej známky. Hokejisti podpisovali takmer všetko, od plagátov, pamätných listov, fotografií, pamätičiek až po tričky.

O moderovanie celej akcie sa postarala Bibiana Ondrejková. Do života prišli unikátnu známku uviesť speváčka Katarína Hasprová, reprezentatívny tréner hokejového tímu František Hossa a generálny riaditeľ SP, RNDr. Jaroslav Dobrotka. Krst bol veľmi originálny: hokejový puk so známkou s hokejistami poliali krstní rodičia šampanským.

Práve v hlave generálneho riaditeľa SP sa zrodil nápad vydať takúto známku po víťaznom zápase o tretie miesto s Českom. SP sa podarilo zrealizovať túto myšlienku za rekordné tri týždne po majstrovstvách sveta.

Inaugurácií sa zúčastnili aj veľvyslanec Čínskej republiky na Slovensku Yuan Guisen, štátny tajomník MDPT SR, Ing. Ján Kotula i generálny riaditeľ sekcie pošty a telekomunikácií, Ing. Viliam Podhorský.

Hokejisti neurobili radosť len fanúšikom, ale odo dnes definitívne aj filatelistom. Opakovane dokázali svetu, že majú kúsok na mape Európy je domovom veľkých ľudí. Svoju hrdosť na slovenský hokej sa SP rozhodla zverejniť spôsobom, ktorý je jej najbližší - vydaním príležitostnej poštovej známky.“ □ **Poštové zvesti**, 6/03, s.2

NÁMĚTOVÉ FILATELISTICKÉ KATALOGY DOMFIL

Mořští živočichové (22 EURO), Prehistorická fauna a nynější plazi (13 EURO), Šachy (13 EURO), Ptáci (29 EURO), Houby (18 EURO), Olympiády (24 EURO), ŽOH (32 EURO), Kočky (23 EURO), Psi (34 EURO), Automobily (37 EURO), Železnice (50 EURO), Ohrožená příroda - WWF (28 EURO), Motýli (40 EURO), Flora (65 EURO), Skauting (40 EURO), atd.

Čísła a ceny die katalogů Michel, Yvert, Scott. Info a objednávky: proPRESS, hotel Central, nám. Republiky 33, CZ-301 14 Plzeň, ČR

**Tel./ fax.: 00420 377 223 876,
E-mail.: propress@dva.cz**

Kam kráčaš, slovenská známka ?

Zberatelia slovenských poštových známok dostali 30. mája 2003 od Slovenskej pošty, š. p., darček, ktorý si neželá žiadny seriózny zberateľ. Slovenská pošta vydala príležitostnú známku v nominálnej hodnote 20 Sk v tlačovom liste so štyrmi známkami k zisku bronzových medailí slovenských hokejistov na MS v ľadovom hokeji vo fínskych Helsinkách. Ak uvážime, že známka bola vydaná mimo schváleného emisného plánu (zisk medaily nemožno v športe plánovať), šokujúce sú viaceré okolnosti, ktoré spreádzali vydanie známky. Vydanie známky vytlačenej osetovou technikou posúva slovenskú známkovú tvorbu naspäť o mnoho desaťročí. Známková krajina, ktorá môže byť právom hrdá na medzinárodné úspechy, ktoré dosiahla v oblasti tvorby a umeleckej úrovne poštových známok, je ponížena: Ako možno vydať poštovú cenu bez akejkoľvek umeleckej hodnoty tlačovú techniku, ktorá nespĺňa základné bezpečnostné kritériá ochrany poštovej ceny pred rizikom falzifikácií nielen na škodu pošty, ale aj na škodu zberateľov? Fotografia na známke sa nápadne podobá fotografií na titulnej strane denníka SME (vydanie 12. 5. 2003). Prečo nebola vydaná oficiálna FDC, ide o partizánske vydanie? Naozaj bolo potrebné vydanie tejto známky, tlačenej vo Veľkej Británii (Wascall Security Printers, Ltd.)? Otázok je veľa, od nevhodného formátu známky na použitie v poštovej prevádzke (50 x 40 mm), nevhodnú nominálnu hodnotu (nepoužiteľná na štandardnú listovú zásielku), až po nevyskúšanú grafickú úpravu tlačového listu, ktorý sa podobá plagátu a známka syrovej nálepke. Pre zberateľskú verejnosť je zaujímavá informácia, *kto je konkrétne autorom grafickej úpravy známky a hárdčka. Na webovskej adrese <http://www.pofis.sk> možno nájsť vážnu informáciu: grafická úprava agentúra Enterprise, spol. s r. o.. Vydanie tlačového listu s vysokou nominálnou hodnotou známok (80 Sk) nemožno označiť ako správny krok Slovenskej pošty, š. p., ktorá zberateľov finančne zatažila vydaním neohlásenej známky. Známka nie je primárne určená na poštové použitie alebo propagáciu vydavateľskej krajiny, ale na vytvorenie maximálneho zisku pre vydavateľa na úkor zberateľov. Pokračovanie v podobnej vydavateľskej praxi nevyhnutne ohrozí súčasnú pozíciu Slovenskej republiky ako serióznej známkovej krajiny □ **Jozef Tekel**, podpredseda ZSF

Příliš šetříte plochou

Nosím čísla Vašeho časopisu do Klubu, kde si ho členové prohlížejí a mám dojem, že jeden z nich se rozhodl přihlásit k pravidelnému odběru. Jeho obsah je dobře hodnocen, a srovnávání s naší FILATELIÍ vychází ve prospěch Zbératele. Jeho obsah je pestřejší. Jediná připomínka zní, že příliš šetříte plochou. Takže někdy je nutno hledat, co vše na stránce je. Ale domnívám se, že tím je zaplacená snaha o co nejbohatší obsah a jeho pestrost. □ **Karel Holoubek**, Hradec Králové

Siahol som na Bazilejské holubičky

Keď sme sa s mojou rodinou z Vysokých Tatier presťahovali do Nitrianskeho Pravna, časom som sa v Prievidzi zoznámil s viacerými poprednými filatelistami. Medzi nimi nikdy nechýbala pani Alžbeta Olahová, významná

filatelistická osobnosť Hornej Nitry. Práve jej vďačím za to, že mi pootvorila dvere do filatelie, rozhovory s ňou nad zberkami boli pre mňa žriedlom poznania. Jej nádherná zbierka a medzi nimi aj Bazilejské holubičky, boli pre mňa ako pre nevidomého prvé stretnutie s Brailovým písmom - plné nádeje, v mojom prípade, sveta filatelie. Bazilejské holubičky patria ku klasike, ktorá vie nadchnúť.

Naučili ma, že pohľad filatelistu na známky by mal byť pohľadom skúmvavým, plný otázok a nielen motivovaný komerčnými záujmami, ale v širších spoločenských a kultúrnych súvislostiach. K tomu všetkému ma viedla pani Olahová. A ja som sa jej ani nestačil úprimne poďakovať... Nuž taký je život, dobrí ľudia odchádzajú v tichosti a skromnosti. Čo nás naučili, ich zberateľské nadšenie a láskavosť nosíme však vo svojich srdciach.

□ **Jozef Solava**

Dúfam, že správne odpoviem...

Dostal sa mi do ruky váš časopis Zbérateľ. Myslím, že budem jeho pravidelným čitateľom. Zapáčil sa mi. A je tu aj súťaž pre filatelistov. Ja nie som žiadny odborník, ale dúfam, že odpoviem aspoň na jednu otázku správne (až na jeden prípad, v podstate odpovede budú správne - poznámka red.)... □ **Ján Ondreják**, Trenčianska Teplá

50 rokov od povstania v NDR

Príležitostnou známkou pripomenula poštová správa Spolkovej republiky Nemecko nepokoje a revolučné povstalecké akcie občanov proti socialistickému režimu NDR.

Ľudové povstanie začali stavební robotníci vo východnom Berlíne 16. júna 1953, ktorých na druhý deň nasledovali ďalší berlínski robotníci a k povstalcom sa pripájali i občania v Lipsku, Magdeburgu, Halle a Jene. Povstanie nedokázala potlačiť polícia a vojsko NDR, až tvrdý zásah sovietskej armády urobil povstaniu koniec. Na známke je autentická fotografia z jednej berlínskej ulice s demonštrantmi a sovietskymi tankami. Známka má nominálnu hodnotu 0,55 € a príplatok 0,25 € v prospech obeť účastníkov povstania a ich rodín □ Zc

Nórsko na pomoc utečencom

Minulé a už aj začiatok tohto storočia možno, žiaľ, nazvať aj obdobím vyhnancov a utečencov. Milióny ľudí v rozličných častiach sveta museli opustiť svoje domovy a utiecť sa o

bezpečie v cudzine. Ich osud všade je nešťastím pre celé rodiny. Na podporu týchto nešťastníkov vychádzajú aj poštové známky. Napríklad v Nórsku vyšli dve takéto známky. Na jednom je obraz dieťaťa tešiaceho sa darovanému chlebičku (5,50 NOK), na druhom s obrazom smutného zástupu utečencov (10 NOK). Vyšli 20.6.2003, ktorý OSN vyhlásila za Svetový deň utečencov □ Zc

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA

V tejto rubrike ponúkaný materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, číslo telefónu 02 / 44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ.

ABONENTOM ČASOPISU POSKYTUJEME NA VŠETKY PONÚKANÉ POLOŽKY 5 % ZĽAVU !

USA ★★

BLOKY (HÁRČEKY), PRIEHRADKOVÉ LISTY

1976 Vlajky štátov Unie, PL 1203-1252	675,-
1976 200.výročie založenia USA, Deň nezávislosti, BI 12, 13, 14, 15	950,-
1978 Fauna, výstava CAPEX'78 Toronto, BI 16	95,-
1978 " " " " PL (6x BI 16)	570,-
1982 Vtáky a kvety štátov Unie, PI 1532-1581	975,-
1986 Prezidenti USA, BI 17, 18, 19, 20	540,-
1987 Fauna štátov Unie, PL 1883-1932	1500,-

1989 Svet.výst.zn.EXPO'89 Washington, BI 21	480,-
1989 Kongres UPU - historická doprava, BI 22	105,-
1989 Kongres UPU - doprava budúcnosti, BI 23	150,-
1991 Boje II. svetovej vojny 1941, BI 24	180,-
1992 500 r.objavenia Ameriky, BI 25 až 30 (6)	1125,-
1992 Flóra štátov Unie, PL 2252-2301	1050,-
1992 Boje II. svetovej vojny 1942, BI 31	190,-
1992 " " " " PL (2x BI 31)	380,-
1993 Boje II. svetovej vojny 1943, BI 32	180,-
1993 " " " " PL (2x BI 32)	360,-
1994 MS vo futbale USA '94, BI 33	80,-
1994 Boje II. svetovej vojny 1944, BI 34	180,-
1994 " " " " PL (2x BI 34)	360,-
1994 100 r.nar.Normana Rockwella, BI 35	128,-
1994 25.výročie 1.letu na Mesiac, PL (2477)	230,-
1994 Legendy Západu, PL 2506-2525	375,-
1994 100 rokov americkej známky, BI 36	450,-
1995 Osobnosti občianskej vojny, PL 2583-2602	375,-
1995 Boje II. svetovej vojny 1945, BI 37	190,-
1995 " " " " PL (2x BI 37)	380,-
1995 Postavy klasických komiksov, PL 2652-71	375,-

1996 LOH ATLANTA '96, PL 2705-2724	375,-
1996 200 rokov štátu Tennessee, PL 2729	360,-
1996 Fauna, PL 2769-2783	300,-
1996 150 rokov štátu Iowa, PL 2752	360,-
1996 Cyklistika, BI 38	60,-
1997 Praveká fauna, PL 2814-2828	300,-
1997 Operní speváci, PL 5x 2879-82	375,-
1997 Komiks „Bugs Bunny“, PL 2829	190,-
1997 Letectvo USA, PL 2833-2852	375,-
1997 Historické bábyky, PL 2857-2871	300,-
1997 Výst.zn.PACIFIK'97 San Francisco, PL (8x 2810-2811)	300,-
1997 " " " " PL 12x 2830 + PL 12x 2831	810,-
1997 Amer.hororové filmy, PL 4x 2893-2897	450,-
1997 Misia na Marse PATHFINDER, BI 39	225,-
1998 Amerika 1900-1909, BI 40	270,-
1998 Amerika 1910-1919, BI 41	270,-
1998 100 r.narod.A.Caldera, PL 4x 2943-2947	390,-
1998 Amerika 1920-1929, BI 42	270,-
1998 100 r.železnice pozdĺž Mississippi, BI 43	225,-
1998 " " " " BI 44	540,-
1998 Americké výtvarné umenie, PL 3007-3026	375,-
1998 Amerika 1930-1939, BI 45	270,-
1998 Výskum vesmíru, PL 4x 3044-3048	390,-
1999 Amerika 1940-1949, BI 46	270,-
1999 Fauna za polár.kruhom, PL 3x 3094-3098	295,-

1999 Americká príroda I. SONORA FAUNA, FLÓRA, PL 3100-3109	195,-
1999 Amerika 1950-1959, BI 47	270,-
1999 Komiks „Duffy Duck“, PL 3114	190,-

Vzhľadom na obmedzené množstvo ponúkaného materiálu, objednávky budú vybavené v poradí, v akom nám budú doručené.

Československé obálky prvního dne vydání (FDC)

- kompletné ročníky

Firma Zberateľ ponúka niekoľko kompletov ročníkov obálok prvního dne vydání (FDC) Československa z obdobia rokov 1947 až 1960 (podľa katalogu Pofis):

1947	FDC 7 ks	35,-
1948	FDC 9 ks	40,-
1949	FDC 12 ks	145,-
1950	FDC 14 ks	215,-
1951	FDC 19 ks	160,-
1952	FDC 29 ks	220,-
1953	FDC 24 ks	195,-
1954	FDC 13 ks	120,-
1955	FDC 18 ks	360,-
1956	FDC 15 ks	320,-
1957	FDC 25 ks	185,-
1958	FDC 22 ks	235,-
1959	FDC 25 ks	210,-
1960	FDC 26 ks	230,-

Vzhľadom na obmedzené množstvo ponúkaného materiálu, objednávky budú vybavené v poradí, v akom nám budú doručené.

Zásobníky na známky, skart, hawidky

Zásobník Lindner, formát A 5,	
8-listový	195,-
Zásobník Lindner, A 4, 16-listový,	
čierne listy	490,-
- " - 30-listový	870,-
Zásobník s logom Slovenskej pošty,	
formát A 4, 16-listový,	
biele listy	320,-
- " - 8-listový	210,-

Pôvodný skart československých známok, hmotnosť ½ kg 210,-

Hawidky čierne, šírka 28, 31, 35, 48, 55, 60, 70 a 90 mm - balíček 60,-

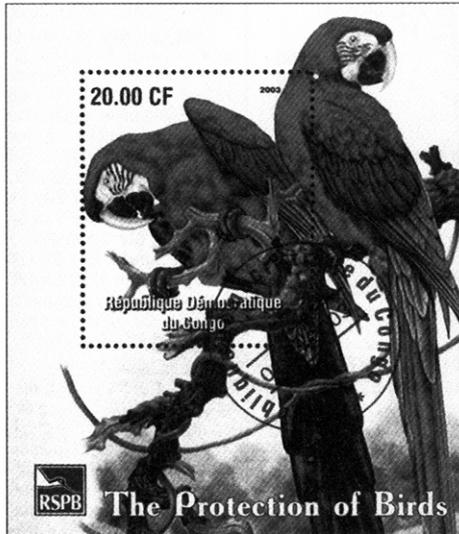
Hawidky čierne na PL:
 ležaté, veľkosť 175x120mm - ks 15,-
 ležaté, veľkosť 200x175mm - ks 20,-
 stojaté, veľkosť 115x 175mm - ks 15,-

Hawidky biele, šírka 32, 40, 60 mm - balíček 60,-

Hawidky biele na PL:
 ležaté, veľkosť 175x120mm - ks 15,-
 stojaté, veľkosť 115x175mm - ks 15,-

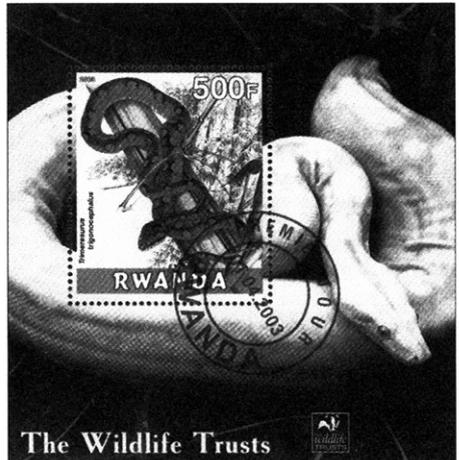
Rôzne námety ©

Afganistan 1996, Motýle a ich húsenice (6+H)	33,-
Afganistan 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Ryby (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Predhistorická fauna (6+H)	30,-
Afganistan 1999, Orchidey (6+H)	30,-
Ajman 1972, Rôzna fauna I (6H, malý formát)	55,-
Ajman 1972, Rôzna fauna II (7H, malý formát)	60,-
Azerbajdžan 1995, Mačky (6+H)	30,-
Benin 1996, MS vo futbale Francúzsko '98 (6+H)	30,-
Benin 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Benin 1999, Orchidey (6+H)	30,-
Benin 1999, Historické plachtence (6+H)	30,-
Benin 2002, Tučniaky BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Ferrari BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Motýle a kvety BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Panda BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Fauna Ameriky (BI (6) + H	38,-
Benin 2002, Letectvo 1903-2003 BI (6) + H	38,-
Bulharsko 2001, 100 r.mestskej elektr.dopravy (4)	15,-
Cambodge 1996, Virtuálni Greenpeace (4+H)	24,-
Cambodge 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Motýle (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Mäkkýše (6+H)	30,-
Cambodge 2000, Orchidey (6+H)	30,-
Cambodge 2000, Spevavce (6+H)	30,-
Cambodge 2001, Huby (6+H)	30,-
Cambodge 2001, Hasičské historické vozy (6+H)	30,-
Congo 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-

Congo 2003, Papagáje BI (6) + H	38,-
Cuba 1996, Vtáky (5+H)	27,-
Guinea Bissau 1988, Rôzna fauna (7)	21,-
Guinea Bissau 1988, Psy (7+H)	33,-
Guinee 1995, Rôzne kvety (6+H)	30,-
Guinee 1995, LOH Atlanta 1996 (5+H)	27,-
Guinee 1998, Dravé vtáky BI (9)	35,-

Guyana 1990, Huby (4 + 5H)	62,-
Guyana 1991, Huby (5 + 2H)	37,-
Guyana 1993, Huby (5 + 5H)	65,-
Kampučea 1989, MS vo futbale Taliansko (7+H)	33,-
Korea 1980, LUFTHANSA - 25.výročie (2H)	25,-
Korea 1980, J.Kepler - 350.výročie narodenia (H)	20,-
Korea 1987, Kone (4-blok)	15,-
Korea 1991, Huby (5)	17,-
Korea 1992, Žaby I (PL8+K)	25,-
Korea 1992, Žaby II (PL8+K)	25,-
Laos 1988, Pravek (5)	16,-
Laos 1993, Motýle (5+H)	27,-
Laos 1994, Vyhnutá fauna (5+H)	27,-
Laos 1994, Hady, jašterice (5+H)	29,-
Laos 1996, Korytnačka (4+PL so štyrmi zn.)	30,-
Laos 1996, LOH Atlanta '96 (5+H)	27,-
Madagaskar 1993, Ostrovná flóra (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Chrobáky (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Dravá zver (7+H)	33,-
Niger 1979, ZOH Lake Placid (5+H)	25,-

Rwanda 2003, Hady BI (6) + H	38,-
Sahara Occ 1995, História šachu (4BI+H)	25,-
Saharai Rep., Ryby (5+H)	27,-
Sharjah 1972, Mačiatka (6H, malý formát)	55,-
Somali Rep. 1999, Safari (6+H)	30,-
S.Tomé e Príncipe 1990, Huby (5+2H)	37,-
S.Tomé e Príncipe 1992, Huby (4+2H)	37,-
S.Tomé e Príncipe 1992, Motýle (4+2H)	37,-
S.Tomé e Príncipe 1993, Vtáky (5+H)	27,-
S.Tomé e Príncipe 1993, Motýle+kvety (5+H)	27,-
S.Tomé e Príncipe 1993, LOH Atlanta '96 (8+2H)	43,-
S.Tomé e Príncipe 1995, Mačky (8+2H)	44,-
Tadžikistan 2001, Slony BI (9)	35,-
Tadžikistan 2001, Panda BI (9)	35,-
Tanzánia 1991, Lokomotívy (7+H) ★★	35,-
Tanzánia 1992, Vtáky (7+H)	35,-
Tanzánia 1994, Praveká fauna (7+H)	35,-
Tanzánia 1995, Predátori Afriky (7+H)	35,-
Togo 1999, Mačky (6+H)	30,-
Togo 1999, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Uzbekistan 1995, Lietadlá (7+H)	33,-

Albumové listy firmy Zberateľ SLOVENSKO

Rok	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1993	19,-	75,-	32,-	120,-
1994	19,-	75,-	48,-	185,-
1995	22,-	75,-	48,-	175,-
1996	22,-	75,-	54,-	195,-
1997	22,-	75,-	53,-	220,-
1998	22,-	75,-	53,-	220,-
1999	21,-	75,-	59,-	245,-
2000	17,-	65,-	48,-	185,-
2001	32,-	95,-	48,-	215,-
2002	22,-	75,-	75,-	285,-

Súbory jednotlivých ročníkov tvoria albumové listy pre:

I.časť - základné známky a hářčeky, II.časť - pre PL, varianty kupónov a známky z hářčekov.

Pri objednávaní prosíme vždy uviesť požadovaný ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4) ! V prípade záujmu o všetky listy, treba objednať obidve časti súboru (I.+ II.) pretože II. časť listy z prvej časti neobsahuje !

Listy ponúkame vo vyhotovení bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty listov: Pofis a A 4.

Ceny oboch formátov sú rovnaké!

Albumové listy ČR

Rok	BZ	Z
1999	185,-	490,-
2000	190,-	495,-
2001	195,-	525,-
2002	185,-	515,-

Formáty albumových listov ČR: Ročník 1999 len formát Pofis, roč. 2000 - 2002 formátu Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Ďalej ponúkame albumové listy formátu Pofis aj A 4:

s nápisom **SLOVENSKO** á 5,-
s nápisom **ČESKÁ REPUBLIKA** á 5,-
bez nápisu (len Pofis) á 4,-
so štvorcovou potlačou (len Pofis) á 4,-

Obaly na albumové listy

formát A 4 (tzv. Euroobal) -10 ks 15,-

Pinzety a lupy

Pinzeta Prinz-Solingen (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla) 85,-
Pinzeta Lindner, lopatkovitá 155,-
Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, ale dlhá 150 mm 260,-
Lupa Ø 60 mm, zväčšuje 2x + šošovka 5x 95,-
Lupa Ø 20 mm v kovovom puzdre, zasuvacia, zväčšuje 10x 395,-

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER (1000 ks) á 64,-
- balíček

Katalógy a odborná literatúra

Filatelistický diár s prílohou (čís. odťažok návrhu známky k 350. výr. založenia Trnavskej univerzity - Peter Pázmány, aut. M.Činovsky) 195,-

J.Klim, V.Schödelbauer: Československo 1918-39, špecial.kat. známok a celistvostí (2002) 890,-

Špecializované netto katalógy firmy ZBERATEL - SLOVENSKO (známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, PaL, ZZ, SCO, CM, PT):

Roky 1997-1998 50,-
Rok 1999 29,-
Roky 2000-2001 59,-
Rok 2002 44,-

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 195,-

Vlastislav Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I.vydanie 265,-

Monografie čs. známok:
- 2.diel: Pamätné 1919-1920, PČ 1919, Hospodárstvo a veda 450,-
- 3.diel: Výplatné známky 1923-1929, celiny 350,-

Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II.dopl. vydanie 2001) 235,-

Novotný: Mince Františka I. (1792-1835) 185,-

Novotný-Mouls: Mince ČSR 1918-92, ČR a SR 1993-2003 285,-

Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V.(1835-1848) 135,-

Novotný: Mince Františka Jozefa I. (1848-1916) 235,-

Novotný-Mouls: PAPIEROVÉ PLÁTIDLÁ ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný 297,-

ZBERATEĽ

Mesačník pre filatelstov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov TK a iných zberateľských predmetov

Vydáva: Firma ZBERATEĽ, Bratislava. Reg. číslo časopisu MK 1188/95 zo dňa 1.2. 1995 - ISSN 1335-8693

Redakčná rada: Dr. Severín Zrubec (predseda), RNDr. Milan Antala, Dr.Ondrej Földes, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Marian Jobek, Ing.Peter Malík, PhDr. Elena Minarovičová a RNDr. Michal Zíka

Redakcia: Viliam Kučera - šéfredaktor, Ing. Peter Malík - odborný poradca redakcie a preklad do nemčiny, Anton Kulhánek ml. - redaktor, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny.

Adresa redakcie: ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk.

Príloha:

ZBERATEĽSKÉ STATE 4/2003

Cena a predplatné: Cena za jeden výtlačok 44 Sk. Pri odbere viac ako 10 výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu. Celoročné predplatné vrátane poštovného na rok 2003 - pre abonentov zo SR 444 Sk, s prílohami 484 Sk, pre abonentov z ČR 695 Sk (570 Kč) s prílohami 755 Sk (620 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 980 Sk (24 €), s prílohami 1100 Sk (27 €), pre abonentov zo zámoria 1300 Sk (35 USD), s prílohami 1450 Sk (39 USD)

Zasielanie príspevkov:

Články na počítačových disketách (WORD) alebo elektronicou poštou (e-mail: zberatel@nextra.sk), napísaným strojom alebo čitateľným písmom. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia. Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje.

Číslo 7/2003:

Redakčná uzávierka 27.júna, do tlače zadané 8.júlia, dátum vydania 15. júla 2003.

Legends of the West

**POŠTUKA
FIRMATEL
ZBERATEL**

CLASSIC
COLLECTION

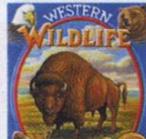
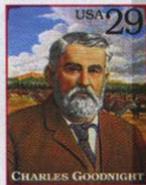
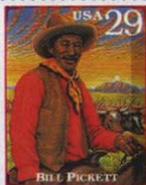

PLATE
POSITION
S 1 1 1 1

20th Universal Postal Congress

A review of historical methods of delivering the mail in the United States is the theme of these four stamps issued in commemoration of the convening of the 20th Universal Postal Congress in Washington, D.C. from November 13 through December 14, 1989. The United States, as host nation to the Congress for the first time in ninety-two years, welcomed more than 1,000 delegates from most of the member nations of the Universal Postal Union to the major international event.

Argentina Belgium Bolivia Brazil Bulgaria Cameroon Colombia Germany

World Cup USA 94

San Francisco
Los Angeles

Netherlands Nigeria Norway Romania Russia Saudi Arabia South Korea Spain Sweden Switzerland United States

Ukážky z dnešnej mimoriadnej ponuky firmy ZBERATEL: USA ★★ bloky (hářčeky) a tlačové listy (str. 41)

FIRMA ZBERATEĽ 7
PONÚKA 2003

UKÁŽKY © NÁMETOVÝCH EMISÍ

FERRARI

